DE SINENSIUM RITIBUS POLITICIS ACTA

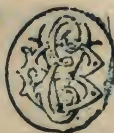
SEU

R. P. FRANCISCI XAVERII
Philipucci Missionarii Sinensis
è Societate JESU,

PRÆLUDIUM

AD PLENAM DISQUISITIONEM an bonâ vel malâ fide impugnentur opiniones & praxes Missionariorum Societatis JESU *in regno Sinarum ad cultum Confucii & defunctorum pertinentes.*

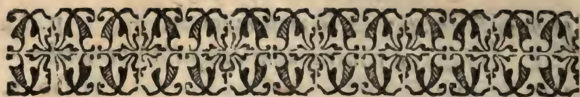

Lugduni & Vaneunt.

PARISIIS
Apud NICOLAUM PEPIE', viâ Jacobæâ, sub signo sancti Basilii.

M. DCC.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

INDEX CAPITUM ET RERUM.

CAPUT II.

CAPUT III.

CAPUT IV.

ERRATA PRÆCIPUA.

PAg. 31. lin. 8. de agimus *lege* de quo agimus. p. 34. lin. 24. ſupponis , *lege* ſupponatur. p. 46. lin. 11. littera *lege* litteram. p. 63. lin. 5. illam *lege* illa. p. 73. lin. 6. hæc verba tolle *hæc verba* , lin. 23. prohibitum , idolo. *lege* prohibitum ; ſic , idolo. p.. 80. lin. 15. & gentilibus *lege* & à gentilibus. p. 105. lin. 11. quæſitorum *lege* quæſitorem. p. 106. l. 7. dilatio *lege* delatio. p. 118 lin. 24. propoſitivum *lege* poſitivum. p. 126. lin. 28. 1699. *lege* 1669. p. 144. lin. 18. duodecimo *lege* duodecimâ. p. 147. lin. 1. educendos *lege* edocendos. p. 152. lin. 23. leges *lege* legi.

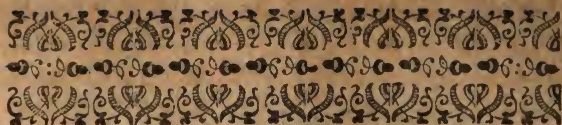
EXTRAIT DU PRIVILEGE du Roy.

PAr grâce & Privilege du Roy, donné à Versailles le 12. Avril 1700. signé NOBLET, & scellé : Il est permis à Nicolas Pepie Marchand Libraire, d'imprimer, faire imprimer, vendre & debiter un Livre intitulé, *Anciens Memoires sur les Ceremonies de la Chine*, seu de Sinensium Ritibus politicis acta, *contenant plusieurs Traitez & Pieces tant latines que françoises, dont la plûpart ont été cy-devant imprimées :* & ce pendant le temps & espace de six années consecutives. Avec défenses à tous Imprimeurs & Libraires & autres, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & debiter ledit Livre sous quelque pretexte que ce soit, aux peines & ainsi qu'il est plus amplement porté par lesdites Lettres de Privilege.

Registré sur le Livre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, le 15. May 1700.

Signé, C. BALLARD, Syndic.

R. PATRIS

R. P. FRANCISCI XAVERII

PHILIPPUCCII

MISSIONARII SINENSIS

E SOCIETATE JESU,

PRÆLUDIUM

SCRIPTUM ANNO 1682.

AD PLENAM DISQUISITIONEM, An bonâ, vel malâ fide impugnentur opiniones & praxes Missionariorum Societatis JESU *in Regno Sinarum, ad cultum Confucii & defunctorum pertinentes.*

PRÆMONITIO DE STATU Quæstionis.

POstquàm ad divinam legem prædicandam Patres Societatis JESU ab anno Christi 1581. in Sinarum Regnum ingressi

ſunt; indefeſſo ſtudio, diuturnis, & improbis laboribus, ſummaque ſedulitate per plurimos annos ad diſcendam Sinenſium linguam, & perfectam characterum, rituûm, ac morum notitiam obtinendam toto niſu incubuerunt: præterea plurimos ubique omnis generis literatos viros fideles juxta, ac infideles ſæpiſſimè, & accuratâ diligentiâ conſuluerunt, eaque omnia, quæ tùm ex eorum reſponſis, tùm ex diuturna librorum Sinenſium lectione hauſerant, longis multorum annorum inter ſe collationibus diſcuſſerunt, ac deniquè ea, quæ controvertebantur, voce, & ſcripto exhibitis in utramque partem argumentis, diù & acerrimè inter ſe diſputarunt; ne quis Gentilis ritus ſuperſtitioni, vel ſcandalo obnoxius naſcenti Eccleſiæ permitteretur, & ne magno fidei propagandæ impedimento, cultus aliquis prohiberetur licitus. Demùm poſt ſeriam ejuſmodi plurimorum annorum diſſertationem factam à viris in lingua, libris, ac Sinicis moribus verſatiſſimis, qui totam ætatem in hac miſſione, ac ſtudio conſumpſerunt in controverſiarum illarum certas reſolutiones convenerunt, ſuperiorum etiam auctoritate firmatas, quarum praxes ſingulis præſcriptas omnes Miſſionarii Societatis JESU ad hæc uſque tempora in toto Sinarum regno conſtanter obſervant.

In harum reſolutionum pacifica obſervatione ſine ullius obloquentis ſtrepitu perſeverarunt uſque ad annum circiter trigeſimum tertium hujus ſæculi, quo tempore RR. PP.

Frater Joannes Baptiſta de Morales ſacri Ordinis Prædicatorum, & Frater Antonius de Sancta Maria ex ſacra ſancti Franciſci familia Sinenſe regnum ingreſſi, poſt tres quatuorvè annos in ſtudio (qualenam fuerit, poſteà demonſtrabitur) linguæ & rerum Sinicarum impenſos, contra opiniones, ac praxes Patrum Societatis; acrem, ac non ſatis præmeditatam litem moverunt, in qua ulterius promovenda, à quibuſdam eorumdem ſociis uſquè modo viribus contenditur. Præterea idem R. P. de Morales eam ob rem Romam perrexit, & ſacræ Congregationi de Propaganda Fide ſeptemdecim quæſita obtulit, partim circa opiniones, & praxes ſupradictas, partim circa alias, quas ſine ullo fundamento Patribus Societatis affinxit, uti infrà demonſtrabitur; & quamvis in his quæſitis apertè non declaret quæſitor à ſe de his omnibus accuſari Societatis JESU Miſſionarios; conſtat tamen evidenti ratione illos iſtis quæſitis, harum omnium opinionum, & praxium ſupponi, & declarari autores. Primò enim illa quæſita deſumpta ſunt ex quindecim animadverſionibus Hiſpanicè *reparos* P. Fr. Antonii de S. Maria ejuſdem Ordinis in opiniones, & praxes Miſſionariorum Societatis JESU apud Sinas. Secundò eodem tempore, quo illa quæſita Romam ferebantur, vel ad hoc parabantur ex ſollicitatione eorumdem Patrum, Epiſcopi Philippinarum litteris datis anno 1636. ad Urbanum VIII. ſummum Pontificem graviſſimè conqueſti ſunt, de

quibuſdam in rei veritate ſuppoſititiis praxibus Patrum Societatis apud Sinas, quæ cum illis quæſitis prorsùs conveniunt & hi quidem Eccleſiæ Prælati habitâ poſtmodùm magis ſincerâ rerum cognitione, anno ſequenti litteris ad eundem ſummum Pontificem datis, nimis properam accuſationem retractarunt, aſſerendo eam miſſam fuiſſe ex minùs fideli delatione ſibi facta, à non ſatis æquis rerum æſtimatoribus, ideoquè ſibi id religioni ducendo *Patres Societatis à tam indignis querimoniis vindicare, & eorumdem Patrum innocentiæ, & veritatis patrocinium pro virili ſuſcipere*; quæ litteræ his ipſis verbis conſcriptæ poſſunt ad juſtam defenſionem exhiberi. Tertiò idem manifeſtum eſt ex publica per Aſiam, atque Europam ſparſa à dictis Patribus fama, quâ Patres Miſſionarii Societatis JESU fiebant illarum opinionum, atque praxium omnium auctores, de quibus Romæ quæſtiones inſtitutæ fuerunt. Igitur evidens eſt apud omnes nec diſſidentibus ipſis impugnatoribus illa quæſita ſupponere, quod eæ ſint opiniones, & praxes Patrum Societatis JESU, in quas Romana cenſura procurabatur. Quare neceſſe non eſt rem notiſſimam ultra probare, ſcilicet quod opiniones & praxes, de quibus fiunt illa quæſita, Miſſionariis Societatis JESU à quæſitorum auctore imputentur.

Cum verò horum quæſitorum notitia ad has partes perveniſſet, atque inſuper reſponſa approbata à S. Congregatione de Propaganda Fide anno 1645. Miſſus eſt ex parte Societa-

tis P. Martinus Martinius Vice-Provinciæ Sinensis ad curiam Romanam procurator, qui certiore facto summo Pontifice Alexandro VII. & sacrâ Congregatione de Propaganda Fide, eidem aliquot quæsita de rebus Sinicis ad praxim magis necessaria proposuit. Cum autem hæc quæsita facta sint cum circumstantiis, & explicatione rerum longè diversa ab illa, qua usus fuerat Fr. Joannes Baptista de Morales, ideòque à S. Congregatione accepisset responsa multò diversa, hinc sumptâ perperàm occasione impugnatores opinionum, & praxium Societatis Jesu apud Sinas, palam conqueruntur, quòd quæsita P. Martini Martinii mala fide fuerunt proposita, factâ scilicet casuûm relatione diminutâ, & parùm fideli, veritatiquè contraria; atque insuper asserunt, quòd Patres Societatis JESU sequentes responsa facta à S. Congregatione P. Martino Martinio malâ fide, adeoque nec tutâ conscientiâ operentur; voluntquè quod ad sequenda responsa facta R. P. Fr. de Morales strictissimè teneantur, utpotè quæ optima fide, & omnimodâ sinceritate concinnatis quæsitis fuerunt reddita, & à summo Pontifice approbata, hoc quoqûe magna contentione asserit R. P. Fr. Dominicus Navarrette in sua historia Sinica, in qua quidem Missionarios Societatis JESU apud Sinas ita impetiit ut totum librum calumniis adversus plures Europæ nationes, ac præsertim contra Societatem implendo, hoc palàm detrahendi studio, plus suæ causæ,

quàm alienæ famæ apud æquos lectores, detraxerit, ſed de hujus auctoris ſtylo prorsùs intolerabili, & ſupinâ rerum Sinicarum inſcitia integrè, & efficaciter alio loco agetur, ut veritas, & innocentia à ſua propria ſede per ſummam injuriam deturbata ad priſtinum ejus thronum reſtituatur.

Multi jam prodierunt ex parte Societatis tractatus, & Deo dante plures alii prodituri ſunt, in quibus ſolidè, & evidenter oſtenditur eam accuſationem malæ fidei contra quæſita P. Martini Martinii ſuſcitatam eſſe, falſiſſimam. Quod ſi verò aliquis horum tractatuûm clariſſimis probationibus fidem adhibere detrectet, æqui, bonique conſulat ſe ad irrefragabile teſtimonium amandari, ſcilicet ad archivium ſacræ Congregationis de Propaganda Fide, ubi juſtum volumen inveniet, in quo ea, quæ ad quæſita P. Martinii pertinent prolixâ, & fideli narratione referuntur, ex qua deſumptum eſſe compendium, quod in authenticis reſponſis in lucem prodiit, certò conſtabit.

Cum verò nunc quoquè efferveſcente diverſarum opinionum circa eaſdem quæſtiones in Sinica Miſſione ſtudio, in hoc potiſſimum verſetur controverſia, quænam ſit recta, & vera facti relatio, ſive caſuûm propoſitio, ritibus, ac conſuetudinibus Sinarum conſentiens, atque malæ fidei utraque pars adverſam incuſet, ad indagandam radicitus veritatem, quæſtionem ab ovo inſtituere neceſſe eſt. Quapropter in præſenti tractatu,

tanquam in totius controversiæ præludio examinandum est, quâ fide, & veritate R. P. Fr. de Morales, qui in hac materia primus lapidem movit, & vexillum prætulit, sua quæsita apud Romanam Curiam proposuerit, & rituûm Sinicorum qui ad illa pertinebant, declarationem exhibuerit; deinde qualia Sinensibus Neophitis Romana responsa reddiderit, ac demum qualem doctrinam circa easdem controversias libro Sinicè edito docuerit, & quomodò ejus socii in hac re eum fuerint imitati.

Ad hæc autem omnia methodicè exponenda tractatus hic in quinque dividitur capita. In primo describitur catalogus 42. falsarum suppositionum quæ in septemdecim quæsitis à R. P. Fr. de Morales apud Romanam Curiam propositis inveniuntur. In secundo affertur illorum quæsitorum in Sinicam linguam translatio facta pro Neophytis, & defectus in illa commissi ostenduntur. In tertio, ea quæ in dicta translatione fuerunt omissa, declarantur. In quarto mala fides, quâ impugnatur politicus cultus Confucii, & defunctorum, multipliciter confirmatur. In quinto recitatur catalogus variarum propositionum, quæ in libris à sociis Patris de Morales Sinicè conscriptis inveniuntur. Quibus propositionibus efficaciter quoque confirmatur, id quod in hoc tractatu breviter probandum assumpsi.

CAPUT PRIMUM.

Catalogus 42. falsarum suppositionum quæ in 17. quæsitis à R. P. Fr. Joanne Baptista de Morales apud Romanam Curiam propositis, inveniuntur.

PRima suppositio falsa: In quæsito primo falso supponitur à Patribus Societatis JESU à Sinicæ Missionis initio, jus positivum circa festa, jejunia, confessionem, & communionem annuam absolutè non fuisse Neophytis publicatum. Etenim hæc omnia paulatim & suaviter ab ipso Missionis initio Neophytis publicata fuerunt à Missionariis Societatis JESU, tum libellis, & annuis Kalendariis publicè excusis, eo ferè modo, quo in Europa quotannis vulgari solent, tùm etiam publicis, ac privatis exhortationibus, quibus consuetudo servandi Ecclesiæ præcepta in hanc nascentem, teneramque adhuc Ecclesiam sensim introducebatur, horum publicum, & authenticum testimonium præbent Kalendaria singulis annis à Patribus Societatis in Regno Sinarum typis vulgata, in quibus notata erant festa, & jejunia, quæ Ecclesia à fidelibus præcipit observari; & quoad confessionem & communionem annuam extat perpetua publicatio in libro doctrinæ Christianæ, quem Sinicè vocant . . .

Tien

Tien . . . chu . . . Kiao . . . yao qui liber in lucem prodiit operâ P. Michaelis Rogerii, ab ipsis Missionis Sinicæ primordiis, & omnium passim Neophytorum manibus attrectatur. Præterea in libris divulgatis, in quibus continentur puncta ad examinandam conscientiam in ordine ad confessionem sacramentalem expresse declaratur peccatum esse supradicta Ecclesiæ præcepta non servare, adeoque Neophytos ad illorum præceptorum observantiam teneri. Quæ cum tam publica sint apud Sinas, & manifesta omnibus veritatis testimonia, immeritò nec sine magna injuria supponitur à quæsitore dictum jus positivum à Patribus Societatis Jesu, non fuisse Sinensibus absolutè publicatum.

Hic verò mirandum magnoperè videtur, R. P. Fr. de Morales, qui eam Patribus Societatis finxit accusationem, in similem culpam, quam in aliis sine fundamento carpere volebat, postmodum palam, & in omnium conspectu incidisse: etenim cum in responsionibus ad sua quæsita, novum datum esset sedis Apostolicæ præceptum de jure positivo, circa supradicta Sinensibus promulgando, adeoque Sinensibus Neophytis declarare debuisset, illius juris positivi observationem cadere sub præceptum, ipse in propria versione illarum responsionum in Sinicum idioma, tantummodò affirmavit, supradicta præcepta servare *convenire*, seu decere, uti infra ostendetur; ideoque hoc ad consilium, non autem ad præceptum pertinere declaravit.

Secunda. In quæſito ſecundo falsò ſupponitur à Patribus Societatis Jesu abſolutè non adminiſtrari mulieribus Sinenſibus ſacramentum extremæ-unctionis, notum etenim omnibus, & exploratum apud Sinas, eoſdem Patres datâ tantùm *gravi neceſſitate proportionatâ* id olim omiſiſſe,& adhuc omittere. Id quidem olim egerunt ſolidæ innixi Theologorum doctrinæ: nunc verò eandem praxim approbatam per reſponſa ad quæſita P. Martinii Pontificio decreto firmata, obſervare ſine ſcrupulo, aut periculo calumniæ non deſiſtunt. Cum igitur prædictam praxim Patres Societatis in Sinis eodem ſemper modo ſupradicto ſervaverint; cur quæſo quæſitor ſuo generali quæſito tacitè accuſat quaſi paſſim mulierum unctionem extremam Sine diſcrimine omitterent.

Tertia. In eodem quæſito ſecundo falsò ſupponitur, Patres Societatis Jesu quaſdam ſacramentales ceremonias omittere in baptiſmo mulierum, & abſtinere in earum infirmitatibus ab extremæ unctionis collatione, ſolùm ex motivo zeli Sinenſium erga ſuas mulieres, & ſcandali ex dictis actionibus ſecuturi. Nam ratio omittendi ſaltem interdum unctionem mulierum in iis circumſtantiis, de quibus ſupra, & prætermittendi aliquas ceremonias baptiſmi, quas adfert quæſitor, non eſt adæquata, nec principalis: cùm præcipua ratio ſit, quod tota Eccleſia Sinica aliter evidenti periculo totalis ruinæ exponeretur: inde enim naſcerentur graviſſimæ gentilium

calumniæ, perturbationes, & persecutiones sævissimæ, uti frequens ipsorum impugnantium experientia ostendit, ob quam, Patrum Societatis plerumque sequi praxim coguntur, quam anteà damnabant.

Quarta. In quæsito tertio falsò supponitur in Sinarum Regno lege statutum esse, ut in mutuo 30. pro 100. accipiantur, absque respectu periculi sortis, lucri cessantis, & damni emergentis. Certum est enim Sinenses etiam infideles lumine naturali cognoscere malum esse, majus quàm æquum est, lucrum ex pecunia alteri ad usum tradita, recipere; & si quis in exigendo lucro limites æquitatis transcendat exosus fit omnibus, & digito notatur. Quæso lex illa Sinensis, de qua agit quæsitor, quæ nullibi in Sinis hactenus apparuit, ad quæsiti illius veritatem tuendam è latebris in lucem aliquando eruatur.

Quinta. In eodem quæsito falsò supponitur in regno Sinarum alium modum fænerandi pecuniam non haberi, nisi ex solo motivo mutui cum aliquo periculo sortis; etenim ratio lucri cessantis, & damni emergentis in omnibus nationibus nota, non est incognita Sinensibus, quod est hominum genus inter omnes nationes eximiè acutum, & perspicax in eo, quod pertinet ad lucrum. Namque Sinenses: quod dictu incredibile videbitur, in unius quadrantis ærei divisione, diligentiam vincunt mathematicorum, qui gradus dividunt in prima, secunda, ac tertia minuta nummum enim æreum in 10. partes

dividunt, & ſingulas illarum in alias decem; iterum, atque iterum diſtinguunt, & in menſuris rerum, quas vendunt, uſque ad numeranda ſingula grana deſcendunt; unde ſatis colligi poteſt quòd res adeò nota, quale eſt lucrum ceſſans, & damnum emergens, acutiſſimam illam, & faſtidioſam in contractibus Sinarum perſpicaciam nullo modo poſſit effugere.

Sexta. Ibidem falsò ſupponitur Neophytos Sinenſes à noſtris Patribus non fuiſſe edoctos quibus titulis aliquid ex commodata pecunia licitè accipere poſſent: falſitas hujus ſuppoſitionis evidenter probatur ex eo, quod Patres Societatis ab ipſo Miſſionis initio Neophytos Sinenſes edocere cæperunt lucrum ex mutuo, ſine titulo periculi ſortis, aut lucri ceſſantis aut damni emergentis eſſe illicitum, atque inſuper aliud, quod his titulis non eſt proportionatum. Teſtis eſt liber P. Michaëlis Rogerii, cui titulus eſt veridica S. legis inſtitutio cap. 14. pag. 33. facie 2. verſiculo 7. & 8. hic liber typis datus eſt anno Domini 1584. & Imperatoris *Vàn lie* à Sinis *Kia xin* noncupato, qui annus erat quartus à Patrum Societatis ingreſſu in regnum Sinarum. Teſtes inſuper ſunt multi alii libri ſucceſſivè à dictis Patribus editi, in quibus explanando decem Dei præcepta, ea quoque quæ ad uſuram pertinent, fusè, & accuratè explicantur. Unde ſatis patet, quàm parum perſpectis rebus, & neglectâ librorum noſtrorum lectione conſcriptis tumultuariè quæſitis R. P.

Frater de Morales Romam provolarit.

Septima. In quæsito quarto falsò supponitur, in regno Sinarum, illas domos, ubi accepto pignore pecunia fœneratur, & lucrum exigitur ex genere suo, & absolutè esse usurarias; etenim si in receptione lucri justitia servetur, & in venditione pignoris, tantum recipiatur quantum debitor ex justis titulis debet, quâ ratione harum domuûm Domini pro usurariis haberi possunt?

Octava. Falsò supponitur ibidem illos Sinenses, qui in dictis domibus pecuniam fænerant, ad id agendum judicis auctoritate compelli. Nam unicuique liberum est talem negotiationem exercere, vel ab ea cessare, neque poterat tale quid asserere R. P. de Morales, nisi fortè iis paucis annis, quibus in Sinis fuerat domi sese continuisset, ac consuetudinum totius regni Sinici notitiam acquirere neglexisset.

Nona. Falsò supponitur in eodem quæsito, horrendè supina in Patribus Societatis ignorantia, quasi verò putent licitum esse frangere jus divinum usuram exercendo, dum quis à Principe compellitur ad illam exercendam. Profectò si hæc intoleranda in quantumvis novello discipulo Theologiæ imperitia, cujus tot insignes viros tacitè insimulat quæsitor, à Patribus Societatis in minimo sociorum R. P. de Morales argueretur injuriam esse censerent ferro, & flammâ delendam.

Decima. Falsò supponitur ibidem, Sinicum hunc loquendi modum . . . . *fam* . . *li* . . .

cien ex ſe ſignificare, *dare pecuniam ad uſuram*; cum revera generaliter ſignificet dare pecuniam ad lucrum, vel per uſuram, vel ex aliquo juſto titulo recipiendum. Ex hac autem Sinica phraſi perperàm intellectâ, quæſitor in ſuo tertio, quarto, & quinto quæſito tacitè arguit Neophytos Sinenſes quaſi uſuram ſine ſcrupulo conſcientiæ exerceant; Miſſionarios verò Societatis, quaſi illam ſuis Neophytis permittant, in quo videre licet, ad quam famæ reſtitutionem quæſitor teneretur.

Undecima. In ſexto quæſito falsò ſupponitur, immò urbs, & orbis ad huic falſæ ſuppoſitioni credendum allicitur nempe Patres Societatis non rectam Sinenſes Neophytos edocere doctrinam, circa id, quod agere debent in contributionibus, quæ ab eis exiguntur ad communem populi feſtivitatem ſive illicitam, ſive indifferentem, ad hanc falſam ſuppoſitionem penitùs explodendam ſufficit exhibere plurima, & exactiſſima circa hanc materiam quæſita ad R. P. noſtrum Generalem à Patribus noſtris olim è Japonia miſſa, & Romæ alibique diligenter à celeberrimis eo tempore Theologis diſcuſſa, & reſoluta: hinc enim planè conſtat, quo ſtudio, ac ſedulitate in his; & ſimilibus caſibus Patres Societatis ſe gerant, non verò temerariè, & ſine conſcientia, uti ex ſuppoſitione quæſitoris ſequeretur.

Duodecima. In ſeptimo quæſito falsò, & admodum injurioſè ſupponitur Patres Socie-

tatis Neophytis Mandarinis, sive Magistratibus permisisse, ut fanum idoli *Chim Hoam* adirent, ibique nefariâ simulatione, exterius quidem reverentiam idolo exhiberent, occultè verò secum allatam crucem adorarent. Cum publicè notum sit, in toto regno Sinarum Patres Societatis ne per umbram quidem tam abominabile factum permsiisse suis Neophytis; quisque ponderet, quàm sit atrox illa in Societatem injuria, dum per tale quæsitum, tam intolerabilis inscitia, aut conscientia desperata Patribus Societatis imputatur: Quasi verò tam longa superassent maria non ut alios ad Cælum manuducerent, sed secum dissimulatâ in illis idololatriâ in infernum pertraherent, neque dici potest R. P. Fr. de Morales ex summa Theologiæ ignorantia tale quæsitum proposuisse Curiæ Romanæ, ad quod resolvendum, novellus quilibet Theologus suffecisset; sed è contra manifestum est ex probatis in præloquio, Patres Societatis, tanquam id stolidè, vel potiùs, perfidè permittentes perstringere, & toti Orbi digito monstrare voluisse.

Decimatertia. In octavo quæsito falsò supponitur Confucius à Sinis tanquam vir sanctus existimari, & secundum hanc sanctitatis formalitatem ab iisdem coli. Hæc falsa suppositio in voce Sinica *Xim* . . . . tota innititur, perinde ac si ista vox ex proprio, & communi Sinensium sensu sanctitatem significet, eo modo, quo vox latina *sanctus*, vel *sanctitas*, in Ecclesia Catholica sumitur; debebat sanè au-

ctor quæsitorum advertere, hanc vocem *sanctus*, ut alias plures voces latinas ab Ecclesia assumptam fuisse ad significandam veram, perfectam, & supernaturalem sanctitatem; hæc autem significatio ante talem assumptionem, non inerat voci *sanctus*, ut ex antiquis authoribus, ac thesauro latinæ linguæ evidenter constat. Eodem autem modo per Evangelicos Prædicatores in Sinis, & per ipsos Neophytos vox *Xim* assumpta est ad significandam Sinico idiomate veram, perfectam, & supernaturalem sanctitatem, de se autem hæc vox Sinica talem significationem non habet, uti in vocabulariis, ac libris Sinicis clarè perspici potest; de quo rursum capite 3. agetur.

Decimaquarta. In eodem quæsito falsò supponitur aulam, in qua à litteratis Sinensibus suus magister Confucius honoratur, templum vocari debere. Hujus suppositionis manifesta falsitas ad evidentiam ostenditur, in pluribus tractatibus, ubi sensus Sinensis litteræ . . . . *miao* minutissimè exquiritur, & explicatur; ibique graves, & non pauci lapsus aliquorum hanc litteram malè explicantium referuntur; hic autem breviter annotare juvat; id quod novissimè R. P. Franciscus Varus Ordinis Prædicatorum, in explicatione hujus litteræ *Miao* universaliter pronuntiat, hisce verbis ex Hispanico in latinam linguam conversis. *In nullo libro Sinico invenietur, quod hæc littera Miao Imperatoris palatium, sive aulam significet.* Ne plurimos textus Sinenses hic, contra quam

exigit

exigit brevitas hujus catalogi, congeramus, vocabularium unum in medium afferre sufficiat, cui nomen . . . . *Chim* . . . . *Cu* . . . . *tum* ibi in explicatione litteræ *Miao* sic habetur.

. . . .

Id est omnis regii palatii pars anterior, & magna quorumdam Præfectorum aula, ut vocant audientia Miao, vocantur. Hinc apparet, quàm cautè universales propositiones sint pronuntiandæ, præcipuè in materiis parùm sibi notis. Ad majorem autem supradictorum evidentiam notandum est, dictam Confucii aulam in Imperatoris diplomatibus communiter vocari . . *Tay* . . . . *Hio. Id est magnum Gymnasium* sive . . . . *Quoe* . . . . *Hio, id est Regni gymnasium.* Aulas autem ejusdem Confucii in singulis urbibus vocari . . . . *Fù* . . . . *Hio, id est urbis gymnasium*, hoc autem nomen omnibus, & solis Confucii aulis convenit, & nullo modo Idolorum delubris.

Decimaquinta. In eodem quæsito falsò supponitur, munera politica à Sinensibus litteratis oblata Confucio esse sacrificia, ideoque actiones illicitas, & Idololatricas. Sacrificii sive liciti, sive illiciti definitio scholastico rigore discutiatur, eaque conferatur cum ritu munera offerendi Confucio, uti apud Sinas est in usu, & in illorum explicatur libris, clarèque constabit definitum cum definitione in materia nullatenùs cohærere; de hac re plures habentur tractatus, in quibus sententia politici cultûs erga Confucium solidè pro-

batur, & ab omni ſuperſtitionis ſuſpicione, cultus ille vindicatur. In illis quoque perſpicuè diſolvuntur impugnantium objectiones, & eorum lapſus demonſtrantur. Prætereà in ſecundo, & quarto capite hujus Tractatûs iterum hoc diſtinctè diſcutietur.

Decima ſexta. In eodem quæſito falsò ſupponitur illos præfectos Sinenſes, qui Confucio munera offerunt Sacerdotis officium gerere. Priùs probandum ſolidè eſſet à quæſitore, fieri à Sinenſibus ſacrificia Confucio, quàm Præfectos appellare ſacerdotes. Ubi enim non datur ſacrificium, nec ſacerdos ſacrificans invenitur.

Decima ſeptima. In eodem quæſito falsò ſupponitur capram integram, candelas, vinum, flores, odores Confucio à litteratis oblata, eſſe victimas, & hujuſmodi oblationes eſſe ſacras; itidem genuflexiones ante ejus nomen in tabula deſcriptum, eſſe religioſas. Hæc enim eadem viventis Imperatoris nomini in tabula deſcripto, Præfectis magiſtratum adeuntibus, hoſpitibus in conviviis, & abſentibus benefactoribus adhuc vivis à Sinenſibus offeruntur, ſine umbra intentionis rem ſacram peragendi, de quo vide infra dicenda cap. 2. art. 2.

Decima octava. In eodem quæſito falsò ſupponitur, quod litterati Sinenſes in ritu honorandi Confucium, cæremonias ſupradictas cum hac intentione perficiant, ut ab eo impetrent ex ipſius meritis optimum ingenium, & magnos in acquirenda ſapientia progreſſus.

Hoc manifeſtè refellitur ex antiquis, & modernis libris Sinenſium, & ex communi litteratorum opinione, & praxi, quæ omnia in propriis tractatibus fusè explicabuntur. Quod ſi quis fortè Sinenſium aliter operetur, contrà communia ſapientiorum Sinenſium placita peccat, & illorum ſe exponit irriſioni.

Decima nona. In eodem quæſito falsò ſupponitur poſt munera oblata Confucio ab aſſiſtentibus aliquid accipi de idolothytis, & oblationibus; exiſtimantibus illis infidelibus, quod quicunquè manducaverit ex talibus idolothytis magnum in litteris, & gradibus obtinendis ſucceſſum ſit habiturus, certum eſt, quod ubi non datur idolum, nec datur idolothytum: Proferantur quæſo auctores Sinici qui talia affirment ſomnia, quæ neſcio ubi repererit R. P. de Morales, niſi fortè in quibuſdam vulgi quiſquiliis, quorum nemo palàm tale quid proferre audeat, quod communiter ab omnibus litteratis non explodatur. Alibi referetur, rerum Confucio oblatarum diſtributionis intentio; & quomodò, dum illæ pro omnibus aſſiſtentibus non ſufficiunt, ex aliis rebus Confucio non oblatis ſuppleantur. Vide infrà cap. 2. art. 2.

Vigeſima. In eodem quæſito falsò ſupponitur non ſine graviſſima in Patres Societatis injuria, quod illi doceant litteratos, ſive præfectos Chriſtianos portando crucem in manibus licere hos venerationis actus erga Confucium exercere ad vitandos tumultus, Miſſionariorum exilium, & rei Chriſtianæ

apud Sinas excidium. Iſta ſimulatio, ſi Confucii cultus eſſet illicitus, intolerabilis planè, & ſtultiſſima videretur, ejuſque permiſſio non eſſet tam facile ſine ullo fundamento in Patres Societatis rejicienda, quaſi doctrinam adeò nefariam docerent. Cum vero iidem Patres cultum Confucii merè politicum, demptis ſuperſtitioſis, Neophytis permittant, evidenter apparet ridiculum eſſe commentum dicere, quod illis geſtandam occultè Crucem pro excuſando ritu prorſus in ſe licito ſuadeant.

Vigeſima prima. In eodem quæſito, in quo per tot modos jam allatos falsò ſupponitur illicitus cultus Confucii apud Sinas uſitatus, aliud cæteris longè deterius falſum ſupponitur, & ſtabilitur, nempè quod propter prætextus numero antecedenti relatos Patres Societatis ſinant Neophytos prætergredi illud communiſſimum, divinumque axioma; ſcilicet *non eſſe facienda mala, ut eveniant bona*. Deus immortalis, quis æquo animo tam enormem calumniam poſſit ſuſtinere? per hanc enim falſiſſimam ſuppoſitionem hæreticis antiquis, & modernis, Atheorum politicorum ſectatoribus aliquomodo comparamur, quibus familiare eſt Deo ſimulatum cultum exhibere, & nullum re ipſa Deum agnoſcere, niſi proprii corporis commodum; Cujus tam peſtiferæ, ac Tartareæ doctrinæ, ſi non magiſtri, ſaltem publici permiſſores à quæſitore efficimur. Profectò cum profeſſus ſit, ſe iter ad Romanam Curiam aggredi, ut ſe ſcrupulis conſcientiæ liberaret, mirùm prorſus eſt de his enormibus

calumniis nullum conſcientiæ ſcrupulum habuiſſe, niſi forte ex ſtudio quærendi feſtucam in oculo fratris, ingentem trabem non ſenſerit in ſuo.

Vigeſima ſecunda. In nono quæſito circa cultum Sinarum erga ſuos majores defunctos falsò ſupponitur. Aulas, ubi iidem defuncti honorantur, verè eſſe *Templa.* Probandum priùs fuerat, progenitores defunctos, tanquam Deos, ſive idola à Sinenſibus adorari: Etenim ad rationem Templi vel fani abſolutè requiritur, ut locus ſit ad adorationem ejuſmodi deſtinatus. In pluribus & amplis tractatibus jam demonſtratum eſt, ac poſtmodùm rurſùm demonſtrabitur cultum defunctorum apud Sinas eſſe politicum, & eorum Aulas pro civilibus domibus computari, hic verò advertere ſufficiet nomen, quo ſæpè hanc Aulam Sinenſes appellant ſcilicet . . . . *ſu* . . . . *tam*; *id eſt memoriæ aula*, quâ locutione tantummodò ſignificare volunt locum ad perpetuandam progenitorum memoriam erectum. Videatur liber Sinicus nomine . . . . *cem* . . . . *pu* . . . . *yeu* . . . . *hio* lib. 1. pag. 3. & 4.

Vigeſima tertia. In eodem quæſito falsò ſupponitur munera defunctis à Sinis oblata eſſe *ſacrificia* quàm autem hoc ſit falſum, jam pluribus tractatibus per textus Sinicorum librorum; & rationes Theologicas manifeſtè probatum fuit, harum rationum ſummam vide infra cap. 2. art. 1.

Vigeſima quarta. In eodem quæſito falsò ſupponitur menſam in qua dicta munera col-

locantur esse *altare* falsitas hujus suppositionis evidenter patebit; si talis mensa bene expendatur, & quoad nomen & quoad rem, quoad nomen eadem voce illa mensa apud Sinas nominatur, quâ cæteræ mensæ communes, ut cap. 2. infra ostendetur; quoad rem verò, cùm soli Deo vel vero, vel falso altaria erigantur, in quibus victimæ immolentur in sacrificium, & religiosi ritus peragantur, quo fundamento illæ mensæ altaria vocabuntur, cùm in illis nulla fiant, nec vero Deo, nec falso sacrificia? Præterea in Similibus mensis plurium decadum numero per vias, & plateas ritè compositis ad amicos, & magnates comitantibus instrumentis musicis munera, officiosa nuptialia, &c. Plerumque apud Sinas asportari solent, & cum genuflexionibus offerri, an verò omnes illæ mensæ altaria vocabuntur? juxta principia R. P. Fr. de Morales difficile non esset variis rationibus ostendere Sinensium vulgaria munera inter vivos mutuò exhibita esse *sacrificia*, intervenire *sacerdotes*, *victimas* apponi super *altaria*, & viva *Idola* à Sinensibus adorari, non tot quin plura quod quàm sit absurdum satis ex se perspicuum est, nec ratio brevis catalogi patitur id pluribus ostendere: duo tamen exempla breviter attingere non prætermittam. Tartaris in Imperio Sinarum nunc dominantibus in usu est, ut ante celebriora convivia coram hospitibus boves, capræ, &c. adhuc viventes adducant ibique honoris gratiâ ante illos mactentur, eisdem reverenter offerantur:

his peractis carnes in frusta dissectæ ad parandum convivium efferuntur. Item solent Sinensium liberi in die natali parentum adhuc viventium, vel dum contrahunt matrimonium coram parentibus, & natu majoribus ibi assistentibus in genua procidere, ibi calicem manibus sumunt, elevatis deinde in altum manibus submissè offerunt, ac deglutiunt. Evacuatis denique calicibus pronâ in terram facie, eis venerationem, ac honorem solitum exhibent; quis autem non admiretur, quod eædem actiones eadem intentione, & erga parentes vivos exhibitæ clarè, & indubitanter politicæ judicentur, nec ullam suspicionem cultûs superstitiosi adferant; exhibitæ verò mortuis parentibus in grati animi signum tanquam superstitiosæ sacrilegæ, & idololatricæ à quæsitore condemnentur? reliqua reservantur ad fusiores tractatus supra ea, quæ breviter rursum infra dicentur. Cap. 2.

Vigesima quinta. In eodem quæsito falsò supponitur, quod ille qui offert munera defunctis, estque familiæ caput, *sacerdotis* fungatur officio, & ejus auditores, qui ad libitum eliguntur, sint *sacerdotis ministri* qui alibi ab assèclis R. P. de Morales etiam *Diaconi*, & *Subdiaconi* immeritò, ne dicam audacter vocantur. Cum falsò supponat quæsitor, quod illa munerum oblatio sit sacrificium, mirum non est, quod in hunc alterum errorem ex priori consequentem impingat, quæ omnia fusè, & clarè alibi refutabuntur.

Vigesima sexta. In eodem quæsito falsò

ſupponitur Candelas, flores, odores, carnes, vinum, capita caprarum eſſe *victimas ſacrificii* cætera verò eſſe ſacras oblationes, quæ à Sinenſibus cultu latriæ ſuis defunctis exhibeantur. Heu! quid miſeris Sinenſibus Chriſti cultum amplecti volentibus fiet? quorum ſcilicet plerique ritus manifeſtè politici, & in vulgaribus conviviis in gratiam hoſpitum adhiberi ſoliti; quæſitoris judicio idololatriæ condemnantur. Audivi olim virum honeſtum Luſitanum, qui legatum Luſitaniæ Regis ad Aulam Pekinenſem comitatus fuerat atteſtari, ſe in ſolemnibus legato exhibitis conviviis vidiſſe, integrum caput caprinum immanè, & horrendè bicorne honoris causâ menſis adhibitum. Profectò in ejuſmodi conviviis non modo caput caprinum, ſed & alia ſuperius allata in hoſpitis honorem adhibentur, quæ ſi vivis oblata non movent idololatriæ, aut ſuperſtitionis ſcrupulum, eò quod intentio ſit præcisè honorandi, nec movere quoque debent defunctis eadem intentione, eodemque ferè ritu oblata. Vide de his plura cap. 2. art. 1.

Vigeſima ſeptima. In eodem quæſito falsò ſupponitur, quod in dictis ritibus Sinarum intentio dirigatur non ſolum ad reddendam ſuis progenitoribus gratiam ob beneficia ab eis accepta, ſed etiam ad nova ab illis obtinenda, quæ his ritibus aſſequi ſperant, ſi ſingulæ Sinenſium ſectæ percurrantur, in unaquaque illarum hæc ſuppoſitio falſa eſſe invenietur. Etenim plurimi Sinenſes, ac præcipuè ex litteratis negantes animæ immortalitatem

nihil

nihil possunt à defunctis sperare, cùm post mortem nihil nisi putridum cadaver superesse putent, alii plurimi putant dari fatum, & expresè negant aliquod bonum, malumvè aliundè posse provenire. Hujus erroris præcipuus auctor est ipsemet collector Ritualis de rebus funeralibus. Denique qui apud Sinas sunt idololatræ pro suis defunctis idola deprecantur, ut eorum animas ab inferorum suppliciis eruant, ideoque toti sunt in procurando defunctis solatio, non in sperando ab eis auxilio; quo igitur fundamento contra omnium Sinarum opinionem dici potest, quod illi à suis defunctis aliquod sperant subsidium.

Vigesima octava. In eodem quæsito falsò supponitur, quod Sinenses ante mensam, quam quæsitor malè vocat *Altare* defunctorum, deprecationes multas faciant, postulantes sanitatem, longam vitam, abundantiam fructuum, filiorum multiplicationem, & ut ab omnibus iniquis casibus liberentur. Hæc suppositio omninò destruitur axiomate apud litteratos universim recepto, quod petere à majoribus defunctis est contra obsequii filialis perfectionem, ad quod probandum plures Sinici textus ab illis proferuntur, manifestè ostendentes nihil peti solere à defunctis. Illæ autem orationes, quæ in ritibus funeralibus ex scripto leguntur, nomine, & re, sunt verè funebres, & panegyricæ orationes, variis commiserationis affectibus mixtæ, & multis rethoricis figuris exornatæ, demùm puris cære-

moniis, ſeu politicis officiis ad honorem defuncti exhibendum ordinatis ad faſtidium uſque, juxta Sinicum morem ſunt refertæ. Quæ autem in quæſito poſtulationes appellantur, ſunt fauſtæ acclamationes, & nihil amplius, quæ etiam in conviviis purè politicis adhibentur, uti videri poteſt in libro claſſico . . . . *Xi* . . . . *Kim* dicto.

Vigeſima nona. In decimo quæſito falsò ſupponitur, quod in Regno Sinarum ſoli Chriſtiani aſſeverent, quod in oblationibus ſupradictis ſolummodo intendunt progenitoribus ſuis defunctis illam exhibere reverentiam, & illa offerre munera, ac ſi iiſdem viventibus exhiberentur, idque in memoriam tantùm,ac reverentiam progenitorum,& generationis,& ſi illi vivi extitiſſent eadem illis præſentarent,ut illis oblatis veſcerentur,vel ſuſtentarentur & ea offerunt abſque alia intentione, vel rogativarum ſpe, cùm ſciant illos mortuos eſſe, eorumque animas in inferno ſepultas. Hactenùs quæſitum. Hæc omnia, & ſingula, exceptâ ultimâ clauſulâ ſunt ipſa Sinarum antiqua, & univerſaliter in toto regno recepta dogmata, hæc eſt doctrina Confucii illorum magiſtri, cui ſi quis non adhibeat fidem in graviſſimas leges Sinicas peccare cenſetur. Quomodo igitur R. P. de Morales potuit in Curia Romana aſſerere contra tam evidentem veritatem, hanc tantummodo Chriſtianorum opinionem eſſe. An fortè id fecit, ut à ſacra Congregatione, & ab omnibus Theologis damnarentur Patrum Societatis Sinenſes Neo-

phyti, quasi verò velint suo paucorum numero, novo affirmato antiquis cæremoniis sensu cæterorum penè innumerabilium Sinarum, contrarium ab antiquo sensum pervertere, & abolere? eaque ratione ritus Sinicos circa defunctorum cultum ex se malos fucatâ boni specie contegere, ut sibi permittantur? hoc enim modo contra eos insurgebat hoc argumentum. Non potest paucorum hominum privatus sensus, & intentio contrariam totius vastissimi populi intentionem, & sensum immutare, aut ei derogare. Ergo pauci Christiani respectu innumerabilium Ethnicorum non possunt cultum defunctorum per se malum, & illicitum per suam de novo affictam rectam intentionem permutare, & licitam efficere. Quidquid sit de hoc argumento, & in quo sensu rectè concludat, æquiùs sanè, & ut illum decebat, se habuisset quæsiti auctor si debitâ fide retulisset supradictam de cultu defunctorum doctrinam non esse tantummodo Christianorum, sed esse toti Sinarum regno communem, atque insuper dari gravissimam necessitatem permittendi Neophytis, ut se regni antiquis consuetudinibus accommodarent, exclusis tamen superstitiosis opinionibus, & actionibus, quæ processu temporis dictis politicis ritibus à quibusdam permixtæ fuerunt. Quod si fortè (ut eum non accusemus tantæ infidelitatis) ignoravit quæsitor hanc esse regni antiquissimam, ac communem doctrinam, quam solis Christianis hic falsò tribuit, profectò non debebat sine perfecta

Sinicorum rituûm, atque doctrinæ notitia hæc quæsita nimis properè Romam deferre cum evidenti periculo, nec plantatam tot alienis laboribus Ecclesiam usque deque evertere. Quoad verò postremò citatam quæsiti clausulam, scilicet, scire Neophytos suorum progenitorum animas in inferno sepultas: quidquid sit de universali hujus propositionis veritate. Ex politico rituali Sinico constat Sinenses in cultu defunctorum ab eorum probitate, vel improbitate præscindere. Horum omnium, de quibus hic actum est Sinicus textus alio loco proponetur.

Trigesima. In eodem quæsito falsò supponitur tabellam illam, quâ Sinenses ad memoriam suorum progenitorum defunctorum utuntur, & in qua nomina ipsorum descripta sunt à Sinis vocari *animæ sedem*, falsissima est ista suppositio. Inscriptio enim in tabella posita (Si sapientioribus Sinensibus, eorumque libris fidem habere velimus) nihil tale significat, plurimi textus Sinici adducuntur, pro his omnibus sequens textus modo sufficiat.

. . . .

. . . .

Id est, Tabella est defuncti repræsentatio; filius obsequens postquam Patrem sepelivit, ejus cor (sive defuncti parentis memoria) ubi innitatur aut affigatur non habet, ideo finito ritu, quem *yu* vocant, erigit tabellam ad suum parentem defunctum honorandum. Ita Sinicus litteratus nomen . . . . *Hiù* . . . . *Xim* in libro cui titulus

est . . . . *V* . . . . *Kim* . . *y* . . *y* Hic auctor floruit sub imperiali familia . . . . *Heù* . . . . *han* dicta, cujus initium in annum incidit 235. post Christum natum, ideoque non est Neotericus auctor; Sinicos libros volutando 30. diversa nomina, quæ alibi cum sua explicatione referuntur, hujus tabellæ hactenus reperi, quæ omnia defuncti repræsentationem significant, nec obstat, quod hæc tabella sæpè vocetur . . . . *lim* . . . . *guey*, vel . . . . *xim* . . . . *guey*, nam illa littera *lim* in illa phrasi non significat *animam intellectivam*, & littera *xim* in dicta phrasi non significat *spiritum*, sed utraque littera in relatis phrasibus significat defunctum. Item littera *guey* in illa phrasi non significat *sedem*, sed repræsentationem, sive rem ad aliud significandum *substitutam*, hoc præcipuè patet ex communi usu Sinarum erigendi, & appendendi in parietibus tabulas, sive epitaphia, ubi viventium benefactorum nomina inscribuntur, vocanturque hæc epitaphia . . . . *sem* . . . . *guey*, id est *viventium hominum* repræsentatio. Quod si verò juxta voluntatem, & opinionem R. P. Fr. de Morales hæc phrasis *sem guey* explicaretur, sensus esset quod illa tabella esset *viventium hominum* sedes, quod quàm sit ridiculum, & intolerabiliter absonum satis per se patet, cùm Sinenses non sint tam bruta animantia, quin evidenter illis constet homines vivos in illis tabellis appensos non esse, nec esse posse. Hæc solùm breviter hic attigisse sufficiat: alibi ex plurimis textibus li-

brorum Sinensium hæc veritas evidenter probatur, itaut nullus dubitationi locus relinquatur; ibidem solvuntur leves quædam objectiones, quæ ut plurimum ex malè intellectis libris Sinicis, ac ritibus enasci solent, & si qui textus Sinenses in specie videntur favere falsæ suppositioni, sana explicatio aliorum Autorum Sinensium lectione contigit, ut sibi viderentur Sinici textus utrimque pugnare scilicet pro mendacio, & veritate in hac perplexitate sua potiùs ei erat amplectenda veritas, quod scilicet ea tabula esset defuncti repræsentatio juxta Sinarum opinionem, quàm sequendum mendacium.

Trigesima prima. In eodem quæsito falsò supponitur Sinenses existimare animas defunctorum venire, & assistere in dictis tabellis ad recipienda falsò supposita sacrificia, & oblationes, Hæc suppositio ex antiqua Sinarum doctrina probari non potest, plurimique moderni auctores Sinici animæ immortalitatem acerrimè negantes, dictam quoque animarum in tabellis assistentiam negare coguntur, aliqui quidem id in speciem videntur affirmare præcipuè in libro, quem vocant . . . . *Sim* . . . . *li* . . . . *ta* . . . . *Civen* lib. 28. ubi fusè de hac materia disputatur: si tamen omnia, quæ ibi allata sunt, ritè perpendantur, inde nullo modo poterit probari, quod censuerit auctor animas defunctorum ad tabellas venire, & in illis residere, dato autem, quod aliqui Sinenses animæ defuncti in tabella præsentiam affirmarint, plerisque aliis

eam apertè negantibus, cur quæsò autor quæſitorum mavult adhærere defendentibus mendacium, quam illud negantibus, & errorem paucorum, doctrinam omnibus Sinenſibus imputare? præſertim cùm error paucorum non poſſit inficere totius regni communem ritum, & opinionem totius multitudinis ſequentis veritatem., in hoc deagimus puncto.

Trigeſima ſecunda. In quæſito decimo tertio falsò ſupponitur, quod Patres Societatis Cathecumenis ante Baptiſmnm non declarent, & in particulari doceant ſacrificia ſuperſtitioſa, & alteri præterquàm Deo vero exhibita eſſe illicita, eò quod ex his ſequerentur inconvenientia, ſcilicet deſiſtere à ſuſceptione baptiſmi perſecutiones, mors vel exilium miniſtrorum Evangelicorum. Hujus ſuppoſitionis intolerabilis falſitas, & graviſſima in Patres Societatis calumnia apertè evincitur ex plurimis libris, quos dicti Patres in regno Sinarum typis vulgaverunt, ubi ſæpiſſimè illicita ſacrificia condemnantur, illud ipſum audientibus doctrinam Chriſtianam infidelibus,. & Cathecumenis inculcant, & tum in publicis tum privatis congreſſibus ubique, & apud quemcunque etiam ipſum Imperatorem, datâ vel quæſitâ occaſione id declarare non reformidant pro illa veritate vitam ponere parati. Cur ergò tam injurioſè iiſdem Patribus adeò atrocem calumniam imponit quæſitor, cujus in toto Sinarum regno tam apertè falſitas eſt cognita? quam quidem ut mitiùs

de quæsitore judicem non malevolo erga Societatem animo adscribo, sed potius cuidam nimis præproperæ & minus circumspectæ incogitantiæ, quam in re tanti momenti sibi potissimum scrupulo ducere debebat. Quoad verò politica munera, quæ suis defunctis à Sinensibus offeruntur eò quod non sint sacrificia, sed grati animi testimonia, quæ civiles officii limites non excedunt Patres Societatis nec volunt, nec possunt juxta falsas quæsitoris suppositiones, contra illa in Catholicorum dogmatum Catechismo aliquid prædicare: hoc enim esset sine ulla causa, & valdè imprudenter maximos tumultus, & persecutiones contra Dei legem excitare, & apud Sinas de cultu defunctorum politico optimè sibi conscios omnium sibilis, & cachinnis se exponere. Hic autem ex occasione breviter quærere liceat, an quibusdam R. R. Patribus in Sinis nunc degentibus, & tabellas, cultumque defunctorum, ut superstitiosum prohibentibus licitum sit hanc suam mentem Cathecumenis in explicatione doctrinæ Christianæ occultare, eamque declarationem usque post baptismum differre, ne à suscipiendo baptismo absterreantur? Videtur profectò minus malum esse Sinenses Cathecumenos à baptismi susceptione absterrere, quàm post illius susceptionem ob talis prohibitionis notitiam illos à fide deficere. Quæ quidem gravissima incommoda, quæ experientia commonstrat, cum multa rei Christianæ jactura omninò tollerentur; si adhibitis Sinensium
libris

libris ac ritibus debito ſtudio, veritas multorum annorum patientiâ inquireretur; non veró præcipiti judicio tantum leviter prælibatis Sinenſibus libris, ac Doctrinis antiquorum Miſſionariorum ſententiæ rejicerentur, qui longâ eas multitudine, ſtudio, annorum diuturnitate longè vicerunt. Sed ut ad falſæ ſuppoſitionis caput regrediamur videtur eſſe certiſſimum, Quæſitorem hoc præſens 13. quæſitum, nec pro ſe, nec pro ſuis ſociis ſacris Romæ Tribunalibus propoſuiſſe: quaſi verò ſibi compertum non eſſet, vel ipſe dubitaret de eo, quod omnis Chriſtianus, licèt Idiota niſi mentis ex toto ſit expers optimè callet. Alteri ſcilicet præterquàm ſoli Deo ſacrificare omninò eſſe illicitum, etiamſi ob hanc cauſam perſecutiones, exilia, mors ipſa per atrocia ſupplicia ſit ſubeunda. Cum igitur hæc notitia cuique Chriſtiano ſine gravi injuria negari non poſſit, cur quæſo eadem notitia, vel ſaltem omnimodæ obligationis eam Cathecumenis communicandi reminiſcentia Sinenſibus ſociis Miſſionariis deeſſe ſupponitur? Si hujuſmodi notitia, & reminiſcentia illis adeſſe non negatur, cur tam perverſa, & invida voluntas eiſdem impingitur; ac ſi eam doctrinam nolint Cathecumenis communicare? Si tam nefaria voluntas in illos non refunditur, cur turpiſſima timiditas, & ecubeſcentia hanc ſummè neceſſariam doctrinam Cathecumenis ennunciandi, illis Miſſionariis attribuere inducuntur, qui hoc quæſitum 13. aut perlegunt, aut audiunt? Nulla enim alia juſta, & laudabilis cauſa præ-

ter adductas ad hoc interrogandum videtur adfuisse. Interea nos sub importabili hujus gravissimæ, & horribilis calumniæ pondere adhuc gemimus, & nostra fama ubique locorum fædè proscinditur, omniumque sibilis, cachinnis, & odio exponitur. Hæc igitur omnia silenter perpetuò feremus, & veritatis defensionem nobis hiscere non licebit? Sed de his alia hujus tractatûs cap. 3. adduntur, & alibi pleniùs agetur.

Trigesima-tertia. In eodem quæsito falsò supponitur omnia supradicta in antecedentibus quæsitis circa defunctorum cultum apud Sinas esse illicita; hæc suppositio sanctæ Sedis Apostolicæ menti manifestè adversatur, cùm hæc in responso ad quæsitum 12. decernat: posito quod *mensa parata* sit quædam *tabula*, non autem *verum*, & *proprium altare*, si cætera contineantur *intra limites* obsequii *civilis*, & *politici* esse *toleranda.* Patet igitur, quod ea, quæ à S. Sede sub debita conditione tolerantur, & permittuntur ab Authore quæsiti omnia absolutè illicita, adeóque prohibenda immeritò supponis.

Trigesima quarta. In quæsito decimo quarto falsò supponitur, quod vox Sinica . . *xim* idem sit, quod *sanctus*, *sancta*, *sanctum* in eo scilicet sensu, quem illi tradidit Ecclesia. Tantâ festinatione sua quæsita compegit Quæsitor, ut non videatur illi fuisse otium vocabularia Sinica, rationémque ipsam consulendi, ex quibus, aliisque libris Sinicis, hujus suppositionis falsitas, & talis litteræ ac vocis maxima

ſignificationis latitudo alibi abundè demonſtrabitur. Vide infrà dicenda Cap. 3.

Trigeſima quinta. In quæſito decimo quinto falsò ſupponitur pro tempore viventis Sinarum Imperatoris nomini in aliqua tabula deſcripto, Sinenſes pluries in anno *ſacrificare*.

Certiſſimum eſt Sinenſes ſuum viventem Imperatorem tanquàm Deum, vel Idolum non venerari. Ex modo tamen loquendi hujus quæſiti patet, vel ipſius Autorem putaviſſe, inter Sinas viventem Imperatorem pro Idolo haberi, eò quod illius ſcripto nomini à Sinenſibus ſacrificetur, vel neceſſe eſt, ut Quæſitor confiteatur, illud verbum *ſacrificare* etiam juxta ipſum eſſe valdè genericum, ſub quo ſpecies religioſi cultus, & politici officii contineantur. Ratio eſt, quia ipſemet eodem verbo ſacrificare utitur ad ſignificanda religioſa ſacrificia; & politica munera, & conſequenter juxta ipſum utraque poſſunt ſacrificia appellari. Hinc etiam alia deducitur illatio, nempè Autorem quæſitorum, ejúſque aſſeclas non poſſe juſtè arguere Patres ſocietatis, quando in ſuis Sinicis vocabulariis & libris politica munera Sinenſium nominant *ſacrificia*, quia cum dicto Autore utuntur hoc æquivoco verbo *ſacrificare*, & hoc nomine *ſacrificium* ſecundum latitudinem ſignificationis litteræ . . ëi, quæ ſignificat munus reverenter exhibitum, ſive Deo vero, ſive Idolis, ſive hominibus etiam adhuc viventibus. Hoc idem infra confirmabitur cap. 4. ubi videbitur ab eodem Quæſitore ejuſdem litteræ . . ſignificationem extenſam

fuisse ultra veri, & proprii sacrificii intelligentiam & sensum non sine magna eorum, quæ ibi tractat confusione, & æquivocatione.

Trigesima sexta. In eodem quæsito falsò supponitur illam mensam in qua Sinenses sui viventis Imperatoris nomine in scriptam tabulam collocant, esse altare. Unum ex duobus Quæsitor fateri cogitur, vel se existimare Sinenses, ut dictum est, suum viventem Imperatorem, ut Idolum colere, eò quod illi Altare erigatur, quod soli Deo vero, vel falso putato Deo dedicatur, & hoc est evidenter falsum, vel vulgari, & civili mensæ perperam nomen altaris imponere.

Trigesima septima sub specie quæsiti videtur falsò supponi esse illicitum in Templis Deo dicatis collocare tabulam, ubi viventis Imperatoris Sinarum nomen, & salutatio inscripta sit super mensam, vel altare, impropriè valdè dictum, candelis, rosis, & odoramentis ornatum, & ante illam tabulam genuflectere, & munera, quæ immeritò, si propriè loquamur sacrificia nuncupantur offerre in Imperatoris reverentiam, & honorem. Ratio hujus suppositionis falsitatem ostendens est, quia sacra Congregatio ad hoc quæsitum respondit. Exclusis sacrificiis, & altari verè & propriè dicto; cætera quæ redolent tantummodo cultum civilem, aut possunt ad illum reduci, permitti posse.

Quoad id verò, quod in eodem quæsito insinuatur Patres scilicet societatis ritum supradictum in Imperatoris reverentiam exhibitum

in Sinis peregiſſe, ſi hoc in primis Sinicæ Miſſionis exordiis ab aliquo noſtrorum alicubi actum fuiſſe intelligatur, univerſaliter id negare non auſim; cæterum à plurimis abhinc annis hoc nullo modo fit, quia experientiâ compertum eſt, hujuſmodi ritûs uſum non eſſe ad vitanda gravia incommoda neceſſarium, ideóque ab illo abſtentum eſt.

Trigeſima octava. In quæſito decimo ſexto falsò ſupponitur Patres ſocietatis Sinenſibus Neophytis permiſiſſe poſſe illos pro ſuis Majoribus in ſua infidelitate defunctis orare.

Verùm fateor me haud poſſe intelligere, quo modo hoc quæſitum liberetur, vel à crimine falſo, vel ab erroneo judicio, quod Patres ſocietatis in Sinis adeò ſupinâ ignorantiâ ſint involuti, ut illos omninò lateat, quod ſacri Canones, Theologia, & ipſamet Catholica fides circa hoc edocent, & decernunt infra Cap. 3. quæſitum hoc quàm ſit irrationabile, & nobis injurioſum demonſtratur.

Trigeſima nona. In eodem quæſito falsò ſupponitur, etiam dictos Patres pro iiſdem Sinenſibus in infidelitate defunctis ſacrificia facere, & pro illis in Miſſa Deum rogare.

Idem & potiori quidem jure fieri poteſt judicium de hac falſiſſima ſuppoſitione ac de antecedenti.

Quadrageſima. In quæſito decimo ſeptimo falsò ſupponitur, & graviſſima inſinuatur calumnia, quod Patres ſocietatis in Sinis Chriſtum Crucifixum non prædicent.

Infra cap 2. hujus atrociter injurioſæ ſuppoſi-

tionis clarissima falsitas latè ostenditur.

Quadragesima prima. In eodem quæsito falsò supponitur eosdem Patres Christi Crucifixi imaginem sacram non ostendere.

Infra in eodem Cap. 2. declarabitur, quod in modo eam sacram imaginem ostendendi antiquæ Ecclesiæ usui, & novo S. Sedis Apostolicæ decreto de eadem imagine exponenda, quoad *opportunè potest*, dicti Patres semper, & omninò adhæserunt.

Quadragesima secunda & ultima falsa suppositio. In eodem decimo septimo quæsito falsò supponitur Patres societatis ineptissimam, & summè impiam causam adducere ad non prædicandum Christum Crucifixum in regno Sinarum, & ad non ostendendam ejus sanctissimam imaginem, quia scilicet Sinenses scandalizentur ex tali prædicatione & ostensione, & maximam esse stultitiam judicent.

Hæc inexplicabilis calumnia, & summè probrosum crimen, cujus Patres societatis Jesu falsissimè, & injustissimè insimulantur inferiùs cap. 2. plenè retunditur, & diluitur.

Hæ quadraginta duæ superiùs relatæ falsæ suppositiones in septemdecim quæsitis à Patre Joanne Baptista de Morales anno Domini 1645. in romana Curia propositis inveniuntur. Hic tantùm earum catalogus cum aliqua rerum quæsitarum explicatione recitatur in sequentibus etiam hujus tractatûs capitibus de iisdem materiis paulò latiùs agitur, ne quis autem opponat omnia hic ad has quæstiones pertinentia non exhauriri, ad

alios longiores tractatus, qui ad minima etiam quæque descendant, & omnia discutiant, curiosus Lector, & æquus rerum ponderator remittitur, & ad illos legendos, & maturè perpendendos invitatur. Nunc verò ad præsentis Tractatûs scopum attingendum satis est, ut ex superiori Catalogo manifestum fiat, quânam Sinensium peritiâ rerum, qualinam veritatis examine, & studio, quâ denique sinceritate, & fide dictus Pater Morales sua quæsita sacris Romæ Tribunalibus examinanda, & resolvenda obtulerit. Ex his enim omnibus benè perspectis satis supérque colligi poterit in quamnam partem de Sinicis quæstionibus altercantium, mala fides, saltem materialiter sumpta declinet.

Cæterum licet suprà in prædictis falsis contra nostros Sinenses Missionarios suppositionibus, & infra suis locis, & calumniarum nobis illatarum enormitatem manifestem, potiùs quàm acri stylo perstringam, negari tamen non potest, ni fallor justissimæ de illis & vehementiori expostulationi adhuc locum esse, & fortassè eandem meritò requiri: de atrocissimis enim criminibus accusatus remissè, & frigidè respondendo, vel illa non penitùs execrari, vel ab iis non omninò immunem se esse videtur ostendere. Attamen quibuscunque quæ de nobis humanus autumet, & judicet dies prætermissis, atque neglectis ulteriores, & vehementiores expostulationes fraternæ charitati, & Omnipotenti Deo, qui charitas est, corde magno, & volenti animo sacrificare par est; veritas ostendatur, & sufficit nobis.

CAPUT II.

Agitur de translatione in Sinicam linguam decretorum, & responsionum sacræ Congregationis de propaganda fide ad quæsita R. P. Francisci Joannis Baptistæ de Morales, & errata, quæ interpres in translatione commisit, perpenduntur.

TEXTUS SINICÆ TRANSLATIONIS

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Fidelis & exacta translatio superiùs ex scripti textûs Sinici in latinum idioma.

„ SAcerdos cognomine *ly*, & nomine *yo fan:* „ id est, P. Fr. Joannes Baptista de Morales: „ revertens in Europam, & ad aulam roma- „ nam perveniens datâ operâ summum Ponti- „ ficem obsecravit, ut decerneret, quasnam „ rituum regulas Christianas regalis Sinarum „ familiæ nomine *ta mim* regimini subjectos „ servare conveniat. Supplicem obtulit libel- „ lum per hæc verba (supplex libellus in tex- tu

tu Sinico non refertur), ſummus Pontifex “
Urbanus VIII. excellentioribus in doctrina “
Magiſtris priùs mandavit, in unum cogi, & “
de contentis in ſupplici libello dicti Patris de “
Morales diſquirere. Aliquot menſibus elap- “
ſis, tunc demum quid eſſet reſponden- “
dum, ſtatuerunt. Deinde ſummus Pontifex “
Innocentius X. ad Pontificatum evectus “
(juxta dictorum Magiſtrorum judicia,) de- “
cretum edidit inquiens; primò Chriſtianos “
regiæ Sinarum familiæ *ta mim* dictæ regimi- “
ni ſubjectos Majoribus defunctis munera of- “
ferre non convenit. Secundò confucio munera “
offerre non convenit. Tertiò inſuper *Chim* “
Hoam munera offerre non convenit. Quartò “
tempore prædicationis, omnia ad Domini “
noſtri Jesu Incarnationem, mundi Redem- “
ptionem, & Paſſionem pertinentia convenit “
promulgare, & Jesu Crucifixi imaginem in “
Domini Altari erigere convenit. Quintò Ma- “
jorum defunctorum Epitaphium in tabella “
deſcriptum exponere Chriſtianis non conve- “
nit. Sextò pecuniam alteri fœnerare non con- “
venit, 7°. Tempore Baptiſmi convenit, ut ſa- “
cerdos omnes mulieres ſancto Oleo vice al- “
terius inungat, & ſanctum ſalem guſtan- “
dum eiſdem præbeat, & in earum mortis “
articulo convenit, ut vice alterius ſanctum “
Oleum iis conferat. Octavò omnibus mari- “
bus, & fœminis Chriſtianis diem domini- “
cum, & magnos dies feſtos abſtinentiam, à “
carnibus, & jejunia ſervare convenit. “

Antequàm de ſingulis ſuperiùs allatæ ver-

ſionis articulis tractare aggredimur, quædam priùs ad eorundem meliorem intelligentiam prænotanda ſunt.

Primò notandum, quod ſupradicti textûs Sinici in latinam linguam tranſlatio non ſit ſecundum tenorem Quæſitorum, quæ Pater de Morales Romæ propoſuit; eorum enim ne unum quidem verbum in relato textu invenitur, nec juxta formalia verba reſponſionum, quas idem Pater de Morales accepit; hic enim textus ab earum autographo quàm maximè diſcrepat; ſed tantùm fideliter, & ad amuſſim exprimitur ſenſus, quem textus & litteræ Sinenſes requirunt juxta illarum propriam, & communem ſignificationem, & Sinenſium acceptionem, ut ſcilicet apertè conſtet, quemnam conceptum Sinenſes Chriſtiani de Pontificiis decretis illorum linguæ & litteris tranſlatis efforment, & ut tranſlationis vitia clariùs innoteſcant.

Secundò notandum quiſnam fuerit relatæ verſionis Interpres, & quo tempore illa confecta fuerit. Interprès videtur omninò fuiſſe idem R. P. de Morales qui anno Domini 1649. ad Sinas reverſus ſtatim à ſe allata reſponſa, & decreta Sinenſibus Miſſionariis ſacræ Congregationis de propaganda fide, & Apoſtolicæ ſedis nomine denunciavit. Eodem tempore valdè probabile eſt, dictum R. Patrem Sinenſibus Chriſtianis eadem decreta ſinicè tranſlata promulgare voluiſſe. Circa idem tempus, credibile eſt, quod idem Pater Sinicum opuſculum ſuo nomine inſcriptum, de obſequio fi-

liali, de quo infra cap. 4. agemus, elaboraverit, & ediderit, ad cujus calcem hæc Pontificia responsa sinicè conscripta inveniuntur. Nullo autem modo dici potest, hujusmodi translationem tardiùs fuisse confectam. In ipsius enim textûs duobus locis apparet, tunc versionem hanc elaboratam, editámque fuisse, cum adhuc in quibusdam Sinarum Provinciis, & præcipuè in Provincia *To Kien*, quò dictus Pater appulerit, ibíque morabatur regia familia *Ta mim* non dum penitùs à Tartaris extincta dominabatur. Quando enim fieri potuit, ut posterioribus annis, cùm totum Sinarum regnum Tartari occupassent, Sinenses Christiani in supradicto textu regiæ familiæ *Ta mim* dominatui subjecti nominarentur? Hic aliquis fortasse interrogabit: si eo tempore, quo regia *Ta mim* familia nondum penitùs à Tartaris extincta fuerat, hæc Sinica translatio perfecta fuit, cur tam serò scilicet post 30. circiter annos Patres Societatis illam assecuti sunt, & de illa mentionem faciunt? Respondeo hoc potissimum attribuendum esse videtur maximæ diligentiæ, & cautioni R. P. Fr. de Morales, ejúsque sociorum, qui illam nobis omninò celatam esse voluerunt. Anno autem hujus sæculi 79. cùm in urbe Cantoniensi degerem, illius notitiam inopinato casu subodoratus sum. Protinùs igitur de re mihi certò, sed confusè comperta, nostrum Patrem Simonem Rodriguez in urbe *fockeu* Provinciæ *fockien* Metropoli commorantem certiorem feci, illúmque instanter rogavi ut dictum translationis exscrip-

tum exemplar inter Christianos R R. P P. Dominicanorum curæ subjectos diligenter perquireret, & inventum ad me transmitteret. Hoc P. Rodriguez statim assecutus est, & ad me duabus viis magnâ sedulitate transmisit. Hoc igitur accepto, cùm primùm à cæteris urgentioribus occupationibus aliquid otii modo nactus sim, ad hunc scribendum in supradictam translationem tractatum animum applicui.

Tertiò notandum relatam versionem plurima in se continere errata, & lapsus. Primò enim est, tripliciter mutila, quia non refert libellum supplicem sedi Apostolicæ oblatum, referri autem fideliter omninó debuerat, ut proposita S. Sedi, cum sibi significatâ ejusdem mente Sinenses diligenter conferrent, & an unum apud eandem Apostolicam sedem quæsitum, & aliud diversissimum sibi denunciatum fuisse, possent evidenter advertere, deindè quia ex septemdecim Pontificiis responsis octo tantùm in Sinico textu referuntur, & cætera reticentur, demum quia eadem ipsa octo responsa,quæ ibidem referuntur diminuta sunt,& decurtata.Secundò interpres in recitandis dictis responsis, autographi ordinem non servavit, sed potiùs nullo ad id respectu eum ordinem invertit, primum enim responsum ultimo loco posuit, secundum penultimo; nonum verò, & octavum in prima collocat acie, quasi verò in hæc duo puncta R. Patris de Morales summæ sollicitudines, vasta itinera, sudores, & labores potissimùm dirigantur. Tertio debitam versioni fidem Inter-

pres ſæpè non ſervat ob hanc, ut videtur cauſam, ut ſuis ſcilicèt meliùs conſulat à præjudicatis ſententiis, eáſque Sinenſibus Chriſtianis tanquàm Apoſtolicæ ſedis authoritate confirmatis denunciet. Quartò ob minorem, quàm opus erat Sinicæ linguæ peritiam in contrarium, & inſulſum ſenſum, Autographum decretorum ſæpè transfert. Quintò verſionis ſtylus humilis eſt, & rudis, nec ſervat loquendi etiam præcisè neceſſarias proprietates. Hæc omnia in præſenti, & ſequenti capite demonſtrantur. His prænotatis octò articuli verſionis modo percurrentur eo ordine, quo in textu Sinico diſponuntur.

PRIMUS ARTICULUS

Textus Sinicæ Tranſlationis.

. . . .

Verſio hujus Textus.

CHriſtiauos regiæ Sinarum familiæ Ta mim dictæ regimini ſubjectos Majoribus defunctis munera offerre non convenit.

Hæc verſio à Pontificii decreti mente, & verbis eſt valdè aliena. Reſponſio enim decreti ad quæſitum nonum declarat Sinenſibus Chriſtianis nullatenùs licere aſſiſtere ſacrificiis in honorem defunctorum progenitorum, & multò minus circa illa miniſterium aliquod exerce-

re. Hoc Interpres fideliter, & clarè exprimere in ſua verſione debuerat. Sinenſes autem in hujus articuli Sinico textu ſibi propoſito nihil aliud intelligunt, eſſe illicitum, quàm munera offerre defunctis, licet illa ſint evidenter politica, & nullo modo ſint vera ſacrificia.

Dicet Interpres litteram... *Ci* in textu appoſitam habere ſignificationem ſacrificii, ideóque per illam ſedis Apoſtolicæ mentem, per verba apta declarari.

Reſpondeo littera *Ci* ampliſſimam habere ſignificationem, non ſolùm quoad res omninò diverſas de quibus modo non agimus, ſed ad rem noſtram præcisè pertinentem. Illa enim non tantum ſignificat ſacrificium vero Deo, vel Idolis oblatum, ſed etiam ſervat ſpecies politicorum munerum quæ honoris causâ inter homines offeruntur ſive in conviviis, ubi conviva, & convitator.. *Siam*... *Ci id eſt edulia, vinum &c.* ad invicem ſibi offerunt, ſive etiam extra convivii tempora adventu hoſpitum, in ſolemnitate nuptiarum, & aliis multis occaſionibus, item coram tabula ubi viventis Imperatoris, vel aliorum vivorum benefactorum nomina inſcripta ſunt munera eâdem voce, & litterâ *Ci* nuncupata offeruntur. Quoad defunctos verò munera illis exhibita eodem planè modo nominantur, ſive ea conſanguineis, & affinibus, vel extraneis offerantur. Hæc inſuper erga defunctos honoris officia non tantùm inveniuntur inter æquales, ſed etiam in ſuperioribus erga inferiores, & in ipſomet Imperatore erga ſubditos in annalibus, & li-

bris Sinicis passim istiusmodi narrationes occurrunt, & ne aliena tantùm adducamus in memoriam revocemus, quòd Imperatores Sinenses erga P. Matthæum Riccium, P. Nicolaum Longobardum, P. Joannem Adamum Scalct, P. Gabrielem de Magalhanes gesserunt. His emortuis . . *sic* . . *Ci* . . *çam*, id est *beneficium* munerum eis suo nomine offerendorum, & sepulturæ locum impertiti sunt. Palatinos ergo Prefectos unà cum ingenti argenti pondere in funeris sumptibus insumendo sibi delegarunt. Ita . . *yu* . . *Ci* id est *Imperatoris nomine* munera defunctis Patribus obtulerunt cum solitis genuflexionibus, capitis usque ad terram inclinatione, aliisque reverentiæ, & honoris officiis. Videatur Catalogus scriptorum in Sinico idiomate nostræ societatis & harum rerum narrationes Sinensibus typis in lucem datæ, & præthereà varii tractatus super hanc litteram *Ci* . . Hic interrogo; an ne Imperatores Sinenses dictos Patres pro Idolis habuerunt? annè sacrificia illis obtulerunt? Ridiculum sanè esset hæc cogitare. Præthereà si hujus ritûs circumstantiæ, & præcipuè Sinicus loquendi modus rectè considerêtur, illius actionis merè politica ratio evidenter inspicietur. Dicitur enim Imperator subditis defunctis munera offerendo, eisdem eâ ratione beneficium impertiri, hoc autem beneficium conferendi motivum, cum ratione sacrificii quomodo poterit coaptari? sacrificium enim suaptè naturâ fit in recognitionem, & protestationem supremi dominii illius, cui offertur, & simul

ſubjectionis , & ſervitutis erga eundem.

Superiùs attigimus munera apud Sinenſes defunctis offerri , non tantùm à conſanguineis & affinibus , ſed etiam ab extraneis cujuſcunque ſint conditionis , & ſexûs. Ad hoc melius confirmandum , ſciendum eſt , quod cùm aliquis in hoc regno mortem obierit , præſertim nobili , & divite familiâ natus , præter cognatos , omnes amici ad defuncti domum accedunt , ibíque coram cadavere in lignea arca recluſo genuflectunt capite ad terram pluries inclinato reverentiam exhibente . . *Tiao* . . *Ci*, id eſt ſummæ commiſerationis ſigna , ob amici , vel patroni mortem oſtendunt , illíque munera reverenter offerunt. Hic mos etiam à Miſſionariis Sinenſibus , non ſolùm noſtræ ſocietatis , ſed etiam ex ſacris Ordinibus S. Dominici , & S. Franciſci ſervatur. Teſtes ſint R. P. Fr. Franciſcus Varus è ſancti Dominici familia , qui in urbe *focheu* Provinciæ *Fokien* reguli ibi demorantis demortuæ Matri , & R. P. Franciſcus de Conceptione è S. Franciſci familia in urbe Cantonienſi nuper occiſi reguli Patri defuncto hunc honorem , & reverentiam unà cum muneribus detulerunt.

Ex dictis ſatis ſupérque infertur, ex vi ſignificationis litteræ *Ci* concludi nequaquam poſſe proprium, & ſtrictè ſumptum ſacrificium per illam ſignificari , niſi per adjuncta tollatur æquivocum , ideóque nec Interpretem per eandem litteram Pontificii decreti mentem , & verba ſinicè exprimere potuiſſe.

Si

Si verò consideremus non tantùm vocem, sed etiam rem sacrificii, multò minus munera, quæ Sinenses suis offerunt defunctis, poterunt *sacrificia* nuncupari. In sacrificio siquidem juxta Theologos debent hæc quinque considerari. 1°. Minister, 2°. Materia, 3°. Forma. 4°. Locus. 5°. Finis. Hæc igitur cum prædictis mortualibus Sinatum muneribus comparemus.

Primò minister sacrificii debet esse sacerdos ad hoc ministerium specialitèr, & legitimè deputatus. Inter Sinas autem universalitèr loquendo, nemo est ad præfata dona mortuis exhibenda peculiaritèr destinatus, sed omnes utriusque sexûs, & cujuscunque conditionis (exceptis Bonziis Idolorum sacerdotibus tanquàm à secularibus, & politicis curis, & officiis segregatis, quod est maximopere considerandum) ut diximus suo, vel alterius nomine hoc officio fungi potest, nisi asserere libeat omnes Sinenses mares, & fæminas esse sacerdotes; quo quid absurdius?

Secundò materia sacrificii est aliqua res sensibilis, & externa viva vel inanimata. Hæc autem materia per se sumpta, ut patet, non constituit rationem sacrificii, cum ea ad quemcunque usum de se sit indifferens?

Sinenses verò adhibent in ritibus funeralibus omnia cujuscunque speciei comestibilia, & potabilia, & juxta ipsorum politicum rituale ea ferè deberent esse quæ defunctis in vita degentibus fuerant gratiora, ut meliùs repræsentatio honorandi defunctos, ac si essent

ſuperſtites exprimeretur. Hæc autem ut plurimum incerta ſunt, & ad cujuſcunque palatum accommodata. Materia igitur dictorum munerum in Sinis eſt maximè indeterminata, quod contra accidit in veris, & propriis ſacrificiis, ubi quædam aſſignantur pro idonea materia, alia prohibentur.

Tertiò. Forma ſacrificii conſiſtit in deſtructione, vel mutatione rei oblatæ in ipſo actu ſacrificii, ut patet in ſacrificiis legis, naturæ, & ſcriptæ, immò & legis gratiæ.

In Sinenſium autem donis ſuis defunctis oblatis, ſi materia ſit comeſtibilis, in ipſo actu oblationis nulla fit deſtructio, vel mutatio, ſed ſolùm die antecedenti animalia à macellario occiduntur, & ad culinam, ut ſuo tempore coquantur, afferuntur, ſequenti die juxta morem in menſis offeruntur; & ritibus expletis omnia cum aliis ordinariis eduliis à domeſticis & hoſpitibus comeduntur; ſi verò materia ſit potabilis, ut vinum, in ipſo quidem actu oblationis parum vini è poculo pleno in terram cadere ſinitur; hoc primâ facie aliquam deſtructionem materiæ continere videbitur, ideóque dari formam, unum ſcilicet ex quinque requiſitis ad ſacrificii conſtitutivum. Verùm ſciendum eſt actionem effundendi parumper vini è poculo, ut dictum eſt, inter Sinas eſſe de ſe indifferentem, & ſæpiſſimè evidenter politicam. Legatur Sinenſe rituale politicum (mihi lib. 8. pag. 23. facie 2. verſ. 14.) ibi invenietur in feſtivarum inter amicos compotationum, & propinationum regulis, &

ritu fusè deſcripto eadem actio emittendi in terram aliquantulam pleni poculi partem, & hoc genuflexo, aliiſque profundæ reverentiæ ſignis. Imò quod magis eſt non tantùm inter ipſoſmet Regulos cum hoſpitii gratiâ ſe ſe ad invicem in domum admittunt, hæc conſuetudo ſervatur, ſed ipſemet Imperator hoc idem peragit, cum ſibi ſubditos Regulos, ad ſe ſubjectionis ſibi præſtandæ causâ adventantes eodem urbanitatis officio honorat: hoc teſtatur liber Sinicus cui nomen eſt . . *Cùm . . Miao . . ly . . yo . . cao*, id eſt de ceremoniis,& Muſica aulæ Confucii lib.3.apud me: pag.16.facie 2.verſ.1.& deinceps hujus libri Auctor opportunè ad noſtrum propoſitum adjungit loco citato; *ſi hoc beneficium Imperator Regulis ſibi benemeritis præſtat, cur hoc an Confucio fieri debeat necne dubitatur?* Hic textus Sinicè ſcriptus cum aliis ſimilibus alibi fusè referetur. Hinc infertur, hanc vini effuſionem eſſe tantùm honorificam urbanitatem, & officium purè civile;denique ad rem noſtram concluditur, cùm cætera, quæ à Sinis in munerum oblatione erga defunctos peracta ſint politica, etiam hanc vini effuſionem eſſe politicam, & nullatenùs eſſe formam ſacrificii.

Quartò. Locus ſacrificii eſt altare ad hoc ſpecialiter deputatum, & conſecratum, in quo fiat victimæ, & rei oblatæ deſtructio, vel mutatio.

In Sinarum oblationibus, de quibus agimus, nullum invenitur altare ſpecialiter deputatum, aut conſecratum, in quo fiat dicta

destructio, vel mutatio. Ad munera autem defunctis offerenda quælibet communis mensa, quæ casu occurrat adhibetur, atque adeò, & nomine, & re eadem cum qualicunque alia vulgari mensa, nisi velimus omnes Sinensium mensas altaria appellare.

Quintò finis sacrificii universaliter sumpti, est, ut referatur in honorem Dei, vel veri, vel putati vel ficti, in recognitionem scilicet, & protestationem ejus supremi dominii, & simul nostræ subjectionis, vel servitutis erga illum. Secundò in gratiarum actionem ob accepta ab ipso beneficia. Tertiò ad novorum beneficiorum impetrationem; quartò ad expiationem peccati contra ipsum commissi consequendam. Hujus multiplicis finis ratio, quoad omnes ejus partes in Sinensium muneribus defunctis commemorationis, & amoris intentio erga defunctos intra limites civilis obsequii, & honoris erga eosdem. Hæc omnia alibi fusè probantur, & objecta diluuntur.

Ex dictis consequitur litteram . . *Ci* per se solam, neque quoad rem veram, & propriam sacrificii rationem significare, ideóque non posse relati decreti Pontificii Interpretem per eandem litteram *Ci* aptè, & verè summi Pontificis mentem, & verba Sinensibus explicare, nisi aliud addatur.

Prætereà etiam dato casu, quod Sinenses verum, & strictè sumptum sacrificium defunctis offerrent, & Interpres vellet Sedis Apostolicæ mentem, quâ illud declaratur illicitum fideliter proponere, in hoc ipso etiam Inter-

pres à ſcopo graviter aberraret : dicit enim in ſuo citato textu ſummum Pontificem declaraſſe . . *Pu* . . *cai* id eſt , non *convenire,* ſive non *decere* illa ſacrificia peragere ; hæc enim dictio non *convenire* , ſive non *decere* , conſulentis eſt non præcipientis,ſeu graviter & ſtrictè obligantis.Sacrificia autem alteri præterquàm ſoli Deo exhibita in primo Dei præcepto ſeveriſſimè prohibita implicitè continentur ; quomodo ergo hoc aptè explicabitur tantummodò dicendo : non convenit , ſeu non decet illud infringere. Prætereà clariſſimè patet hoc eſſe Pontificio decreto omninò contrarium ; nam in ejus fine ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatæ illius diligens obſervantia diſtrictè præcipiendo mandatur ; denique illud graviſſimum abſurdum ex dicto Interpretis loquendi modo ſubſequitur , quia plures Neophyti Sinenſes ex illo facilè inferent ſacrificare alteri , præterquàm ſoli Deo non eſſe uſquequaque & ſtrictiſſimè prohibitum , ſed tantùm ad melius eſſe , & ex quadam decentia , hoc autem abſurdo quidnam poteſt deteriùs inveniri ? Conſtat ergo evidenter Interpretem in hoc primo articulo à legitima verſione toto cœlo aberraſſe.

ARTICULUS II.

Textus Sinicæ Translationis

. . . .

Versio hujus Textus,

Confucio munera offerre non convenit.

HÆc Pontificii responsi ad quæsitum septimum Patris de Morales translatio in pluribus non leviter deficit.

Primò quia Sinensibus Neophytis Apostolicæ Sedis mentem longè aliter, quàm opporteat proponit. Summus enim Pontifex ex vi dicti quæsiti supponit Confucium esse Idolum, & ut tale à Sinensibus adorari, illique sacrificari, ab eo insuper beneficia peti, & sperari, ejus Idolothyta superstitiosè comedi, & tandem simulatam S. Crucis delationem in ejus cultu adhiberi. Juxta hanc suppositionem omnia supradicta non licere nec permitti posse conformiter ad certissima sanctissimæ Fidei dogmata in Pontificio responso declarantur. Translatio verò omninò suppresŝâ relatione facti à sancta Sede suppositi, ejusdem nomine denuncians, munera offerre Confucio Sinensibus prohibet. Littera enim *Ci* . . in subjecta materia cultûs Confucii apud Sinenses nihil aliud significat, quàm *politica munera*, ut in articulo superiori

& simili casu dictum est. Hoc igitur loquendi modo hujus articuli translatio nulla Pontificiæ mentis , & intentionis , veram speciem ingerit , & infundit.

Secundò hujusmodi translatio Sinenses ad sibi persuadendum facilè inducit omnem Confucii politicum cultum à summo Pontifice prohiberi , hoc autem absque dubio videtur omninò falsum. Ecclesia enim in consuetudinibus , & ritibus gentium omne , quod contra fidem , & bonos mores non sit , illis permittit , ut ex pluribus sacris Canonibus , sanctis Patribus , & Doctoribus abundè constat , ut alibi referam.

Tertiò licèt in prædicto quæsito supposita essent omninò vera , & certissima , Pontificia declaratio de divinis præceptis in cultu Confucii nullo pacto violandis in relata translatione nequaquàm benè , & aptè proponitur per illa verba. *Non convenit* , vel *non decet* , ut in priori articulo , & consimili materia notatum est.

Ne quis autem fortè objiciat gratis à nobis supponi Sinenses ex præsenti translatione ab Interprete iis proposita Pontificii decreti sensum non benè percipere ad talem objectionem refellendam necesse est hìc aliquid ex multis , quæ alibi fusè de cultu Confucii differuntur in medium proferre.

Primò igitur recolendum est id quod superiori articulo adduximus de quinque requisitis quæ veri , & proprii sacrificii rationem constituunt. Eadem igitur requisita cum muneribus Confucio exhibitis sedulò conferantur , & ple-

nè constabit dicta munera nec esse, nec vocari posse sacrificia.

Deindè ex Philosophia pro certo supponendum est, quod omnis actio à suo objecto formali & motivo specificatur, ideóque eadem actio materialiter sumpta v. g. actus adorationis si habeat pro objecto motivum religionis, erit religiosa, si politicum, & civile, erit politica, & civilis, si superstitiosum erit superstitiosa; si adoratio referatur ad Deum, erit latria, si ad Deiparam Virginem erit hyperdulia; si ad Angelos, & Sanctos, erit dulia; si ad Idola, erit Idololatria, si ad regem, ad parentes, ad ætate & gradu majores, sive ad amicos, hospites, etiam valdè inferioris conditionis, uti Sinis mos est, & fit, capite usque in terram inclinato, absque dubio omnis hæc adoratio erit politica & civilis. Quoad defunctos verò, si ex pluribus, & manifestis circumstantiis constet eandem adorationis actionem cum eodem objecto, & motivo formali erga illos exerceri, cum quo erga vivos exercetur, dubium non est, quin hujusmodi adoratio sit politica, & civilis.

Prætereà sciendum est, à Sinensibus non soli Confucio titulo magisterii cultum, & honorem exhiberi, sed in eadem aula Confucii, una cum ipso centum, & ampliùs litterati, & sapientes inter illos insigniores coluntur, & honorantur; apposito pro unoquoque ipsorum proprio nomine in scripta tabella, & ad quamlibet harum tabellarum, genua flectuntur, caput usque ad terram inclinatur, & munera offeruntur.

offeruntur. Ad hunc honoris gradum non tantùm antiqui, ſed etiam moderni celebriores ſapientes etiam uſque ad noſtra tempora Imperatoris decreto evehuntur; de illorum ſanctitate, & virtutibus moralibus ' ne dicam Theologalibus, nulla omninò fit mentio, immò de illorum pluribus magna vitia ſæpè narrantur, & acri ſtylo perſtringuntur. Hinc evidenter datur intelligi illos à Sinenſibus, non ut ſanctos viros, ſed ut excellentiores ſapientes politicè honorari. His præſuppoſitis in ſequentibus Sinicis textibus oſtenditur.

Primò Confucium, & conſequenter cæteros ſapientes Sinicos in ipſius aula unà cum illo honore affectos inter ſpiritus quos ſecta litteratorum cognoſcere, & colere ſaltem ex antiqua inſtitutione profitetur, à Sinenſibus non referri.

Secundò Confucium inter Bonziorum Idola coli Imperatoris legibus prohiberi.

Tertiò Sinenſes venerari Confucium eo modo; quo ipſi viventes Magiſtros venerantur.

Quartò Intentionem colendi Confucii, ut Sinarum Magiſtri Imperatoris Sinenſis teſtimonio expreſsè declarari.

Prima propoſitio probatur ex libro, qui dicitur . . *Cum* . . *Miao* . . *Ly* . . *yo* . *Cao* id *eſt examen rituum*, *& muſicæ aulæ Confucii libro primo* (*mihi*) *pag*. 35. *facie* 2. *verſ. ultimo* ibi agitur de portis cancellatis, quæ in quibuſdam aulis indebitè conficiebantur textus ſic ait.

. . . .

. . . .

. . . .

,, Id eſt, Confucius ſanè eſt (purus) homo
,, defunctus, ſive defuncti hominis ſpiritus,
,, oblatio munerum coram illo ex inſtitutione
,, fit in ejus aula, quæ non eſt per modum ar-
,, cæ ſubdiſpoſitæ (ubi ſacrificatur ſpiritibus
,, quos ſecta litteratorum cognoſcere profitetur,
,, ut dictum eſt) adhibere autem in illius aulæ
,, januis opus cancellatum, hoc eſt tractare
,, Confucium, ac ſi eſſet ſpiritus, aliquis ex
,, ſupradictis, illúmque cum cœli, & terræ ſpi-
,, ritibus comparare. Hoc verò ab Imperatori-
,, bus præſcriptâ formâ valdè procul diſtat.

Hic textus deſumitur à vaſtiſſimo opere cui titulus eſt.

. . *Ta* . . *mim* . . *Hoey* . . *Tien*, *id eſt ſumma legum, ſive rituum regalis familiæ Ta mim dictæ.*

Secunda propoſitio probatur ex libro, cui nomen eſt *Po Va Tien Guey id eſt de omnium rerum ſpeciebus methodicè deſcriptis lib. 4. mihi : pag. 1. facie 2. verſ.* 2. ibi refertur . . *Im* . . *Cum* Imperatoris decretum anno Domini 1438. publicatum per hæc verba.

. . . .

Id eſt : *Imperator prohibet munera offerri Confucio in fanis Idolorum, quæ ſoe, & Lao tan vocantur.*

Ex hoc textu ſatis claré deducitur nolle Sinenſes Confucium in numerum Idolorum tranſcribere, ſicut in præcedenti textu à claſſe ſpirituum cœlo, & terræ præſidentium eundem excludunt. Ulteriùs hinc inferri poteſt, quod cum Imperator Sinenſis vetet comparari Confucium cum duobus Idolis *Foe*, *&* *Láo tan*, quæ ſunt in Sinis principaliora, & magis univerſaliter culta, multò magis intelligendum eſt, eſſe prohibitum eundem in numerum Idolorum inferioris ordinis collocare. Hic etiam opportunè notandum, quod ſi Sinenſes Confucium quem ubique plenis buccis omnium hominum excellentiſſimum prædicant inter Idola non collocant, quanto magis hoc idem de ſuis progenitoribus defunctis judicabunt.

Tertia propoſitio probatur ſcilicet, quod Sinenſes Confucium venerentur eo modo, quo viventes Magiſtros honorant.

Ad hujus majorem intelligentiam ſciendum eſt eximium cultum, & honorem viventium, & defunctorum Magiſtrorum inter Sinas longè ante Confucii tempora viguiſſe, hoc manifeſtè patet ex libro quem vocant . . *Cheu* . . *ly*. lib. 8. ſub titulo . . *Tay* . . *Su* . . *yo*, & ſub titulo . *Ta* . . *Siu* Item ex libro . . *ly* . . *Ki* cap. 5. *Vam* . . *chi* . , cap. 6. *yve* . . *lim*. cap. 8. *Ven* . . *van* . *Xy* . . *Cu* & cap. 18 . . *Hio* . . *Ki*. Hos textus brevitatis gratiâ hic non relatos, facilè erit cui libeat in citatis locis invenire.

Quod autem eâdem omninò ratione Sinæ demortuos Magiſtros, quâ vivos venerantur

patet ex citato libro. *Cum Miao ly yo cao* poſt procœmia, & ante initium libri primi, mihi, pag. 4. facie 2. ibi agitur de ritu . . *Xe* . . *Cay*, id eſt *offerendi munera defunctis Magiſtris.* Origo hujus ritûs inquiritur, & per hæc verba explicatur.

. . . .
. . . .
. . . .

„ Id eſt. Qua de cauſa iſte ritus vocatur
„ *Xe cay*. Hic ritus ſimilis eſt ritui offerendi mu-
„ nera, cum aliquis amicum inviſit. Certè in-
„ ter ritus Sinicos in ſolemnitate nuptiarum,
„ cum ſponſa ſocerum, aut ſocrum primum
„ inviſit ad dona illis offerenda utitur quacun-
„ que ſpecie fructuum, quos mala vocamus,
„ & caſtaneis, ſi ſocer, & ſocrus vitâ defuncti
„ fuerint ſponſa aulam majorum defunctorum
„ inviſit, ibique dona offert. Omnes diſcipuli
„ cùm viventem Magiſtrum inviſunt ad mu-
„ nera illis offerenda iis rebus utuntur, quas
„ vocant *Xo ſieu*, & ferè ſunt res comeſtibiles,
„ & vinum ſive argentum, cum autem hoc ur-
„ banitatis officium erga mortuos magiſtros
„ exercent, tum illis dona offerunt, quæ ap-
„ pellant *Xe cay*.

Hactenùs Sinicus textus, poſt quem ab ejus autore notatur, dicta munera ex ſua prima inſtitutione fuiſſe varias olerum ſpecies, poſteà introductum fuiſſe pannos ſericos & carnes animalium pridie à macellario occiſorum, deindè benè coctas offerre.

Ex citato textu, & plurimis aliis, qui hic brevitatis causâ prætermittuntur, & potissimùm ex illo celebri, & in omnium Sinensium ore versatissimo axiomate . . *su* . . *su* . . *ju* . . *su* . . *sem*, id est *eodem modo coluntur ex hac vita defuncti, ut coluntur homines adhuc in hac vita degentes.* Universalis doctrina colligitur, tam pro cultu defunctorum progenitorum, sive amicorum &c. quàm Confucii, & cæterorum sapientum, & Magistrorum, qui jam obierunt munera scilicet ipsis exhibita esse quandam continuationem ejusdem honorifici officii, quo illos in vita superstites eorum filii, cognati, amici, & discipuli fuerant prosecuti.

Quarta propositio, nempè de intentione colendi Confucium ut Magistrum in muneribus illis oblatis apertè probatur ex eodem jam citato libro, *Cum Miao ly yo cao* lib. 1. pag. 4. facie 2. ubi refertur decretum Imperatoris . . *Chim* . . *cu* . . *ven*, qui est tertius ex regali familia *Ta mim*, & regnare cœpit anno Domini 1406. Decretum sic ait.

. . . .
. . . .
. . . .

„ Id est ego veneror Confucium Imperatorum Magistrum, Imperatores quidem Domini sunt populorum, Confucius verò bonam populorum institutionem præposuit. Tria illa vincula videlicet inter Regem, & subditos, inter Patrem, & filium, & inter ma-

ritum, & uxorem, multa officia exercen- "
da; doctrinam quinque universalium, & "
perpetuò servandarum virtutum, nempe pie- "
tatis, justitiæ, omnium officiorum ritè "
obeundorum studii, prudentiæ, & fidelita- "
tis, Sinici Imperii magnam symmetriam, & "
formam, hæc omnia Confucius declaravit, "
ut omnia sæcula erudiret. Convenit igitur, "
per me ipsum ad magnum Gymnasium: hoc "
est aula Confucii, pergere, & munera offerre "
Confucio *cum hac intentione*, ut litteratos, sive "
litteratorum institutum magnificem & hono- "
rem, rectamque doctrinam magni pendam, "
hucusque Imperator. "

Ex his quatuor relatis textibus supradicta quatuor propositionum veritas satis apertè constare videtur, videlicet Confucium apud Sinenses nec recognosci, tanquàm spiritum, humanorum spirituum sphæram excedentem, nec pro Idolo haberi, & coli, sed solùm ut Magistrum eâdem omninò ratione, & intentione honoris, quo viventes Magistri in Sinis coluntur, ac honorantur.

Contra politicum à nobis assertum Confucii, & similiter etiam defunctorum hominum cultum varia ab illum impugnantibus objiciuntur, quæ in hoc tractatu, cujus assumptum, & titulus est alibi fusè dicendorum præludium distinctè referri, & dissolvi nequeunt. Verùm tamen abs re non erit summa objectionum capita, & quæ ad illa respondenda sunt leviter attingere, & ferè sunt hæc; quæ sequuntur.

Primò multoties ea objiciuntur, quæ Chri-

ſtianis Sinenſibus omninò non permittimus: Ad hæc reſpondemus, nullam de his debere fieri quæſtionem, quia ea omnia penitùs rejicimus, & reprobamus. Ad objicientes ſpectat ſolidè probare illam ad quæſtionem pertinere.

Nos in hoc tantùm inſiſtimus, ut Pontificiis decretis circa has quæſtiones penitùs conformemur, nempè quòd dummodo ſubſtantia cultus, de quo eſt controverſia, intra limites obſequii civilis, & politici contineatur, ſi aliqua illi adjacentia civilem, & politicam actionem tantummodò redoleant, vel ad illum reduci poſſunt, illa permittimus, ſi detur univerſalis, gravis, & urgens neceſſitas; ſi verò dentur alia illi cultui extrinſecè adjuncta quæ ſuperſtitionem verè redolent, nec ad cultum civilem reduci poſſunt, ea omnia de facto excludimus, reſecamus, & nullo pacto Neophytis permittimus.

Secundò in objectionibus libri Sinici indiſcriminatim citantur, ac ſi omnes ejuſdem eſſent auctoritatis, & fidei, & ſi quid objectis favens in illis inveniatur tanquàm antiqua & univerſalis Sinarum doctrina proponitur.

Reſpondetur quòd litteraria Sinenſium reſpublica multos habet, & graves Cenſores qui libros claſſicos, & cæteros eruditè & acutè examinant, & genuina loca à ſuppoſititiis ſecernunt, ideóque in citandis Sinicis textibus magnâ uti cautelâ neceſſe eſt, ne graviter erremus. De hac materia copioſus tractatus jam confectus eſt, & ſuo tempore divulgabitur.

Tertiò plura objiciuntur, quæ ex minùs benè percepto Sinicorum librorum ſenſu, ea affirment, quæ in adductis textibus verè non dicuntur.

Horum omnium copioſus catalogus, ſive juſtum volumen alibi exhibetur, ubi plurimi & graves lapſus in linguæ, & litteræ Sinenſium intelligentia referuntur.

Quartò. In iis, quæ opponuntur frequenter antiquorum, & claſſicorum librorum negligitur textus, Neotericis commentatoribus plus nimio adhæretur, & graviſſimè culpamur, quaſi verò nos pauci exteri Sinicarum rerum minimè periti indigenis plurimis valdè ſapientibus viris nos anteferre audeamus.

Hanc objectionem, & minimè meritam cenſuram multorum, & gravium Sinicorum Doctorum teſtata autoritas, quæ alibi adducetur infringet, & retundet. Hi enim firmiter ſtatuunt, ubi antiquorum, & claſſicorum librorum textus planum obvium, & clarum ſenſum exprimat, ad commentatores non eſſe recurrendum; iſti ſi quidem antiquam, & ſanam doctrinam ſubtilibus, & violentis interpretationibus plerumque penitùs deſtruxerunt.

Quintò multæ objectiones ex vocabulariis Sinico-Europeis, & ex ipſiſmet Sinicis dictionariis ad quæſtionum, de quibus agimus certiores ſententias ſtatuendas deſumptæ conficiuntur.

Reſpondetur quantum ad vocabularia Sinico-Europea, illa quidem non eſſe numeris

omnibus

omnibus absoluta, nec (ut linguam, & litteras Sinicas apprimè callentibus videtur) omninò perfecta fieri ullo modo posse, ratio est, quia Europeæ voces, ut plurimùm vel unam, vel paucas, & determinatas habent significationes, si complexim cum aliis inveniantur multò plura significant, & sæpè sæpiùs à singulari litteræ significatione longissimè disparata. Talibus tamen utimur vocabulariis in primis Sinicæ linguæ addiscendæ initiis, tanquàm aliquâ ad perfectiora introductione. Si quis autem ad perfectam Sinensiùm litterarum velit notitiam pervenire, ad vocabularia & libros Sinicos recurrendum est, & ibi pluribus annis improbo, & sedulo labore insudandum. Aliter quomodò de rebus Sinensium plenum, & rectum judicium poterit quis efformare, qui eorum litteras non didicerit? quantùm ad vocabularia Sinica, hæc à modernis auctoribus concinnata sunt, hi omnium ætatum, & omnium falsarum Sectarum libros citant, omnia mixtim, sive falsa, sive vera sint de litterarum significatione proponunt. In tantâ autem variorum, & sæpè contrariorum sensûum farragine quisnam aliquid determinatum emere poterit; cùm præsertim eorum Auctores de antiqua Sinarum doctrina, & genuina litterarum significatione afferenda, & declaranda tam parùm laborent? Hinc consequitur vocabularia Sinica attentè, & cautè esse evolvenda, & magis sæpè credendum aliis Sinicis Scriptoribus, qui de unaquaque materia magis ex professo tractant, & distinctiùs

explicant, quæ in vocabulariis quasi per transennam confusè, & indeterminatè prolata inveniuntur, totum hoc allatis exemplis evidenter probabitur.

Sextò sæpè accidit, quòd circa controversas materias Sinici textus inveniantur, qui rectam & sanam doctrinam edoceant, & èconta, alii textus occurrant, qui eidem sanæ doctrinæ contrarium asserant. Impugnatores verò politici cultûs Confucii rectæ doctrinæ mentione prætermissâ, quæ apud Sinenses Auctores falsa & erronea inveniunt, ac si essent omnibus Sinensibus communia, ac universaliter recepta in suis tractatibus proponunt, & nonnullorum scriptorum nec non imperiti vulgi quosdam errores in materiis, quas pertractamus, omnibus omninò Sinensibus indifferenter attribuunt.

Ad hoc dicimus, quod ista sanæ, & rectæ Sinarum doctrinæ reticentia, præter quàm quod fideli integri facti narrationi maximè adversatur & officit, statum etiam quæstionum summoperè immutat, & earum rationi, & veritati consonam decisionem plurimum intervertit, ac impedit. Aliud enim statuitur cùm universalis omnium error proponitur, & aliud quando error tantùm est imperiti vulgi, vel levioris autoritatis scriptorum ipsâ antiquitate, & saniori doctrina reclamante.

Septimò in Sinicis textibus, qui nobis objiciuntur sæpè tropica locutio, quæ Sinensibus est frequentissima invertitur, cùm autem hujusmodi figuræ proprium vocum sensum in im-

proprium convertant cultûs politici &c. Impugnatores tropico, & improprio sensu relicto ad suas sententias confirmandas proprium rigorosè adhibent; & à vera textuum intentione maximè elongantur.

Ad hoc cum S. Augustino lib. contra mendacium c. 10. respondemus. *Qui hoc putat tropicis etiam tam multis locutionibus potest hanc importare calumniam; ita ut hæc ipsa, quæ appellatur metaphora, hoc est de re propria ad rem non propriam verbi alicujus usurpata translatio possit ista ratione mendacium nùncupari.* Hactenùs S. Augustinus hoc autem contra quod Augustinus invehitur, quàm sit irrationabile, nemo non videt.

Octavò ex laudibus, & encomiis, quæ de Confucio, & cæteris defunctis in exornativis orationibus & funebri panegyri à Sinensibus proferuntur in objectionibus contra nostras sententias confectis in eo sensu plurima desumuntur, ac si essent Sinensis doctrinæ in causa hac certissima dogmata.

Hoc evidenter redarguitur, quia in Sinis immò, & ubique terrarum, in orationibus generis exornativi nihil est usitatius, quàm ampullatæ phrases, & hyperbolicæ dictiones, quæ si in rigore sumantur falsæ sunt, & ridiculæ, hunc loquendi modum Sinæ vocant . . *Hiu* . . *Ven*, hoc est *vacua oratio*, *& nihil significativa*, & si quid exprimit, nil aliud est, quàm conceptum de viro defuncto desiderium, & ardens in illum affectus, vel purè officiosa laus, & nomine, errore tenùs honorifica ur-

banitas suo loco clarissimè demonstrabitur; quantum seria Sinarum dogmata à meræ comitatis inanibus officiis intercedant.

Nonò objicitur nos ad tuendum positum Sinicorum librorum sententias detruncatas, & diminutas citare contra debitam in adducendis autorum testimoniis fidelitatem.

Respondemus, quòd si in proferendis Sinicis textibus id quod ad punctum, & substantiam assumptæ quæstionis pertinet, omittatur, hujusmodi sanè reticentia reprehensibilis est, & contraria fidelitati, si verò hæc prætermissio ad assumptum thema non attinet, immeritò quidem sugillatur. Nam ut Origenes ait in epistolam ad Romanos, *observanda est in hoc loco, & in cæteris consuetudo Apostoli, quod non semper cum aliquid ex Scripturis assumit integrum textum verborum, ut in suo loco positus est, assumit, sed ea tantùm, quæ præsentis causæ requirit assertio.* Ita Origenes apud Salmeronem tom. 1. Prolegomeno 9. quinquagena prima Canonum, mihi, pag. 508. & ibidem pag. 110. Idem Origenes inquit, sciendum est &c. *Apostolum ex utroque loco excerpentem, quæ assertioni commoda videbantur aptasse:* hucusque Origenes hujus responsionis fundamentum, & exempla ad extensum alibi declarabuntur.

Decimò objectionum Achilles plerumquè in hoc, & quidem vehementissimè insistit, videlicet ut Europeis à Sinico Regno toto Orbe divisis, & Sinenses mores, & ritus minimè callentibus persuadeat ejusmodi, in Confucii, & defunctorum cultu adhibitos ritus vel esse simplici-

ter, & intrinsecè superstitiosos, & Idolatricos, vel saltem de se malam speciem præ se ferre, à qua juxta Apostolum oportet nos totis viribus abstinere.

Respondetur quod hæc Apostolica, & divina doctrina *ab omni specie mala abstinete vos*, debito modo intelligenda est. Glossa autem interlinearis Apostoli locum 1. Thessalon. cap. 5. vers. 22. Sic explicat, *si aliquid speciem mali prætendit nolite præcipitanter agere*, igitur primum diligentissimè inquirendum, an dicti ritus mali speciem, & similitudinem verè præ se ferant. Conferantur hi cum quinque requisitis sacrificii, ut in primo articulo dictum est, & nequaquam cum his cohærere invenietur, quidquid in contrarium adhuc non probatum supponatur.699Præterea valdè considerandum est, an inter Sinenses hujusmodi ritus malam speciem habeant, licet in Europa ex defectu notitiæ integri facti, & cæterarum circumstantiarum omnimodè considerandarum illam habere forsitan videantur. Signa enim delati cultûs, & reverentiæ varia sunt apud Nationes, & sæpè quædam alicubi signa sunt præstiti honoris, & reverentiæ, quæ alibi ad contumeliam pertinent, & despectum v. g. barbam prehendere in quibusdam terris est nota supplicantis, & venerabundi, in aliis probrosum est, & contumeliosum. Stigmata vultui inurere apud Thracios, Sarmatas, & Dacos erat nobilitatis insigne; alibi ea inustio est ignominiosissima, & atrocissima pœna fugitivis mancipiis, latro-

nibus, aliorúmque pessimorum criminum reis inflicta; Europei adventanti assurgunt, & caput aperiunt. Japones illo adventante immoti hærent, nec caput nudant, sed calceos exuunt. In Sinis verò gravis irreverentia est detecto capite hospitem alloqui. Apud cæteras plerumque Nationes saltatio est nota lætitiæ, Sinensibus autem est etiam luctûs, & mœstitiæ signum in funeralibus ritibus adhibitum. Propriissimè ad rem nostram descendendo mactatio solemnis animalium in naturali, & scripta lege divina, & etiam apud Idololatras est forma sacrificii, & apud Sinica-Tartaros, ut in primo articulo dictum est cultus evidenter politicus in hospitum honorem coram ipsis impensus. Jejunium, lavatio corporis (excepto ad ipsiusmet corporis commodum respectu) vel saltem manus, plerumque juxta operantis intentionem censetur opus vel religiosum, vel superstitiosum. Apud Sinas est etiam merè politicum, sic legitur in lib. . . *Lun* . . *yu* cap. 14. quod Confucius Regem aditurus ad gravia cum illo negotia transigenda priùs jejunavit, & corpus lavit, Confucii intentionem Commentatores hujus loci declarant, illam scilicet fuisse, ut negotii, quod non temerè, levitérque pertractare volebat gravitatem ostenderet, item apud Mentium secundum apud Sinas post Confucium cap. 2. propè finem refertur cujusdam viri ipsum Mentium invisentis jejunium ante eundem colloquendum honoris causâ per actum, idem dici potest de politicis jejuniis, quæ fiunt in funeralibus defunctorum, non

tantùm apud Sinas, ſed etiam apud Græcos S. Chryſoſtomi ætate, ut videre eſt apud illum tom. 5. lib. 1. de compunctione cordis propè finem, ubi habentur plura lectu digniſſima circa funerum politicos ritus Sinenſibus in multis ſimillimos, ſed de his plenè aliàs. In præſens hæc breviter attigiſſe ſufficiat, ut oſtendatur quomodò cautè procedendum ſit, ne juxta citatam Gloſſam in ſpecie mala dijudicanda præcipitanter agamus.

ARTICULUS III.

Textus Sinicæ Tranſlationis

. . . .

Verſio hujus Textus,

Inſuper Chim Hoam munera offerre non convenit.

CIrca hanc Pontificii decreti Sinicam tranſlationem plura notanda ſunt.

Primò ſciendum quod Sinicæ tranſlationis hæc latina verſio juxta litteræ . . *Ci* quam Interpres adhibet valde propriam exigentiam facta eſt. Hæc enim littera ut in primo articulo dictum eſt, de ſe eſt indifferens ad ſignificandum omnia cujuſcunque generis ſacrificia vel religioſa, vel ſuperſtitioſa, vel etiam mune-

ra politica. Hoc autem loco ad tollendam ſignificationis indifferentiam eidem nihil additur. Jure igitur eadem littera in hac Sinicæ tranſlationis latinâ verſione ſecundum propriæ ſignificationis latitudinem explicatur.

Si dicas quod in hoc textu hujus litteræ *Ci* determinatur indifferentia, eam applicando ad ſacrificium Idolo *Chim Hoam* fieri prohibitum; ideóque illam litteram non muneris, ſed ſacrificii juxta Sinarum intelligentiam manifeſtè contineat, Interpreti fatendum eſt, confusè, & æquivocè fuiſſe locutum cùm diſtinctionis gratia nihil addiderit.

Secundò hæc Sinica Pontificii decreti tranſlatio Autographi ſenſum nequaquàm declarat, Pontifex enim directè reſpondet ad ſibi propoſitum à P. de Morales quæſitum 7. ubi interrogat, an liceat Sinenſibus Chriſtianis Idolum nomine *Chim Hoam* externo tantùm cultu adorare, ſanctam Crucem in manibus occultè ferendo, vel illam inter flores ſacrilegi Altaris abſcondendo, intentione ad eam, non autem Idolum adorandum directâ. Ad hoc ſummus Pontifex reſpondet nullo modo hoc licere. Tranſlatio verò Sinica hujus quæſiti, & reſponſi ſenſu penitùs prætermiſſo, ſedis Apoſtolicæ nomine Sinenſibus fidelibus denunciat, ab illa prohiberi, ne Idolo *Chim Hoam* munera offerantur. Hoc autem à quæſiti, & reſponſi ſenſu eſt longè alienum, aliud enim eſt Idolum externè adorare, & aliud, ut Sinici textûs verba ſonant, & Sinenſes intelligunt, illi munera offerre.

Tertiò

Tertiò per hanc Sinicam translationem Sinenses Neophyti defraudantur notitiâ in fide rudibus summè necessaria in Pontificio responso propositâ, quod non solùm Idololatria interna est illicita, sed etiam externa, quodque hæc verba nullo modo fiat licita per simulatam sanctæ Crucis delationem, intentione ad illam tantùm adorandam directâ.

Quartò Neophytos eadem translatio ad facilè sibi persuadendum inducit, sanctam Sedem politicum Confucii, & defunctorum cultum, à sacrilego cultu Idoli *Chim Hoam* nequaquàm distinguere cum eadem loquendi formula utrumque prohibeat, & cum Sinenses Confucium, & Majores defunctos politicè, & civiliter se venerari evidenter sciant, rudes Neophyti fortassè hìnc arguent Idoli *Chim Hoam* cultum esse pariter politicum, ideóque per se licitum.

Quintò hoc idem satis apertè probatur, & confirmatur, quia Translatio Sinica Pontificiam declarationem Neophytis proponit super illicitum cultum externè prohibitum Idolo *Chim Hoam munera offerre non convenit*. Hæc autem dicendi formula, ut patet præceptiva non est, nec Dei ullo pacto violabilia præcepta simili modo proponenda, vel declaranda sunt.

Sextò deniquè evitari certè non potest, quin per hanc Sinicam translationem Sinenses Christiani non minùs acerbo, quàm justo dolore maximè conficiantur, atque turbentur, dum in illa vident suum Magistrum Confucium,

de quo P. de Morales, ejúſque aſſeclæ incredibilia ſanè præconia texunt, ut videbitur cap. 4. & majores defunctos in Idolorum claſſem juxta dictam tranſlationem à ſummo Pontifice adnumerari, vel ut meliùs dicam amariſſimè conqueri poterunt de peſſima apud Apoſtolicam Sedem ſibi irrogata calumnia, quaſi verò cum Domini cultu execrabilem etiam Idolorum cultum tanquàm Samaritani permiſceant ipſimet Sinenſes infideles litterati, acerrimi ut plurimùm Idolorum oſores, ſi hoc reſciant, in quaſnam furias non agentur? In quænam ſanctæ legis improperia non exilient?

Ex dictis concluditur, & manifeſtum fit, quod præſentis articuli Sinica tranſlatio eſt maximè obſcura, æquivoca, diminuta, & Autographo plurimùm diſſona, licèt ſummi Pontificis nomine fuerit Chriſtianis denunciata, & tandem eſt eiſdem graviter injurioſa.

ARTICULUS IV.

Textus Sinicæ Translationis

. . . .
. . . .
. . . .

Versio hujus Textus,

Tempore prædicationis omnia ad Domini nostri Jesu Incarnationem, mundi Redemptionem, & Passionem pertinentia convenit promulgare, & Jesu Crucifixi imaginem in Domini altari erigere convenit.

Sinica hæc Pontificii decreti translatio est notabiliter diminuta, quia substantialiter necessarias Autographi particulás silentio involvit, ac supprimit, sacra enim Congregatio & summus Pontifex declarant ad actualem de Christi Domini passione prædicationem in singulis concionibus faciendam Ministros Evangelicos non teneri, sed primùm baptismo omninò præmittendam, deindè prudenter, & opportunè proponendam esse decernit. Interpres verò in sua Sinica translatione has adeo necessarias circumstantias, & conditiones tacitùs præterit, & suâ taciturnitate maximum Neophytis offendiculum parat.

Hoc probatur, quia ex dicta reticentia

Neophyti impelluntur ad firmiter sibi persuadendum sanctæ Sedis intentionem esse, ut semper, & ubique sine ulla prudentia, & opportunitate de Christi Domini Mysteriis fiat prædicatio. Ad quid enim (ipsi ratiocinabuntur, summus Pontifex singularis suæ voluntatis indicio, ne dicamus mandato, mandati enim sive præcepti in Pontificiis responsionibus Sinicè translatis nulla fit mentio, de Christi Domini Mysteriis, prædicationem adeò inculcat, cùm nostri antiqui Patres à primo in Sinas ingressu Christi ad mundi Redemptionem, Adventum, Passionem, Crucem, & cætera ejusdem sacra mysteria, & doctrinam tam ante quàm post Baptismum opportuno quoque tempore ore per Catechismum, & conciones, scripto per plurimos libros apud nos disseruerint, distinctè usque ad ultimas minutias explicuerint, & dubia omnia, quæ circa hoc excitari poterant, ad cujus captum abundè dissolverint, plures confraternitates sub titulo Passionis Domini instituerint, ubi de hoc sanctissimo Mysterio fiunt conciones, sacræ preces, meditationes, unà cum variis corporis afflictionibus in ejusdem honorem peractis; hoc igitur novum Pontificiæ voluntatis tam expressum, & singulare judicium, majora adhuc procul dubio à nobis requirit; semper igitur, & ubique Dei incarnati, & passi prædicatio à nobis est audienda: primi etiam apud nos divinæ legis Prædicatores non perpetuò de hoc concionantes gravissimè peccarunt, & suo muneri plurimùm defuerunt.

Huic Neophytorum non prorsùs malè fundato in Sinica Pontificii decreti translatione argumento , quid in contrarium dici possit non video. Cæterùm planè constat per superiùs relatam Sinicam interpretationem summi Pontificis , & sacræ Congregationis prudentissimum , ac sanctissimum responsum pusillorum scandalo minùs cautè exponi.

Quod autem ad factum rei , de qua agimus spectat, sciendum est Patres Societatis anno Domini 1581. Sinas ingressos in prædicatione Evangelica, statim de Incarnationis, Passionis, & Crucis Mysteriis verba fecisse, præterea statim de eodem argumento libros typis mandasse , & usque ad hæc tempora hoc idem continuasse. Ad majorem hujus veritatis evidentiam subjiciam hìc Catalogum nostrorum Auctorum , qui de Incarnatione, Passione, & Cruce Domini Sinicè scripserunt usque ad annum 1642. quorum notitia ne contra manifestam veritatem erraret , haberi , & poterat, & debebat à P. de Morales, antequàm sua quæsita Romam afferret, ibique proponeret , quod fecit anno 1644.

Catalogus Auctorum nostræ Societatis , qui Sinicè scripserunt de Incarnatione , Passione , Cruce, & morte Christi Domini ab anno 1584. usque ad annum 1642.

Pater Michael Rogerius in suo Catechismo nomine *Xe lo* cap. 11. agit de Christi Incarnatione , Passione, & morte in Cruce, editus est hic liber anno 1584. quarto scilicet anno à nostrorum ingressu in Sinas.

P. Matthæus Riccius in libro typis dato anno 1603. cui nomen *Xe y* cap. 8. agit de Christi Domini Incarnatione, Passione, & morte.

P. Didacus Pantoya in explicatione Symboli latè agit de Domini Incarnatione, Passione, & morte. Datum esse hunc librum in lucem circa annnm 1610. constat ex Tractatu de origine primi hominis, qui simul cum eadem Symboli explicatione excusus fuit. Item in Manuali sacrarum precum habetur ejusdem Patris integra, & compendiosa narratio Dominicæ Passionis.

P. Joannes de Rocha in Catechismo sub titulo *Ki mum* in declaratione Symboli agit de Christi Incarnatione, Passione, & morte. Item in tractatu, & praxi recitandi Rosarii latè explicat quinque Mysteria, quæ vocantur dolorosa, & apponit sacras imagines Christi Passionem, & Crucifixionem exprimentes. Obiit hic Pater anno 1623. Hinc apparet sua opera edidisse non longe ab hujus sæculi 17. initio.

P. Nicolaus Longobardus edidit Manuale sacrarum precum ad usum Neophytorum ubi habentur plures orationes, & meditationes de Christi passi Mysteriis. Hoc Manuale citatum in Catechismo P. Joannis de Rocha, ideóque ante dictum Catechismum publicæ luci datum est.

P. Gaspar Fereira edidit meditationes super quindecim Rosarii Mysteria, ubi agit de Incarnatione, Passione, & morte Domini.

P. Jacobus Rho edidit tractatum super salutationem Angelicam, ubi plurima de sanctis-

ſimo Jeſu nomine ex D. Bernardino, & aliis devotè, & eruditè proſequitur.

P. Alphonſus Vagnoni in explicatione Symboli in vita Beatæ Mariæ Virginis, in vitis ſanctorum præcipuè Apoſtolorum, & alibi paſſim agit de Chriſti Incarnatione, Paſſione, morte &c.

P. Joannes Foes in lucem dedit Litanias ſacratiſſimæ Paſſionis Domini noſtri, & alias preces ad quinque dominicas plagas. Item in libro de præparatione ad bonam mortem plura habentur de Paſſione, Cruce, & morte Chriſti, & præſertim compendium Dominicæ Paſſionis.

P. Rodericus de Figueredo edidit Manuale precum, cui nomen *Cum to. Nuy Kim*, ubi plura habentur de ſacra Chriſti Domini Paſſione, & morte.

P. Emanuel Diaz in explicatione Evangeliorum ſeptem tomis contenta, & anno 1636. edita de Chriſti Domini Incarnatione, & morte, ejúſque ſanctiſſima Cruce, & morte, concionatoriè pertractat adductis plurimis utriuſque Teſtamenti, & ſanctorum Patrum locis copiosè, & eruditè: item proponit omnes difficultates, & objectiones, quæ contra hoc myſterium opponi poſſunt, & omnia diluit, & declarat. In aliis ab eodem Patre confectis libris plura alia de hoc eodem Myſterio inveniuntur, & potiſſimùm in Thoma de Kempis Sinicè tranſlato.

P. Julius Aleni anno 1635. edidit hiſtoriam Evangelicam octo libris comprehenſam & penè

ad verbum ex ſacris Evangeliſtis deſumptam. Item anno 1637. typis dedit librum ſacrarum Imaginum, quæ totam Chriſti Domini vitam, Paſſionem, Crucifixionem, & mortem repræſentant ad imitationem ſimilis libri P. Hieronymi Natalis in Europa excuſi. Item in lucem dedit integrum volumen, ubi unicè tractatur de Incarnationis, & Paſſionis Dominicæ Myſteriis dogmaticè, & diſputativè contra Gentiles &c.

P. Joannes Adamus Schal anno 1642. in opere cui nomen eſt *Chu Xiao y ven Ki*, id eſt *Legis Domini prima inſtitutio tom.* 4. pene per totum diſſerit de Chriſti Incarnatione, Paſſione, & morte, & Gentilibus objecta diſputando diſſolvit.

Hunc Catalogum penè totum deſumpſi à quodam manûſcripto, quod in Archivio hujus noſtræ Provinciæ aſſervatur; & à P. Julio Aleni anno 1642. fuit confectum. Omitto penè innumerabilia loca, quæ in noſtris Sinicis libris lectori paſsim occurrunt, ubi ſaltem incidenter de Chriſti Paſſione, Cruce, & morte fit mentio, ita ut verè dici poſſit, eoſdem libros ubique, & per omnes modos dicta ſacra myſteria perſonare, Chriſti ejúſque Crucis honores, & laudes prædicare, omnéſque Mortales ad ejus cultum, & imitationem invitare, & pertrahere. Item prætermitto plures antiquos Chriſtianos litteratos Sinenſes, qui in libris ſuis de eadem materia copiosè ſcripſerunt, typíſque mandarunt. Supra relata opera, & lucubrationes publico Neophytorum uſui à

noſtris

noſtris Patribus editæ ſunt, ut dictum eſt, ab ipſo Sinenſis Miſſionis initio uſque ad annum 1642. & plures ex iis, quaſi ad conſpectum P. de Morales in Provincia *Fokien* degentis, & propè Urbem *Fokeu*, ubi P. Aleni prædictos libros typis tradebat, & non longè ab urbe *Ham Cheu*, ubi P. Emanuel Diaz eodem tempore Evangeliorum commentaria excudebat. Cum igitur Sinenſes omnes Chriſtiani per tam diuturna tempora Dominicæ Incarnationis, Paſſionis, & Crucis myſteria tanquàm lucidiſſimum ſolem in clara meridie coruſcantem in noſtris libris conſpicerent, & manû palparent, ſolus P. de Morales, ejúſque Aſſeclæ ad hanc potentiſſimam lucem cæcutierunt, nec unum quidem ex citatis libris apicem perlegerunt, ſi enim legiſſent, quomodò tam religioſi Patres ad nos in re graviſſima falsò accuſandos animum induxiſſent? Ex qua autem cauſa, quorum zelo ad nos incuſandos abrepti, idem Pater, & ſocii fuerint, æquo rerum ponderatori decernendum ſino. Certum eſt quod iidem noſtros Patres Sinenſes primùm apud Illuſtriſſimos Philippinarum Eccleſiarum Præſules efficaciſſimè accuſarunt, ſed cum iſti eoſdem ad ſummum Pontificem Urbanum VIII. detuliſſent, quaſi verò Chriſtum, ejúſque Crucem erubeſcentes, quidquàm de ejus Myſteriis Sinenſibus negligerent prædicare, & non longè poſteà cùm de falſitate accuſationis certiores facti fuiſſent, ſtatim apud eundem ſanctiſſimum Dominum palinodiam cecinerunt. Hac verò retractatione neglectâ P. de Morales Ro-

mam advolavit, & quæ ibi dixerit, egeritque, ejus quæsita ibi proposita satis supérque declarant. Benevole Lector, quæso te, ex præcitato Catalogo inferas, quâ veritate, & documentis innixus P. de Morales suorum quæsitorum factum apud summum Ecclesiæ judicem ipse probaverit, & quas justissimas quærelas circa hoc afferre possimus.

Quod verò ad Christi Crucifixi sacram Imaginem in Ecclesia exponendam pertinet, dicti Patres Societatis hanc quæ sequitur praxim ab initio Missionis, usque ad hæc tempora servaverunt, & servant, cùm Ecclesiæ Sinenses publicæ sint, & fidelibus, Ethnicisque æquè pateant, Imaginem Salvatoris, orbicularem mundi figuram in manu gestantis, sive Imaginem Beatæ Mariæ Virginis parvulum filium amplectentis, & ferè est illa, quæ apud S. Mariam Majorem Romæ colitur, vel alias similes in Altari juxta morem collocatas habent; præthereà ibidem sacram Christi Domini Crucifixi imaginem sive formatam Crucem semper expositam servant. Tempore verò sacræ Hebdomadæ in concione de Passione Imaginem Christi Crucifixi à fidelibus adorandam in Altari exponunt, & in adoratione Crucis in medio Ecclesiæ collocant. Ad hanc solemnitatem Fideles omnes accurrunt, & devoto cordis affectu, non sine copiosis lacrymis sanctissimum Crucifixum piissimè & tenerissimè adorant, & osculantur. Insuper ut Christi Crucifixi memoriam in Christianorum cordibus profundiùs imprimatur, cujusque generis Christi passi, &

Crucifixi imagines in maximo numero eisdem distribuunt, ut in domesticis Oratoriis collocent, & colant. His industriis Fideles erga Christum Crucifixum sunt impensissimè addicti, & hujusmodi sacrarum Imaginum avidissimi.

In publicis autem Ecclesiis Crucifixi Imaginem semper expositam habere iidem Patres pro nunc in opportunum judicant, & in hoc summi Pontificis mentem attingere, & Ecclesiæ morem perfectè servare arbitrantur. De Pontificis mente in Autographo responsionum de quibus agimus, constat, de antiquæ Ecclesiæ more in plurimis Ecclesiasticis libris passim notatum invenitur. Consulatur potissimùm Doctissimus, & eruditissimus Vir Dominus Ferdinandus de Mendoza in egregio illo opere, quod de confirmando Concilio Illiberitano typis edidit, ex plurimis, quæ ibi latè ipse prosequitur; hæc quæ sequuntur carptim, excerpsi.

Mendoza igitur lib. 3. cap. 5. in expositione Canonis 36. (sive secundùm aliam suppositionem 37.) ejusdem Concilii, qui ait, *placuit picturas in Ecclesiis esse non debere, ne quod colitur & adoratur, in parietibus depingatur.* Inter varios hujus Canonis sensus, Mendoza hunc refert, quòd scilicet Episcopi benè sciebant sacras Imagines religiosè coli debere, & omninò colebantur non interiori tantùm, sed exteriori, & publico fidelium cultu, sed abstinebant ad tempus, ne picturas sanctorum hominum contemptui Gentiles haberent, vel sibi falsò per-

ſuaderent illos à Chriſtianis, ut veros Deos latriæ veneratione coli, ut Euſebius lib. 8. Eccleſiaſt. Hiſtor. c. 6. refert, quoad Imagines Chriſti Crucifixi eas in parietibus, Eccleſiæ pingi noluerunt, ne Ethnici vel Cathecumeni ſimpliciores, vel qui ad intima Chriſtianæ Religionis adhuc non penetraverant, hominem mortuum, & Cruci affixum à Dei inviſibilis, & impaſſibilis natura alieniſſimum eſſe crederent, Auctorémque Chriſtianæ Religionis ſpernerent, ut Arnobius & Minutius aſſerunt, non tamen negat Canon Imagines Chriſti depingi poſſe, & ſuo tempore, & loco debitâ adoratione à Chriſtianis coli debere.

Addit Mendoza ex Euſebio lib. 4. c. 8. & Nicephoro lib. 4. c. 5. Quod Adrianus Imperator ex perſecutore Chriſtianorum cognitâ ipſorum innocentia, factus eorum fautor, Chriſtianis templa extrui juſſit Chriſtianæ Religionis tunc uſu, & forma, ſine ſimulachris Dei veri, & corporei, ne ſimilia ſuis idolorum grege refertiſſimis delubris, noſtra templa profanæ gentes arbitrarentur, & ne Chriſtianis pro gratia exhiberet ipſe moleſtiam, ſic in ejus vita teſtatur Lampridius. Hac de cauſa illa Templa, quod numina ſive Imagines non haberent uſque ad tempus Conſtantini Magni Templa Adriani nuncupata ſunt. Nec Romæ tantùm hoc Catholici viri obſervabant, ſed & in reliquis Provinciis: hoc autem irridebant gentes, objicientes nobis, quod nullam Dei formaremus picturam, & occultaremus quod colebamus, legantur Minutius Felix, Ar-

nobius, Tertullianus, Justinus, Lactantius.

Non solùm occultiora humanitatis Christi Mysteria publicè in Ecclesiæ parietibus pingi antiquæ Ecclesiæ Præsules non permittebant, verùm nec alia Christianæ Doctrinæ mysteria litteris consignari, vel palam, publicéque doceri, fas esse censebant, ne insanis Ethnicorum ludibriis, & risu exciperentur. Ita Sozomenus lib. 1. hist. Eccl. c. 19. Dionysius Areopag. de Ecclesiast. hierarch. initio c. 1. Isidorus lib. 2. de Off. Eccl. c. 21. Ambrosius Epist. 33. & Tertullianus lib. de præscript. adversus hæreses c. 41. Hæreticis veluti rem pudendam objicit, quod Ethnicis, & Catechumenis Catholicæ Religionis mysteria, quemadmodum, & fidelibus communia facerent; videatur insuper Chrysost. homil. 2. in epist. 2. ad Corinth. cap. 1. Basilius de Spiritu sancto c. 27. Augustinus tract. 11. & 16. in Joan. Isidorus lib. Ethimolog. c. 17. & Dionys. de Ecclesiast. Hierarch. p. 3. c. 3.

Prætereà apud antiquam Ecclesiam Cathecumeni sanctissimo Eucharistiæ Sacramento conficiendo assistere non poterant, & ab ejus aspectu prohibebantur, ut Basilius, & Augustinus locis suprà citatis; Concilium etiam Laodicenum c. 19. & Chrysost. homil. 79. de oratione testantur. Item eosdem Cathecumenos benedictionem simul cum fidelibus suscipere noluit, sed tantùm separatim. Concil. Arausi. primum can. 13. & 15. jussis etiam defunctorum exequiis, orationibus, & sepulturæ

intereſſe iidem vetiti erant, ut aſſerit Areopag. de Eccleſiaſt. Hierarch. p. 2. c. 7. Deniquè tanta erat in celandis Sacramentis Religio, ut in concionibus publicis, à quibus Cathecumeni, & Gentiles non arcebantur, nunquàm propriis nominibus Sacramenta coram illis exprimerentur, ſed eam formulam uſurpabant, qui concionabantur quæ ſolis fidelibus cognita erat, quaſi illis tantum divinitatis, & religionis arcana pandenda forent, Ethnicis autem, & Cathecumenis occultanda, & reticenda. Qua forſan ratione Concilii Illiberitani Patres ad exprimendam imaginem Chriſti in citato Canone abſtinuiſſe, inſinuaſſe tamen Chriſtianis, latente illorum verborum ſenſu, ne quod colitur, & adoratur, veriſimile eſt ut ſi decreta in Ethnicorum manus forſan incidiſſent, compertum non haberent.

Hæc & plura alia vide apud citatum Mendozam.

Prætereà in præſentis articuli Sinica tranſlatione maximè advertendum eſt, quod cùm P. de Morales in ſuo 17. quæſito ſacram Congregationem, & ſummum Pontificem tantùm interrogaverit, an Miſſionarii Chriſtum Crucifixum prædicare, ejúſque ſacras imagines maximè in Eccleſiis exponere, & cohærenter ad interrogata reſponſum acceperit, ſolùm circa Chriſti Domini Paſſionem ſuo tempore prædicandam, ejúſque Crucifixi ſacram imaginem opportunè exponendam, in Sinica autem reſponſi tranſlatione illud maximè dilatatur, nam S. Sedis nomine Miſſionariis denuncia-

tur, ut ſcilicet Chriſti Domini Incarnationem, Redemptionem, & Paſſionem Sinenſibus prædicent, & promulgent, quaſi verò ſpiritus oris, & cordis noſtri Chriſtus Deus, ſub cujus nomine in ejus Societate militamus, & ſub cujus umbra vivimus in gentibus ante nos, & à nobis proſcriptus ſit, & de illo abſolutè, & univerſim loqui olim erubuerimus. Deus bone? quiſnam æquo animo, & ſilenti ore tam enormem ſufferre poterit falſitatem à Pontificii decreti verbis, & mente, & ab ipſamet veritate alieniſſimam? Sinicas noſtrorum ſcripturas ab ipſo hujus miſſionis initio in lucem datas quiſquis voluerit perſcrutetur, & ſole clariùs inveniet, quàm glorioſum, quàm honorificum, & quàm integrum, atque copioſum in genere dogmatico, aſcetico, & hiſtorico de omnibus, & ſingulis Chriſti Domini, & potiſſimùm ejus ſacratiſſimæ Paſſionis, & Crucis Myſteriis teſtimonium ipſæ perhibeant. Tam multæ, & clariſſimæ ibi extant hujus veritatis atteſtationes, ut intollerabilis hujus falſitatis os impenetrabiliter obturare ſufficiant, & ſuperabundent.

Ex dictis igitur manifeſtè patet, quàm immeritò, quâ diminutione, perverſione, verborum, & ſensûs, & quo fidelitatis, & veritatis defectu prudentiſſimum ſummi Pontificis, & ſacræ Congregationis reſponſum circa Chriſti Crucifixi prædicationem, ejúſque ſacræ Imaginis publicam expoſitionem contra ipſiuſmet ſummi Pontificis mentem, & antiquæ Eccleſiæ adeò laudabiles mores in Sini-

cam linguam tranſlatum fuerit, & Sinenſibus Neophytis ſedis Apoſtolicæ nomine propoſitum : Inſuper conſtat, quàm falsò, nè ampliùs dicam, apud ſacram Romanam Curiam delati, & quàm graviſſimo noſtræ famæ diſpendio ubique terrarum calumniis impetiti ſimus, nobis imponendo, quod Jeſum Chriſtum, & hunc Crucifixum apud Sinas non prædicaverimus. Poſſem hìc præthereà referre inconſultiſſimum, eundem Chriſtum Crucifixum, prædicandi modum à noſtris Impugnatoribus non ſemel in Sinis adhibitum, ex quo non animarum converſio ſecuta, ſed maximæ turbæ, & tumultus excitati ſunt, & eorundem Prædicatorum carcerationes, verberationes, & exilium indè ſubſecutum non equidem propter Chriſtum, quem illi recens appulſi, & in Sinico idiomate adhuc elingues annuntiare nullatenùs poterant, ſed eò quia per compita, & plateas Crucifixum manu, vel in pectore gerentes irruperunt, ne à Sinis, quid ſibi velint, intelligebantur, & quo talis oſtenſio imaginis tenderet, neſciebant. Ipſi ſanè Patres hunc errorem poſteà ingenuè confeſſi ſunt, & ex eorum originalibus epiſtolis, quæ apud nos extant, ad noſtros miſſis evidenter conſtat.

ARTICULUS

ARTICULUS V.

Textus Sinicæ Translationis

. . . .

Versio hujus Textus,

Majorum defunctorum Tabellas exponere Christianis non convenit.

HÆc proculdubio est ipsissima P. de Morales, ejúsque asseclarum tenacissimè propugnata sententia, sed minimè cum decreti Pontificii verbis, & sensu concordat; immò verò eidem plurimùm adversatur; summi enim Pontificis, & sacræ Congregationis circa has tabellas duplex habetur responsum, primum extat in responsione ad quæsitum 11. dicti P. de Morales, ubi sic habetur. *Censuerunt omninò non licere habere illas tabellas in vero, & proprio Altari majoribus dicato.* Secundum in responsione ad quæsitum 12. ubi sic dicitur, *in quæsito contenta* (inter quæ etiam defunctorum tabella refertur) *Si contineantur intra limites obsequii filialis, & politici esse toleranda.* Utroque hoc responso cum Sinica hujus articuli translatione collato clarissimè constat, quod id quod Sedes Apostolica sub determinata conditione permittit ac tolerat, dicta translatio absolutè ne-

M

gat, & ejuſdem ſanctæ Sedis nomine Sinenſibus expreſsè prohibet. Hoc autem an ſit decreta Pontificia in Sinicum idioma fideliter vertere vel illa pro libitu pervertere, cæteri judicent. Si integrè & fideliter relata decreta Sinenſibus Chriſtianis fuiſſent propoſita, ipſi ſtatim argumentarentur, & inferrent: tabula „ illa, vel menſa ſupra quam defunctorum ta- „ bellas collocamus; nequaquam eſt Altare, „ ſed menſa communis, & eodem nomine . . „ *cho* . . *cu* dictam menſam, ac cæteras com- „ munes, & vulgares menſas appellamus. Al- „ tare ſoli Deo verò, vel falsò putato Deo eri- „ gitur, in eoque, vel verè ſancta, vel ſacri- „ lega ſacrificia conficiuntur, & offeruntur. „ Hos majores noſtros defunctos in Deorum „ numerum nullatenùs referimus, nec ipſimet „ Ethnici hoc faciunt, pro ſuis enim defunctis „ ſacrificia, & preces malis ſpiritibus, ſive „ Idolis offerunt, ut ab inferorum ſuppliciis il- „ li liberentur. Ea autem munera, quæ in no- „ ſtrorum majorum honorem ante illorum me- „ morias, id eſt tabellas exhibemus noſtri „ amoris pignora, & grati erga illos animi „ ſigna ſunt merè officioſa, & politica, & nil „ aliud. Igitur per S. Sedem appoſitâ conditio- „ ne ad amuſſim ſervatâ, cur quæſo, quod ab „ eadem nobis indulgenter permittitur, ab „ ejus reſponſionum, & decretorum Interpre- „ te nobis abſolutè denegatur? manifeſtè patet, „ Interpretem non quæ Dei, non quæ noſtra, „ ſed quæ ſua ſunt quærere, & palliato ſum- „ mi Pontificis nomine, quæ nobis ſupremus,

ac piissimus Pater benignus indulsit, ille vio- "
lenter surripit, nobísque illudit. An hujus- "
modi Neophytorum expostulationes justæ "
sint, an non, æquo & pacato animo cui- "
cumque judicandum relinquo. "

Cæterùm quod Tabellæ defunctorum apud Sinas tantummodò sint illorum repræsentatio, & memoriæ eorundem excitatio, & nihil superstitiosum ex sua institutione contineant in peculiari, & quidem copioso tractatu demonstrabitur, & omnia contra hoc objecta abundè diluentur.

ARTICULUS VI.

Textus Sinicæ Translationis

. . . .

Versio hujus Textus,

Pecuniam alteri fœnerare non convenit.

AD meliorem hujus articuli intelligentiam, & ad certius de eo efformandum judicium, duo præmittenda sunt. Primum quod hæc latina dictio, *Pecuniam alteri fœnerare* in tota sua latitudine, atque genericè sumpta, significat pecuniam alteri tradere, ad lucrum ex sorte, ut aiunt recipiendum, sive hoc fiat juxta, vel contra justitiæ leges, adeóque indifferens est ad significandum sive licitum, si-

ve illicitum fœnus, hoc facilè probari poteſt ex latinæ linguæ ſcriptoribus, & dictionariis, ex moralis Theologiæ Doctoribus de fœnore tractantibus, ut ex ſacræ ſcripturæ commentatoribus in locis, ubi hoc nomen fœnus, vel verbum fœnerare inveniuntur ſecundum hæc Sinica dictio . . *fam* . . *ly* . . *cien*, ſive . . *fam* . . *cien*, utraque enim in communi uſu Sinarum eundem ſenſum refert, ſuperiori latinæ dictioni, *Pecuniam alteri fœnerare*, niſi aliud addatur omninò correſpondet cum hac tantùm differentia, quod latina dictio in malum ſenſum ſæpè ſæpiùs accipitur, Sinica verò locutio niſi aliud addatur in bonum ſenſum ſemper accipitur.

His poſitis, ſi præſentis articuli Sinica tranſlatio cum Romano Autographo conferatur, utriuſque maxima diſcrepantia manifeſtè colligitur. In tranſlatione quidem, ſummi Pontificis nomine Neophytis denunciatur ipſum decreviſſe, ut iidem abſolutè, & ſimpliciter, & ex conſequenti quocunque modo ſive licito, ſive illicito pecuniam alteri non fœnerarent; in Pontificii autem decreti Autographo ad quæſitum 3. Patris de Morales, de juſta & licita fœneratione pecuniæ ſtatuitur, & in quo lucri juſti recipiendi radix conſiſtat, & cauſa declaratur. Cum ergo de hoc in Sinica tranſlatione mirum ſervetur ſilentium, clarè patet, in quas anguſtias, & conſcientiæ ſcrupulos miſeri Neophyti redigantur, cum illis falsò aſſumpto Pontificio nomine, & eâdem planè formulâ, quâ in 3°. articulo Idolo *Chin*

Hoam ſacrificia offerre interdicitur, in hoc præſenti textu id illis prohibeatur, quod cæteris fidelibus ubique terrarum ad cujuſcunque arbitrium exercendum relinquitur.

Ut verum fatear, mihi certius eſſe videtur relatam Sinicam tranſlationem non eſſe interpretis intentioni conformem, ſed tantùm ex ſibi non benè parata Sinicæ linguæ, & litterarum debita notitia proceſſiſſe, etenim difficile creditu videtur in hunc errorem illum ſcientem, & volentem impegiſſe.

Ex hoc ipſo validum poteſt confici argumentum, ſcilicet qùòd ſi in materia tum gravi ad explicandum tum facili, & à qua malè explicata immania ſubſequi poſſunt inter Neophytos ſcandala, & animarum detrimenta, nihilominus huic tranſlationi Auctor ſuo muneri adeò defuit, quid dicendum, & ſuſpicandum eſt, de omnibus, & ſingulis ſeptemdecim quæſitis à P. de Morales Romæ propoſitis, cum ad ea juxta rei veritatem explicanda, non ſolùm communium, & vulgarium Sinenſis linguæ locutionum, ut eſt ea, de qua hìc agimus, perfecta ſcientia requiratur, ſed inſuper ſummoperè neceſſarium ſit plura, ne dicam plurima Sinenſium litterarum millena, earúmque omnium, & ſingularum, ſive complexim, ſive disjunctim multiplices implexos, & æquivocos ſenſus, non tantùm ex communibus vocabulariis bene percipere & aptiorem, & ſubjectæ materiæ congruentiorem ſenſum ſeligere, præthereà oportet longè diuturno, & improbo ſtudio plurimorum antiquorum, &

modernorum Sinensium volumina pervolutare, conferre uniuscujusque auctoritatem, æqua lance perpendere, opera genuina à suppositiis segregare, tempora in quibus fuêre descripta attentiùs advertere, quæ dogmaticè, quæ poëticè, quæ seriò, quæ officiosè, quæ propriè, quæ figuratè perspicaciter ponderare. Item ritus, & mores Sinicos Europæis ut plurimùm valdè oppositos; & primâ facie, seu rationi dissonos, seu vanos, in rei tamen veritate, nec ratione, nec solido fundamento destitutos adæquatè dignoscere, eorum institutionis tempora, & causas perscrutari, illorum formale objectum, & constitutum à temerè adjectis accidentibus secernere, communiter receptos, à communiter reprobatis, superstitiosos à politicis, permissos Christianis, vel interdictos radicitùs indagare, & considerate distinguere. Cùm hæc omnia ut plurimùm Quæsitorum auctori, & pluribus ejus asseclis defuerint, immò vulgarium, & tritissimarum Sinensium locutionum sensus illos sæpè latuerit, quomodò ipsorum dictis tutò, & indubitanter credi posse jure merito judicabitur?

ARTICULUS VII.

Textus Sinicæ Translationis

. . . .
. . . .
. . . .

Versio hujus Textus,

Tempore Baptismi convenit, ut sacerdos omnes mulieres sancto Oleo vice alterius inungat, & sanctum sal gustandum eisdem præbeat, & in eorum mortis articulo convenit, ut vice alterius sanctum Oleum, iis conferat.

IN hac Sinica translatione quatuor consideranda sunt.

Primò. Interpretem reticere, & intactam præterire summè necessariam particulam in decreti Autographo contentam, scilicet, ut *quantum in se est*, Sacerdos dicta sacramentalia & Sacramentum extremæ Unctionis mulieribus conferre nitatur. Hæc autem particula nobilem sub se continet sensum, & emphasim, Missionariis,& *ipsis etiam* Neophytis apprimè scitu necessariam, Missionariis quidem ut ritè & prudenter suum officium peragant, frequenter enim in his omnibus datur casus, in quo ex gravi necessitate proportionata possint omitti quædam sacramentalia in Baptismate fœminarum, ac etiam omitti Sacramentum extremæ Unctio-

nis id posse fieri sacra Congregatio Universalis Inquisitionis Romanæ die 23. Martii anni 1656. coram sanctissimo Domino nostro Alexandro Papa VII. declaravit, & idem Sanctissimus approbavit in responsis ad quæsita P. Martinii. Est etiam Neophytis scitu summè necessaria hæc declaratio, sive indultum, ut cum casus accidat in quo Missionarius ad non conferendum dictum Sacramentum, & sacramentalia gravem necessitatem proportionatam dari arbitretur, Neophytus præhabitâ Pontificii decreti integrâ notitiâ Missionarii judicio subjiciatur, & conquiescat, nec ultrà ad importunè inquirendum illud Sacramentum, & sacramentalia progrediatur. Si autem de relato Pontificio decreto fideliter condocefactus non sit, non temerè arguet ex tenore responsionum ab Interprete translatarum, Missionarios Societatis in hac materia hactenùs errasse, & modo etiam eadem decreta negligere, & frangere, & Sinensibus fidelibus semper, & ubique necessarium Sacramentum, & sacramentalia impiè denegare.

Secundo notandus est in adhibenda Sinica littera . . *tay* Interpretis lapsus, hæc enim littera in præsenti textu significat *vice alterius* ideóque minimè appositè in hoc articulo bis collocatur, & jubetur, ut Sacerdos in Baptismo, & in infirmitate &c. Sancto oleo vice alterius fideles mulieres inungat. Certum enim est, quòd Sacerdos Pastoris munus exercens ex vi sui officii oleo sancto ungit Baptismum recipientes, & infirmos, idque vice alterius non

non agit, ideóque dicta littera *tay* in præsenti articulo apponi non debet, tunc autem rectè adhibetur, quando de eo loquimur, qui in aliquo casu vice Sacerdotis Baptismum confert.

Tertiò Interpres Pontificium decretum de sale benedicto Baptismum recipientibus conferendo Neophytis proponit, de saliva autem, qua aures, & nares baptizandi tangendæ sunt prorsùs tacet. Hic percontor Interpretem: cum apud Apostolicam Sedem quæsitum fuerit, an Missionarii Sinenses in collatione Baptismi à tangendis salivâ auribus, & naribus baptizandi possint abstinere, & eadem sancta Sedes responderit sacramentalia à dictis Missionariis quantum in se est debere conferri, ad quid Interpres in sua versione de oleo sancto, & sale benedicto loquitur, & de saliva penitùs tacet? hujus reticentiæ ratio, quæso proferatur.

Quartò Autographum Romanum ab Interprete translatum loquens de sacramentalibus in Baptismo, & de Sacramento extremæ Unctionis mulieribus conferendo ad *ly* mulieres particulam *omnes*, non præponit, Interpres verò ex suo illam addit, & ex propositione indefinita eam facit universalem neminem excludentem. Cur quæso Interpres id superaddit? Satis ni fallor apparet interpretis intentionem fuisse, illam limitationem *quantum in se est*; in Autographo appositam fortiùs excludere, & absolutum, & universale decretum, sine ullius exceptionis admissione, etiam datâ quacunque gravi necessitate proportio-

natâ formare, vel effingere. Hoc autem esse contra manifestam Sedis Apostolicæ mentem nemo non videt.

ARTICULUS VIII.

Textus Sinicæ Translationis

. . . .
. . . .

Versio hujus Textus,

Omnibus maribus, & fœminis Christianis diem dominicum, & magnos dies festos, abstinentiam à carnibus, & jejunia servare convenit.

IN hac Sinica Pontificii decreti translatione Interpres tripliciter labitur.

Primò. Circa jejunia Neophytis Sedis Apostolicæ nomine denunciat omnes tam mares, quàm fœminas *convenire* ut jejunia servent; hoc autem tali modo loquendi propositum falsum est, non enim hac illimitatâ universalitate ab Ecclesia fidelibus proponitur; plurimæ enim ab illa in sacris Canonibus, ejúsque sacris Doctoribus declarantur causæ, & exceptiones, propter quas plurimi utriusque sexûs fideles abstinentia à carnibus, & jejunio excusantur, eas autem rudibus, & imperitis Neophytis explicare summoperè oportebat.

Secundò nullam mentionem facit de Sedis

Apostolicæ indulgentia, quòd possit circa jejunia Sinensibus fieri dispensatio, si petatur, prout Indis occidentalibus indultum fuit, ideóque cum hoc Interpres omiserit, iidem Neophyti ad omnia Ecclesiæ jejunia à S. Sede se inviolabiliter obligari, non temerè arbitrabuntur. Cur ergò quod supremus Pastor liberaliter ex parte laxat, ejus valdè inferior Minister avarè restringit, ac denegat?

Tertiò Potissimùm notandum est, quòd Patres Societatis à Sinicæ Missionis initio singulis annis Kalendaria festorum, & jejuniorum vulgarunt, monendo Christianos illos ea servare conveniens esse, & ad hoc explicandum usi sunt littera *y* . . quæ omninò coincidit cum superiùs relata littera . . *Cay* in ordine ad significandum convenire, decere &c. Usi sunt olim iidem Patres dictione non præceptivâ, sed consilium innuente piæ Matris Ecclesiæ sensui, & usui sedulò inhærentes: Ecclesia enim cum Neophytis indulgenter semper se habuit, & circa jejunia præcipuè patet in Responsis Nicolai Papæ 1. ad consulta Bulgarorum cap. 4. ubi sanctissimus Pontifex de jejuniis à Neophytis servandis interrogatus sic ait. *Quot temporibus, vel diebus in circuitu sit anni à carnibus abstinendum nunc vobis, qui rudes estis, & in fide quodammodò parvuli superfluè ducimus expouendum*, relatis verò jejuniis, quæ tunc temporis Romana servabat Ecclesia, Pontifex iterùm ait, *Nos autem vobis, qui, ut prætulimus adhuc rudes estis, & lacte tanquàm parvuli nutriendi non grave potuimus jugum, donec ad solidum cibum veniatis*

imponere. Ita ſanctiſſimus Pontifex, uti habetur tom. 3. Conciliorum p. 1. ſect. 2. pag. mihi, 521. Hic inter cætera apprimè ponderandum eſt, quod ſummus Pontifex hac ratione Bulgaris reſpondet, licet eo tempore tota Bulgaria cum ſuo Principe ſuavi Chriſti Domini jugo ſe jam ſubjeciſſet, quid autem Sinenſium puſillo gregi inter innumeros gentiles, & ſub Imperatoris Ethnici poteſtate conſtituto reſpondiſſet? Licet autem noſtri Patres Sinenſes cum Neophytis olim, ut dictum eſt ſe ſe geſſerint, non tamen eiſdem manifeſtare prætermiſerunt jejuniorum & feſtorum dierum (ut etiam Confeſſionis, & Communionis annuæ) obſervantiam cadere ſub præcepto, & ſine cauſa eam omittentes, peccare. Hoc patet in ſupracitato Catechiſmo *Ki mum* dicto à P. Joanne de Rocha non longè ab hujus ſæculi initio typis impreſſo cap. 9. ubi Eccleſiæ præcepta ſub nomine . . *Sliay* id eſt *præcepta* fusè explicantur. Clarè enim ibi aſſeritur Chriſtianos ad ea ſervanda ſub præcepto teneri; additur autem, quòd Eccleſia, ut pia, & miſericors Mater tenellos in fide Neophytos ad ea integrè ſervanda paulatim aſſueſcat. Deindè proceſſu temporis P. Julius Aleni in ſacrarum precum manuali ejus tempore edito, ad calcem, tractatum adjunxit cui nomen eſt . . *Tie* . . *Cui* . . *Chim* . . *Quey* . . *Lio* id eſt *compendium rectæ regulæ ad detergenda peccata* ibi in examine tertii præcepti Decalogi ad Confeſſionem ſacramentalem præmittendo, clarè, & ſtrictè aſſerit quod die feſto Miſſam non audire, je-

junia non ſervare, inſuper debito tempore peccata non confiteri,nec Euchariſtiam ſumere,ſingula eſſe peccatum.Hinc conſtat quomodò noſtri Patres Sinenſes olim ſe geſſerint in introducenda præceptorum Eccleſiæ inter Neophytos obſervantia, primum mitiùs, & tanquàm ex Conſilio, deindè arctiùs promulgando præceptum,& in ejus violatione peccatum.Totum hoc iidem Patres peregerant, antequam P. de Morales vel quæſtionem de hac materia moverit, vel romana reſponſa ad Sinas referret, & promulgaret. Sed ut ad Interpretem redeamus; ſi ipſe ut ſuprà dictum eſt circa feſta, & jejunia à Patribus Societatis quotannis publicata, ita ſe habere conſpexit, quid ulterius ſuæ tranſlationis pervulgatione Neophytis propoſuit, quod Patres Societatis longè antè eiſdem non propoſuiſſent? Nonne potiùs interpres per ſua quæſita ampliſſimam de nobis malè ſuſpicandi apud romanam Curiam, & ubiquè terrarum materiam præbuit, quàm per ſuam tranſlationem Sinenſes Neophytos de re ſibi per Patres Societatis jam diù notiſſima utiliter edocuerit?

Ex omnibus, quæ in præſenti capite dicta ſunt evidenter infertur, quàm graviter Pontificii decreti Interpres in ejus Sinica tranſlatione ſuo muneri, & debitæ fidelitati defuerit, & quot ac quanta errata commiſerit, nunc ad ea, quæ in eadem tranſlatione omiſit enarranda veniamus.

CAPUT III.

De iis quæ in Sinica Pontificii decreti tranſlatione Interpres omiſit, & ex toto reticuit.

PRæter illa quæ in ſecundo cap. circa Interpretis omiſſiones notata jam ſunt, adhuc eorum longa ſeries reſtat, quæ ne uno quidem verbo eidem arriſit attingere, ea nunc eo ordine, quo in latino decreti Autographo reſponſionum ad quæſita P. de Morales inveniuntur, diſtinctè hìc referuntur.

Primò. In reſponſione ad primum quæſitum circa Confeſſionem, & Communionem ſemel in anno faciendam declaratur, neceſſarium eſſe notificare Sinenſibus Neophytis obligationem annuæ Confeſſionis, & Communionis, & quid ab illis agendum ſit, cùm legitimum adſit impedimentum, aut grave periculum immineat. Inſuper hoc idem Neophytos edocendi præceptum Miſſionariis proponitur, & inculcatur.

Hæc Interpres in ſua Sinica tranſlatione edocere prætermiſit. Si id actum eſt, quia conſtabat cum Sinenſibus de hoc agere non oportere, eò quod iſta callerent, & quantùm fieri poteſt, exercerent, cur quæſo apud romanam Curiam hujuſmodi fuit oblatum quæſitum?

recogitari ſanè debuerat, quod cum hujuſmodi interrogationes ſacris Romæ Tribunalibus non ſuperfluè, & otiosè, ſed valdè neceſſariò proponi, rationabiliter ſupponantur, cum longe aliter hoc in rei veritate proceſſerit, nonne timendum eſt, ne tale quæſitum parùm ſincerè propoſitum eſſe videatur; ut omnes certò judicarent per figuram interrogationis Societatis Jeſu in Sinis Miſſionarios dictorum obſervantiam oſcitanter negligentes directè perſtringi? Illos autem Patres hoc non curare, eſt re vera falſiſſimum, quia in Sinenſis Miſſionis initio, in doctrina Chriſtiana typis edita, quam vocant *Tien Chu Xim Kiao yao* inter Eccleſiæ præcepta hoc ſpecialiter, & individuò pervulgarunt, & perpetuò eorum obſervantiam Chriſtianis inculcant, & ab iis, quantum fieri fas eſt, requirunt.

Secundò in reſponſione ad quartum quæſitum declaratur in ſtatu uſurario permanentes baptizari non poſſe; item ſi quis à judice compellatur ad mutuum, poſſe aliquid ultra ſortem accipere, ratione oneris, quod ſubire cogitur: inſuper circa accepta pignora juſtitiæ conſentanea doctrina proponitur.

Hæc omnia Interpres profundo involvit ſilentio, & de iis, quæ tam ardenti zelo, & acri conatu propoſita fuerant Apoſtolica reſponſa Sinenſibus proferre non curat.

Tertiò in reſponſione ad quintum quæſitum circa obligationem reſtitutionis ab Uſurarii filio faciendæ Uſurarii lucri, quod Pater acceperat, ipſemet quæſitor ad regulas à Doctori-

bus traditas, & ad docti, pii, & prudentis viri judicium remittitur.

Hæc omnia, & singula Interpres Sinicè transferre neglexit. Liceat mihi modò eundem sic amicè alloqui; cur quæso priusquàm quæsitorum Autor tam vasta, & periculosa itinera conficeret, & tantam pecuniæ vim expenderet, ut Romam accederet, unam saltem vulgarem summam Doctrinæ moralis, vel doctum aliquem pium, & prudentem virum in his partibus existentem non consuluit, ut tot itineribus, periculis, & sumptibus parceret, solutionem enim hujus dubii & quæsiti statim, & facilè obtinuisset? juxta plurimos sacros Canones (ab Antonio Augustino in juris Pontificii Epitome 32. adducuntur) majora tantùm negotia, & ab aliis indissolubilia dubia sunt ad S. Sedem Apostolicam referenda, ne supremi Principis veneranda Majestas levi, & superfluo recursu offendatur, & quasi contemni videatur. Quæsitorem sanè oportebat advertere, hujusmodi quæsitum audientes, non Quæsitoris imperitiam exprobraturos, sed de Doctrina Patrum Societatis, quasi verò non Catholicè de usuris sentiant, & Neophytos doceant, pessimè judicaturos. Quid enim aliud cum de re notissima supremum interrogatur Tribunal, nisi ut nobis ægrè sit homines suspicabuntur?

Quartò in responsione ad quæsitum 6. de Contributionibus, quæ à Neophytis fiunt in publicis lætitiæ demonstrationibus, & etiam festis gentilitiis, Neophytos id agere posse declaratur dummodò non intendant ad actus Idololatricos

Idolatricos, & superstitiosos concurrere, supposità evitandorum tumultuum causâ præsertim præmissâ, si commodè fieri potest, protestatione, quòd imposita tributa præstant in ordine tantùm ad populi lætitiam, & ad actus indifferentes vel saltem cultui Christianæ religionis non repugnantes.

Hoc Pontificium responsum ab Interpretis calamo ex toto excidit, & evanuit. Hanc taciturnitatem considerans, valdè suspicor quæsitorum longè diversum sperasse responsum; nempè, ut omnia in quæsito allata prohiberentur. Ratio suspicationis est, quia hujus Pontificii responsi doctrina ex pluribus Autoribus, qui de fide scribunt, desumi facilè poterat; his ergo relictis aliud strictius responsum obtinere tentavit, suæ opinioni magis favens, quàm nostræ in præsenti S. Sedis responso stabilitæ.

Attamen suspicionem hanc procul rejiciamus, & Interpretem sic appellemus. Cur quæso tam favorabilem Neophytorum plurimos conscientiæ scrupulos eximentem, & à mille molestiis, & vexationibus ethnicorum eos extricantem doctrinam tacitus prætereundo iisdem invidit? Cur onera Sinensibus importabilia de falso putato illicito cultu Confucii, & suorum defunctorum & de nullo pacto exercenda fœneratione pecuniæ, etiam quando evidenter est licita, adeò vehementer inculcat, vel inculcare intendit, & quod Neophytis favet, illos celat? Admiror equidem, Quæsitorem secum non reputasse homines hinc

facilè illaturos, malle illum erga Neophytos Novercam agere quàm Matrem.

Quintò in reſponſione ad quæſitum 7. circa cultum Idoli *Chim Hoam* Neophytis Sinenſibus falſiſſimò imputatum ab Interprete ſupprimitur Pontificii decreti declaratio, quod illicita ſit occulta ſanctæ Crucis dilatio, vel inter flores ſacrilegi Altaris abſconſio in externo cultu dicti Idoli, intentione ad adorandam ſanctam Crucem, & non Idolum directâ.

Hìc percontor Interpretem factum in quæſito ſuppoſitum vel eſt verum, vel falſum: ſi verum, cur Neophytos de Apoſtolico hoc decreto non commonefacit, nec de tam enormi errore per illum manifeſtè damnato eos dedocet? Si falſum de crimine falſi quæſitorum purget Autorem.

Sextò in reſponſione ad quæſitum 8. circa cultum Confucii, ubi ſupponitur Confucio *Templa*, & *Altaria* erigi, deſtinatos eſſe ad ei ſacrificandum *Sacerdotes*, de facto ei ſacrificari, Idolothyta accipi, & avidè manducari ex erroneo judicio, quod ex tali manducatione magnus in litteris, & gradibus progreſſus obtinebitur, & hæc omnia ſanctæ Crucis in manibus delatione juſtificari à Neophytis, & licita judicari. Cùm tamen hæc omnia in Pontificia reſponſione, nec licere, nec poſſe permitti apertiſſimè declaratum ſit. Interpres ne unum quidem verbum de his omnibus protulit, ſed tantùm juxta Sinarum intelligentiam, & captum expreſſit *Confucio munera offerre non convenit*.

Non temerè ut reor, judicabitur Interpretem cuncta hæc in Sinicam linguam vertere omisisse, ne ab ipsis Sinensibus de tot suppositionum apud ipsos evidentissima falsitate Quæsitorum autor ad oculum convinceretur. Quomodo enim *Templum* vocari potest, quod juxta Sinas *Gymnasium*, & *Aula* appellatur, & est? Quomodo nominatur *Altare*, quod nomine, & re est *mensa* communis, nec in ea res sacra fit ulla? Quomodo *Sacerdotes* nuncupantur, qui nulla sacra faciunt? quomodo dicitur *Sacrificium*, quod est munus merè politicum? quomodo dantur *Idolothyta*, ubi nullum intervenit Sacrificium? ad quid in illo sperabunt, cujus animæ in rerum natura existentiam litterati Sinenses recentiores penè universaliter negant? Ad quid sanctæ Crucis delatio in eo opere, quod non sacrum, sed profanum, sive civile indubitanter judicant? Quæsitorum Autor, & Interpres cum Asseclis solidè probent, quod sine debito fundamento supponunt; tunc Sinenses Christiani manus dabunt, & suos ingenuè fatebuntur, & perfectè emendabunt errores. Si verò his, quæ diximus non acquiescat Interpres, aliam indissolubilem in se excitat difficultatem, fateri enim cogitur, & in iis, quæ circa Confucium ex Pontificio decreto transtulit, unum pro alio, hoc est *munus* pro *Sacrificio* exponens in essentiali sensu quæstionis errasse, & in iis, quæ transferre omisit debitæ fidelitati in re gravissima, & Neophytis summè noxia defuisse.

Septimò in responsione ad quæsitum 9. circa

cultum apud Sinas defunctis majoribus exhibitum conformiter ad factum in quæsito suppositum declaratur, Christianis Sinensibus nullatenùs licere fictè, vel exteriùs assistere sacrificiis in honorem Progenitorum, neque eorum deprecationibus, aut quibuscumque ritibus superstitiosis gentilium erga ipsos, multò minùs licere circa præfata ministerium aliquod exercere.

Horum omnium in Sinica Pontificii decreti translatione, nulla prorsùs fit mentio, sed tantùm dicitur *Christianos Majoribus defunctis munera offerre non convenire.* Nihil de ficta assistentia, nihil de deprecationibus, nihil denique de quibuscunque ritibus superstitiosis, & ministerio circa omnia, in quæsito præfato declaratis universìm pro illicitis nihil, inquam, in translatione edicitur, vel innuitur.

Octavò in responsione ad quæsitum 13. Ministrorum Evangelicorum obligatio strictissima declaratur, quod scilicet Cathecumenos docere teneantur sacrificia omnia, præterquàm soli Deo esse illicita, cultum Dæmonum, & Idolorum esse relinquendum, & quæcunque hujusmodi cultum concernunt; esse falsa, & Christianæ fidei repugnantia.

Hæc omnia tam substantialia, & Christianæ religionis prima fundamenta mirabili silentio obvoluta Interpres tacitus præterit. Si hujus silentii causam indagare fas est, maximè vereor, Interpretem ita secum esse ratiocinatum. Si prædictam responsionem summi Pontificis assumpto nomine Sinensibus propono

Neophytis , ipſi me loquentem maximis ſibilis , & cachinnis excipient , mille dicteriis , & contumeliis onerabunt , & in malam crucem amandabunt : dicent enim , quid enim aliud " à prima die , quâ ad audiendum Catechiſ- " mum acceſſimus , à P. P. Societatis audivi- " mus , quàm unum Deum coli & uni Deo " ſacrificari oportere , Dæmones , & Idola " eorúmque ſacrilegos ritus , & nefaria ſacrifi- " cia rejici , & ſub pedibus ignominiosè con- " culcari debere ? hoc eſſe maximum , & " primum Dei mandatum. Nos tum Chriſtia- " ni , tum Ethnici omnes Sinenſes noſtro Ma- " giſtro Confucio , & majoribus defunctis nul- " latenùs ſacrificamus nec enim eos pro Idolis " habemus , ſed tantùm in grati animi , & fi- " lialis obſequii ſignum eos politicè , & civili- " ter veneramur. Omnia verò Idola , eorúm- " que omnis generis ſacrilegos ritus , hos ut- " potè Omnipotenti Deo ſincerè , & integrè " Fideles implacabili odio ex intimis cordis " medullis deteſtamur , & execramur. Ex hu- " juſmodi autem nobis à te propoſita Pontificia " reſponſione manifeſtè colligimus , nos atro- " ciſſimâ , & implacabili calumniâ apud ſanc- " tam Sedem fuiſſe per ſummam injuſtitiam " accuſatos , quaſi verò Chriſtum cum Belial " impiiſſimè confundamus , & Deum ſimul , " & Idola cum peſſimis Samaritis adoremus , " illíſque pariformiter ſacrificemus. Ut igi- " tur has , & plures alias acerbiſſimas querelas Sinenſium Chriſtianorum ſubterfugeret Interpres præſens hoc Apoſtolicum reſponſum Sini-

cè transferre, sibi sedulò consulens prætermisit.

Si hanc justissimam expostulationem non admittat Interpres, huic ineluctabili dilemmati cogitur respondere, vel in quæsito 13. contenta suppositio est vera, vel non. Si vera, cum res sit omnium gravissima, & in Pontificio responso dilucidè, & enucleatè, ut illicita declaretur, cur turpiter deceptos Neophytos hac summè necessariâ doctrinâ illam supprimendo defraudat? Si autem dicta suppositio vera non est, falsitatem, & calumniam continet atrocissimam, ideóque illam si non puniri, saltem manifestari, & innocentiæ plenè satisfieri opus est.

Nonò in responsione ad quæsitum 14. circa usum Sinicæ vocis, & litteræ . . *Xim* licet in quæsito supponatur ejus significationem restringi ad id quod nomen latinum *sanctus*, *sancta*, *sanctum* in Ecclesia Catholica significat, cùm tamen in responsione ad id quæsitum declaratum fuerit *non posse aliquod formari judicium circa vocem hanc & usum ejus, nisi præhabitâ cognitione Idiomatis, ejúsque veræ, & propriæ significationis: Cæterùm si eadem vox in Regno Sinarum habet latitudinem, posse ministros eâ uti, si verò restringatur ad significandam veram, & perfectam sanctitatem, nullatenùs posse.*

Hæc tam prudens, & æqua responsio Interpreti, ut videtur nequaquàm arrisit, ideóque in sua Sinica translatione illius prorsùs omissâ mentione silens prætergreditur. Hoc tacuit Interpres, ut arbitror, quia sibi pluri-

mùm timuit, ne ſupinæ oſcitantiæ notâ à Sinenſibus omnibus ſignaretur, quaſi verò ipſe, & quæſitorum Autor cum pluribus ſociis neſcirent, hanc vocem *Xim* ampliſſimam habere ſignificationis latitudinem in libris, & communi Sinenſium loquelâ paſſim occurrentem, à Miſſionariis tamen Societatis, commodatò ut ita dicam acceptam adhiberi ad ſignificandam veram, & perfectam ſanctitatem, cùm proprium ejus vocabulum in Sinica lingua non inveniſſent, ut primitivæ Eccleſiæ accidit quæ cum in lingua latina ante divinam legem inter latinos Ethnicos promulgatam nullum vocabulum inveniſſet, quod veram, & propriam ſanctitatem ſignificaret vocem *ſanctus*, *ſancta*, *ſanctum* ad illam ſignificandam aſſumpſit, ut in 2. cap. hujus tractatûs dictum eſt.

Utinam Autor Quæſitorum, & ad ea reſponſionum Interpres legiſſet Sinicum librum Manilæ typis excuſſum anno 1607. à R. P. Thoma Majore ex eodem ſacro ordine S. Dominici compoſitum, cui nomen eſt . . *Ke* . . *Voa* . . *Kium* . . *Ly* . . *Pien* . *Lan* hoc eſt lectu facilis Philoſophia ; in hoc opere Autor ejus pag. 70. facie 1. verſ. 3. ultimo vocat antiquos ſapientes . . *Xim* . . *hien*, eodem modo illos appellat pag. 306. facie 2. verſ. 2. nominat Imperatores Sinenſes *Xim* . . *Kium*. Inſuper pag.223.facie 1.verſ.3.& pag.299.facie 1.v. 2.& facie 2.v.3.eoſdem Imperatores appellat . . *Xim* . . *Xam* ex hiſce tot locis manifeſtè patet Patrem Majorem benè intellexiſſe litteram *Xim* uſurpando, ſi hæc ſapientibus tribuatur, nihil

aliud ſignificare quàm inſigni, & *ſupereminenti ſcientia præditos viros*; ſi autem Regibus, & Imperatoribus applicetur nullum alium ſenſum in eadem voce *Xim* deſignari, quàm omnes Superiores, & in cæteros dominantes homines. Hic eſt genuinus in prædictis locutionibus hujus litteræ ſenſus, & voce, & ſcripto à Sinenſibus perpetuò adhibitus, ut Sinicos libros pervolutantibus, ſive cum Sinis colloquentibus paſſim conſtabit, ſatiùs ſanè noſtro Quæſitori fuiſſet priùs prædicta maturè, & patienter ſecum evolvere, & ponderare, quàm de re ſibi non rectè perſpectâ quæſtionem inſtituere, & coram ſupremis Romæ Tribunalibus quæſita proponere.

Decimò in reſponſione ad quæſitum 15. circa cultum deſcripti in tabula nominis pro tempore viventis Imperatoris Sinarum, cum ſacra Congregatio ſummo Pontifice approbante reſponderit: *Excluſis ſacrificiis, & Altari verè, & propriè dicto, cætera quæ redolent tantummodò cultum civilem, aut poſſunt ad illum reduci, permitti poſſe*: Hujus tam æqui, & Sinenſibus adeò favorabilis reſponſi Interpres ne unum quidem apicem Neophytis exponere eſt auſus, vehementer enim, ut credo, à ſignificantiſſimis Pontificii decreti verbis ſibi ſuiſque opinionibus timuit, dum ibi dicitur: *Cætera quæ redolent tantummodò cultum civilem, aut poſſunt ad illum reduci permitti poſſe.* Hac Apoſtolicâ doctrinâ, quæ alibi ex aliis reſponſis Pontificiis, ſacris Canonibus, ſanctis Patribus, & Doctoribus abundè elucidabitur, tanquàm gladio

dio ex utraque parte acuto, & quaquaverſum facilè verſabili, omnes ferè objectiones, quæ in hiſce controverſiis Sinicis de cultu Confucii, & defunctorum contra noſtram ſententiam formantur, jugulare audemus, & parati ſumus.

Undecimò in reſponſione ad quæſitum 16. Utrum liceat Sinenſibus Chriſtianis orare, & Sacrificia facere pro defunctis, qui in ſua infidelitate ex hac vita decedunt. Cùm ſummus Pontifex & ſacra Congregatio reſponderit, *ſi verè ii in ſua infidelitate decedant, omninò non licere.* Hanc reſponſionem more ſibi jam familiari ſilentio ſuppreſſit Interpres. Si verò meum circa hanc taciturnitatem ſenſum aperire fas eſt, certiſſimè judico illum noluiſſe Sinenſes Neophytos audire, ſic ſibi loquentes: Interpres egregiè " adeò ſtultos, vel ſaltem obliviosos nos arbi- " traris, ut divinæ legis prima principia nobis " ex toto, mente exciderint? Nonne Patres " Societatis in Catechiſmi primo capite nos di- " ſertiſſimè docuerunt, quod extra Deum, " ejúſque ſanctiſſimam legem, non eſt in ali- " quo alio ſalus. Non enim aliud nomen eſt " ſub cœlo datum hominibus in quo oportet " nos ſalvos fieri. Inſuper quod præmium, & " ſupplicium in futuro ſæculo eſt æternum, " nec ex inferis damnatorum ullus datur per " omnem æternitatem regreſſus, vel pœnarum finis; quomodo enim pro illis orabimus, quos Deus immutabili decreto ad inferos condemnavit. Cur ergo tanquam novam apud nos doctrinam, quaſi verò à recta "

„ fide erraremus, ſummi Pontificis nomine „ hoc nobis denuncias? Fieri ſanè non poteſt, „ quin atrociſſima alia calumnia circa hoc apud „ ſanctam Sedem Apoſtolicam in nos confica jam fuerit. Hanc acerbam exprobrationem in ſe à Sinenſibus Neophytis impingendam, cautus Interpres, facillimè hoc eſt, tacendo evitavit.

Si tamen hoc meum de Sinenſibus, ut ſuprà loquitur judicium non admittatur, neceſſariò conſequitur, ut toties repetita in Interpretem recurrat illatio, ſcilicet ſi Sinenſes Neophyti juxta in quæſito ſuppoſitum errabant, cur illos Interpres de hoc graviſſimo errore conformiter ad Pontificium decretum, & præceptum, ne uno quidem verbo commonefacit?

Duodecimò in decreto ſacræ Congregationis quod ad finem reſponſionum ad ſeptendecim quæſita recitatur ſummus Pontifex Innocentius X. *ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ſanctitati ſuæ & ſanctæ Sedi Apoſtolicæ reſervatæ diſtrictè præcipiendo mandavit, quatenùs præfata reſponſa & reſolutiones omnes Miſſionarii Sinenſes diligenter obſervent, illíſque in praxi utantur, ac ab aliis, ad quos pertinebit obſervari, & practicari faciant, donec ſanctitas ſua, vel ſancta Sedes Apoſtolica aliud ordinaverit.*

In Sinica hujus decreti tranſlatione duo ſummè ſubſtantialia omninò prætermittuntur. Primum eſt urgentiſſimum ſub graviſſima pœna præceptum circa reſponſionum obſervantiam, ſecundum prudentiſſima, & maximè ponde-

randa conditio,donec ſcilicet à S. Sede Apoſtolica aliud ordinetur.Interpres verò urgentiſſimi præcepti, & graviſſimæ pœnæ loco per mitiſſimum, & ſuaviſſimum verbum,*non convenit*, omnia diſſolvit & Pontificia decreta incaſſa,& deluſa reddit.Quoad verò conditionem adeò ſubſtantialem appoſitam cùm hæc futura eſſet maximo Sinenſium Neophytorum ſolamini, eò quod per illam ſe eſſe clementer audiendos cognoſcerent, & ſperarent, per illius tamen reticentiam miſerorum illorum ſolatium, ac ſpes intervertitur, & detruncatur, dum decretum Pontificium non conditionatum, ut re vera eſt, ſed ut abſolutum, & irrevocabile, circa quod vel leviter hiſcere nefas ſit, eiſdem promulgat Interpres.

Ex dictis ſuperiùs in 2°. & præſenti 3°. capite conſtat utriuſque capitis aſſumptum eſſe evidenter probatum, ſcilicet Interpretem in ſua Sinica reſponſionum, & decreti Pontificii tranſlatione, à veritatis ſcopo, in iis, quæ tranſtulit toto cœlo aberraſſe, & in iis, quæ non tranſtulit in fidelitate Interpreti debita plurimùm defeciſſe.

CAPUT IV.

Suſpicio de mala fide, quâ politicus cultus Confucii, & defunctorum impugnatur, multipliciter confirmatur.

HUjus confirmationis argumenta præcipuè deſumuntur ex duobus Sinico Idiomate conſcriptis libellis, ſive opuſculis, quos R. R. P. P. Fr. Joannes Baptiſta de Morales, & Fr. Franciſcus Varus, uterque ex ſacro Ordine S. Dominici confecerunt, & promulgarunt. P. de Morales opuſculo cui titulus eſt . . *Xim* . . *Kiao* . . *Hiao* . . *Cin* . . *Kiay*, id eſt *ſanctæ legis Chriſtianæ obſequii filialis erga parentes explicatio*. Hoc autem opus in lucem prodiiſſe videtur poſt ejuſdem Patris Româ in Sinas regreſſum, cùm reſponſionum & decreti Pontificii, de quibus ſuprà egimus tranſlationem Sinicam inter Neophytos evulgavit, quæ tranſlatio ad calcem dicti libelli appoſita circumfertur.

P. Franciſci Vari libellus pro titulo habet . . *Pien* . . *Ci* . juxta dicti Patris intentionem titulus hic verti debet. *Diſputatio de ſacrificio*, ſed juxta propriam Sinarum intelligentiam, ſecundum quam nos exteri cum Sinis loqui, ut ab illis probè intelligamur omninò debemus, titulus iſte in latinum idioma tranſlatus hunc ſenſum propiiſſimè exprimit de littera . . *Ci*,

ejúſque ſenſu diſputatio, ſive de ſacrificiis, oblationibus, & muneribus in genere ſumptis diſputatio.

Objicitur. Autor in hoc opuſculo de veri, & proprii ſacrificii ratione tractat, & in hoc ſenſu illicitum eſſe, præterquàm ſoli Deo ſacrificare, demonſtratur; ad quid ergo tituli ſenſum ad alios à me nunquàm cogitatos devias, & diſtorques.

Reſpondeo cum Apoſtolo Paulo 1. Corinth. c. 14. v. 7. quæ ſine anima ſunt vocem dantia, ſive tubâ, ſive cytharâ niſi diſtinctionem ſonitûum dederit, quomodo ſcietur id, quod canitur, aut quod citharizatur. Etenim ſi in certam vocem dederit tuba, quis parabit ſe ad bellum. Ita & vos per linguam niſi manifeſtum ſermonem dederitis, quomodo ſcietur id, quod dicitur? Eritis enim in aëra loquentes &c. Si ergo neſciero virtutem vocis, ero ei cui loquor barbarus &c. Niſi igitur P. Varus in ſuo libro, & præſertim in ejus titulo diſtinctionem ſenſus litteræ *Ci* dederit, quomodo à Sinenſibus ſcietur, in quo ſenſu eam litteram ipſe aſſumat? minimè dubium eſt, quod per incertæ ſignificationis vocem ad ſcholaſticum diſputationis bellum haud ritè ſe parat, & à nullo Sinarum intelligetur id quod in dicto opuſculo tractat, ſic ejus Autor ab iiſdem tanquàm in aëra loquens, & in incertum currens reputabitur, eò quod virtutem vocis, & litteræ *Ci* nequaquàm fuerit aſſecutus.

Cæterùm ex utroque præcitato opuſculo in hoc capite tantùm aſſumam, quæ in præſens

ad rem noſtram deſerviunt, reliqua ſi Deus dederit, alibi diſcutientur. Magnam enim differendi materiam, utrúmque opus abundè ſuppeditat. Modò igitur octo ſequentes propoſitiones expenduntur, quarum fundamentum in dictis libellis invenitur.

Prima. Controverſiæ Sinicæ inter Sinenſes Miſſionarios agitatæ à quibuſdam ipſorum rudibus, & puſillis in fide Neophytis inconſultò, & cum ſcandalo communicantur.

Secunda. In diſputatione de vero, & proprio ſacrificio, ejus eſſentiale conſtitutivum non rectè declaratur, & per æquivocationem litteræ *Ci* cum aliis longè diverſis rebus confunditur.

Tertia. Tabellæ defunctorum à S. Sede Apoſtolica Sinenſibus pluries permiſſæ à P. Franciſco Varo abſolutè damnantur, & prohibentur, licet pluribus ejus ſociis contradicentibus, ipſiúſque ſuperioribus contrarium præcipientibus.

Quarta. Obſequium filiale ſupra quam fieri debeat, & liceat extollitur.

Quinta. Quartum Dei præceptum in propoſitivum, & negativum minùs aptè dividitur.

Sexta. Nova, & nunquam audita Dei mandata, circa defunctorum funera confinguntur & Neophytis proponuntur.

Septima. Quæ juxta Dei legem, vel ex P. de Morales ſententia prohiberi debent, & ab eodem facilè Neophytis conceduntur, & quæ Romæ ille damnari curaverat, degens poſteà in Sinis approbat, & eiſdem indulget.

Octava. Summis, & indebitis laudibus ab eodem Patre cum sociis extollitur Confucius, licet agnitus, sed falsò ut primus Autor rituum, quorum in Romana Curia damnationi, & excommunicationi urgenter incubuit.

Ad harum propositionum veritatem singulatìm demonstrandam eo ordine, quo recitatæ sunt, accedamus.

PRIMA PROPOSITIO.

Controversiæ Sinicæ inter Sinenses Missionarios agitatæ à quibusdam ipsorum rudibus, & pusillis in fide Neophytis inconsultò, & cum scandalo communicantur.

PRobatur Propositio, postquàm Controversiæ Sinicæ inter Missionarios exortæ sunt; ex parte defendentium politicum cultum Confucii, & defunctorum, scripti quidem sunt plurimi tractatus sententiam hanc tractantes & confirmantes, hi autem nostris tantùm Patribus, & etiam aliquando adversæ sententiæ propugnatoribus ostensi fuerunt; cum Neophytis verò de hujusmodi quæstionibus raró, & solâ urgente necessitate, actum est, & multò minùs nostrarum sententiarum adversas opiniones impugnantes libros, seu opuscula Sinensibus litteris conscribere, & inter Neophytos evulgare ausi sumus. Ex altera verò parte dictum politicum cultum impug-

nantium non solùm responsa, & resolutiones ad septemdecim quæsita P. de Morales Sinicè translata, & Sinensibus communicata sunt, sed insuper ab eodem Patre opusculum Sinensi idiomate, & litteris confectum est, ad cujus calcem dictarum responsionum versio invenitur, & inter Neophytos vulgatum. Prætereà P. Franciscus Varus aliud simile opusculum elaboravit, & inter eosdem Christianos sparsit. In utroque libello juxta Auctorum intentionem, disputatio de sacrificio instituitur, nec solùm sententia dicti cultûs politici, manifestè refellitur, sed etiam Pontificiis decretis, & responsis directè contradicitur. Hoc autem, quàm grande, & perniciosum scandalum hinc apud Neophytos oriatur, nemo est, qui non videat. Certissimè mihi constat, illos ex hoc licet erroneè colligere nostræ S. legis immutabilia dogmata non esse omninò firma, sed hinc indè accademicè disputabilia; rudes enim Neophyti inter invariabiles fidei articulos, & opiniones circa harum quæstionum factum nondum possunt differentiam aptè discernere. Hinc etiam eò prolabuntur ut de firmissima divinæ legis veritate secum ambigant. Insuper utramque de cultu Confucii, & defunctorum affirmativam, & negativam sententiam hac ratione distingunt, quod affirmativa sinat Neophytos parentes honorare, & magistros, juxta evidens naturæ dictamen, & quartum Dei præceptum. Negativa verò hoc idem contra omne rationis lumen Deíque mandatum severè, ne dicam impiè prohibeat,

clariùs

clariùs hoc oſtenditur ex communi Sinarum ſenſu, tum in eorum libris, tum in vulgari uſu loquendi paſsim expreſſo, illi enim qui ergà Confucium, & majores defunctos ſtabilitos reverentiæ, & honoris ritus negligunt exercere, non irreligioſi nominantur, ſed ergà magiſtros ingrati, & inofficioſi, & ergà Progenitores impii, & inobſequentes, & præcipuè peccantes in hoc erga parentes defunctos appellantur. . . *Pu* . . *hiao* . . *Cu* . . id eſt *filii non honorantes parentes.*

Ad majorem dictorum confirmationem ponatur caſus, quod politicum cultum Confucii & defunctorum propugnantes, ad ſuæ cauſæ juſtam defenſionem, & læſæ famæ reſtaurationem plures libros, Sinicè ſcribunt, quod cum Dei adjutorio facillimè poſſunt, ſolida ſuæ ſententiæ fundamenta demonſtrent, & eam impugnantium paralogiſmos, æquivocationes, & plurimos, atque graves in linguâ, & rerum Sinicarum notitiâ lapſus debitæ fidelitatis in vertendis Pontificiis decretis pluſquàm palmares defectus clarè, & dilucidè explicent, quiſnam ubique terrarum hoc tanquàm inexpiabile crimen dicti politici cultûs propugnatoribus non exprobraret atrociter, & ſeveriſſimâ dignos cenſurâ, & ſupplicio non judicaret? Quid ergo quod illis non dicere cenſetur, adverſæ ſententiæ defenſoribus hoc licebit? Equidem ſatis, ſupérque quotidiana nos docet experientia, quàm ingentia mala ex nimio ardore dictum politicum cultum impugnandi in Sinis accidant,

& nihil aliud nobis superest, quàm altis suspiriis, & copiosis lachrymis miserabilem harum Missionum statum deplorare, & clementissimum Deum, ut his malis dignetur occurrere humilibus precibus implorare. Consultiùs sanè, ni fallor, egissent, qui dicta Sinica opuscula inter Christianos sparserunt, & aliud insuper de novo componere, & typis dare, ut mihi constat, tentarunt, si in hac re S. Isidorum audissent, qui lib. 3. de summo bono cap. 42. & refertur ,, à Conc. Aquisgran. cap. 23. sic ait, non ,, omnibus ea, quæ sunt clausa, aperienda ,, sunt, multi enim sunt, qui capere non pos- ,, sunt, quibus si indiscretè manifestantur, ,, statim aut detrahunt, aut negligunt. Prima ,, igitur prudentiæ virtus est, eam quam do- ,, cere oporteat æstimare personam rudibus po- ,, pulis, seu carnalibus plena, atque commu- ,, nia non summa, atque ardua prædicanda ,, sunt, ne immensitate doctrinæ opprimantur ,, potiùs, quàm erudiantur. Hactenùs S. Isi- ,, dorus hoc idem optimè inculcatur à S. Gre- ,, gorio magno 1. parte Pastoralis cap. 4. per ,, hæc verba; cùm rector animarum se ad lo- ,, quendum præparat sub quanto cautelæ stu- ,, dio loquatur, attendas ne si inordinatè ad ,, loquendum rapitur, erroris vulnere corda ,, audientium feriantur, & cum fortassè sa- ,, piens videri desiderat, unitatis compagem ,, insipienter abscindat. Hinc namque veritas ,, dicit. Habete sal in vobis, & pacem habe- ,, te inter vos. Per sal quippè verbi sapientia ,, designatur; qui ergo loqui sapienter ni-

titur magnoperè metuat, ne ejus eloquio "
audientium unitas confundatur &c. Provi- "
dendum quoque est sollicitè rectoribus, ne "
ab iis non solùm prava nullo modo, sed ne "
recta quidem nimiè, & inordinatè profe- "
rantur &c. Ita magnus Gregorius cujus hìc "
allata doctrina refertur decreti 1. part. dist. "
43. c. 1. sed hæc pauca de iis, modo satis. "

SECUNDA PROPOSITIO.

In disputatione de vero, & proprio sacrificio, ejus essentiale constitutivum non rectè declaratur, & per æquivocationem Litteræ . . Ci cum aliis longè diversis dictis confunditur.

AD hujus probationem præmittenda est veri & proprii sacrificii definitio. Hæc autem à Theophylo Raynaudo de virtutibus, & vitiis lib. 4. sect. 3. num. 281. Sic proponitur, sacrificium propriè acceptum est sig- "
num sensibile deputatum ad divinam ex- "
cellentiam & subjectionem illi ab homine "
debitam significandam per alicujus rei præ- "
manentis Deo oblatæ immutationem. Dein- "
dè idem auctor variis rationibus suam con- "
firmans definitionem hæc addit. Non nego "
alios præterea dari fines sacrificii, qui con- "
junctìm cum ea significatione quæruntur per "
actionem externam sacrificandi: ejusmodi "
sunt, gratiarum actio, beneficiorum impe- "

„ tratio, & expiatio culparum &c. Tamen „ primarius finis ſacrificii eſt is, quem dixi „ nempè ſacrificandi, & proteſtandi ſupre- „ mam Dei vitæ, & mortis Domini excellen- „ tiam, & totam ad Deum ſummo jure ſubje- ctionem. Hucuſque Raynaudus, & cum eo cæteri ſcholaſtici. Hoc poſito, videamus in quo P. Varus in ſuo Sinico opuſculo §. 2. poſt quæſitum 2. veri ac proprii ſacrificii rationem conſtituat. Ad vitandam autem æquivocationem, nunc explico litteram . . *Ci* juxta dicti Patris intentionem, qua vult hanc litteram verum, & proprium ſignificare ſacrificium, ſic igitur ait.

. . . .

Id eſt, *Sacrificium ſanè eſt ritus petendi felicitatem, gratias pro acceptis beneficiis agendi, & infortunia evitandi.* Deinde eodem loco paulò inferiùs hæc addit.

. . . .
. . . .
. . . .

Id eſt *in ſumma id ad quod ſacrificium reſpicit, certè ad hæc tria ſuperiùs allata reducitur, & horum trium principium, & cauſa ex ſolo Deo procedit, ergo manifeſtè patet, tantum uni Deo poſſe Sacrificium dirigi, & offerri.*

Hæc veri, & proprii deſcriptio ſacrificii à P. Varo allata ſi benè conſideretur, eſſentiam

ſacrificii non explicat, cùm potiſſimam ejus rationem, & formale objectum prætermittat, nempè ſignificandi, & proteſtandi ſupremâm Dei excellentiam, & dominium, & hominum ſubjectionem ad ipſum. Quomodò ergo Sinenſes Neophyti ex P. Vari verbis, verum, & proprium de ſacrificio conceptum efformabunt?

P. de Morales in ſuo Sinico opuſculo, etiamſi veri, & proprii ſacrificii uni Deo debiti rationem paulò poſt opuſculi initium aliquantiſper explicet, aſſerendo ſacrificari Deo, ut rerum omnium Creatori, & Gubernatori, ſed ſacrificii eſſentiale conſtitutivum integrè non declarat, immò prope libelli finem, Miſſæ ſacrificium deſcribere nitens perperam ſanè, & confusè id agit ipſius textum recitemus.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Id eſt, *ad ritum Deo ſacrificandi accedamus: Hic ritus eſt ſummè æſtimabilis, magnus, profundus & excellens. Hujus ſacrificii materia eſt longè diverſa ab ea, quæ in ſæculi ſacrificiis*, & politicis oblationibus *adhibetur. Illius ſacrificii intentio eſt longè diverſa. Veteres ritus* legis naturæ, & ſcriptæ, *in ſacrificiis Deo offerendis victimas adhibe-*

bant. *Cùm* verò *Deus humanam carnem hypostaticè assumpsit, tum magnum Missæ ritum determinavit, nec animalium victimæ jam usui sunt, Missæ autem ritus hic est*, sive in hoc consistit *Sacerdos, & spiritualis Pater recitat precum librum*, Missalis, *& orat Dominum. præter hoc*, sacrificium, *eleemosynas pauperibus erogare abstinentiam à Carnibus, & jejunia, se flagellis cædere, pravos animi, & corporis affectus vincere, & similia; nullum ex his non est opus ad Dominum deprecandum*, idoneum, *inter hæc opera habetur, quod Christiani omnes, præparant varias res, & eas . . Chi . Ci . .* id est *offerunt in sacrificium. Sacrificiis autem hiscè peractis*, res oblatas, *pauperibus erogant. Illorum intentio ad Deum respicit, scilicet, ut pro defunctis eundem deprecentur, ut ii à pœnis purgatorii liberentur, & illorum animabus ad cœlum ascendendi, & felicitatem recipiendi munus ipse impertiatur. Omnes hujusmodi sacrificii ritus ad Deum potissimum respicere convenit, & licet* ii *ad homines non respiciant, aut non dirigantur, principaliter tamen offerentium intentio universim sumpta ad Deum deprecandum dirigitur, ut illorum defunctorum animas adjuvet.* Hucusque de Morales, in hoc textu plura sunt notatu dignissima.

Primò tres potiores species significationis litteræ *Ci* non distinguntur, scilicet sacrificii latreutici uni Deo debiti, sacrificii idolatrici, verè sacrilegi, & politicorum munerum, quæ tam vivis, quàm mortuis inter Sinas offeruntur, & sub eodem *Ci* nomine significantur. Cùm ergo adeò necessaria distinctio haud fiat, quæstionis confusio evidenter apparet.

Secundò cùm totius opuſculi ſeries ad hoc tendat, ut munera defunctis à Sinenſibus oblata eſſe ſuperſtitioſa demonſtrentur, in hoc textu aſſeritur illa munera in materia , & fine à vero ſacrificio ſoli Deo exhibito, eſſe longè diverſa. Hoc igitur à P. de Morales tam clarè , & diſtinctè conceſſo & inſuper cum ſuperiùs cap. 2. art. 2. conſtet in prædictis muneribus nec ſacerdotem , nec Altare, nec formam ſacrificii inveniri , quid aliud hinc conſequitur , niſi talia munera nullatenùs eſſe, & vocari poſſe *ſacrificia*. Præterea P. de Morales incidit in manifeſtam unius de eodem contradictionem, quia illud , quod vult eſſe ſacrificium , eſſentiali ſacrificii conſtitutivo carere pronunciat, cùm tale conſtitutivum à fine tanquàm ab objecto formali ſpecificetur.

Tertiò perperam explicatur Miſſæ ſacrificium per illa verba. *Sacerdos recitat precum librum*, hoc eſt Miſſale, *& orat Dominum*, non enim hoc loquendi modo, talis ſacrificii conſtitutivum refertur, Miſſa enim juxta Theologos eſt ſacrificium incruentum conſiſtens, ſaltem in conſecratione corporis , & ſanguinis Chriſti ſub ſenſibilibus ſpeciebus panis & vini, & eſt actus latriæ , qui primariò fit in recognitionem ſupremi dominii Dei, & ſignum noſtræ ſervitutis , ſecundariò etiam ad fines particulares offertur , ad agendas gratias, ad impetrationem beneficiorum , ad remiſſionem peccatorum, ad ſanctos honorandos, ad vivos, & Chriſto mortuos adjuvandos &c. Ex hac igitur ſacrificii Miſſæ deſcriptione conſtat ,

quàm malè in citato textu illud Neophytis proponatur.

Quartò in eodem textu, omnes Christianos sacrificare, & consequenter illos universìm esse sacerdotes, & omnia eorum opera bona esse sacrificia affirmatur. Cùm autem ex toto contextu manifestum sit de vero, & proprio sacrificio hìc agi non benè advertit P. de Morales, dum in hoc sensu loquitur, se Lutheranorum, & Calvinistarum dogma Sinenses Neophytos edocere. Videatur Lessius de justitia lib. 2. cap. 38. dubit. 2. Greg. de Valentia Apol. de sacrif. Missæ. Bellarminus tom. 2. controvers. de missa lib. 1. cap. 2. & Becanus in Theolog. scholast. & controversiis de hac materia, ibi enim invenietur, quod dicti, & alii hæretici asserunt omnes Christianos esse sacerdotes, & omne opus bonum ab iis ad Deum directum esse verum, & proprium sacrificium.

Ex dictis satis intelligitur, prædictorum opusculorum Autores dum Sinenses Neophytos à cultu Confucii, & defunctorum absolutè avertere nituntur, quasi verò illicitis eos sacrificiis venerentur; in quo veri, & proprii sacrificii essentia consistat, eosdem nullatenùs edocere. Immò è contra omnia permiscere, & confundere, & quod magis est, penitùs reprobandam doctrinam illis proponere; satis equidem fuisset iisdem Autoribus hæc omnia silentio involvere, quàm ea tam inordinatè, & perperam declarare.

TERTIA

TERTIA PROPOSITIO.

Tabellæ defunctorum à sancta Sede Apostolica Sinensibus pluries permissæ à Patre Francisco Varo absolutè damnantur, & prohibentur licet pluries ejus sociis contradicentibus, ipsiúsque superioribus contrarium præcipientibus.

ANtequàm P. Vari doctrina, & verba proferantur, præmittenda est dictarum Tabellarum per Sedem Apostolicam ter facta permissio.

Prima habetur ex responsione ad 11. quæsitum P. de Morales, ad quod respondetur, *omninò non licere habere illas Tabellas in vero, & proprio Altari majoribus dicato, multò minùs deprecationes, & sacrificia eis offerre.* Ex hac responsione colligitur, quod si verè dictum Altare, deprecationes, & sacrificia in usu Tabellarum non reperiantur, ut in rei veritate non inveniuntur, absolutè illas esse permissas. Hæc permissio facta est 12. Septembris anni 1645. à sacra Congregatione de propaganda fide, & à summo Pontifice Innocentio X. fuit approbata, ejuúsque executio sub gravi pœna præcepta.

Secunda permissio continetur in decreto à S. Congregatione Sacræ Romanæ, & universalis Inquisitionis 13. Novembris anni 1699. emanato, & à summo Pontifice Clemente IX. ap-

probato ad inſtantiam Patris Fratris Joannis Polanco Ordinis S. Dominici. Ibi enim declaratum fuit, quod ſupra relatum *decretum S. Congregationis de propaganda fide latum ſub die* 12. *Septembris* 1645. *ſecundum expoſita in dubiis eſſe in ſuo robore, & omnia in dictis dubiis expreſſa, eſſe ſervandum prout jacet.*

Tertia permiſſio habetur in reſponſis, quæ eadem ſacra Congregatio ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis dedit ad quæſita P. Martini Martinii, ubi decernitur poſſe tolerari Sinas converſos adhibere ceremonias in dictis quæſitis relatas, inter quas eſt uſus Tabellarum, ſublatis tamen ſuperſtitioſis; hujus etiam S. Congregationis reſponſa ſummus Pontifex Alexander VII. approbavit ſub die 23. Martii anni 1656.

Per ſupradicta ſacrarum Congregationum reſponſa, & Pontificias approbationes, non tantùm Patres Societatis intellexerunt tabellas defunctorum ſecluſis ſuperſtitioſis à S. Sede Apoſtolica Sinenſibus eſſe permiſſas, ſed etiam Patres ſacrorum Ordinum S. Dominici, & Franciſci idem ſenſerunt. Quatuor ad hoc probandum Teſtes adduco.

Primus eſt R. P. Fr. Arcadius cognomine ni fallor à S. Roſario Ordinis S. Dominici, & Sinicus Miſſionarius, qui inter quæſita, quæ ad R. P. Fr. Joannem de Paz in Inſulis Philippinis morantem virum eximiâ virtute, doctrina, ac fama celebrem, & ejuſdem Ordinis religioſum in primo quæſito de Sinicis Tabellis, ſic ait, (hiſpanicum ipſius ſermonem

in latinum verso) *Universalis Inquisitionis Qualificatores ad P. F. Joannem Polancum, & P. Fr. Dominicum Navarrete respondentes omninò eas prohibent. Attamen summus Pontifex Innocentius X. eas non prohibet, nisi in vero & proprio Altari Majoribus dicato.* Sic P. Fr. Arcadius circa id quod dicitur à memorato Patre de Qualificatoribus sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis, intelligendum hoc puto, ni fallor, quod sapientissimi Patres negarunt esse licitas Tabellas in sensu composito cum superstitionibus, quas illis inesse, in propositis quæsitis, suppositum fuerat. Cæterum non fuisse illorum intentionem illas prohibere, seu illicitas declarare in eo sensu, in quo ut supradictum, & à S. Sede Apostolica permittuntur, id est *seclusis superstitionibus.*

Secundus Testis est perfectus P. Fr. Joannes de Paz, qui in responsione ad prædictum quæsitum P. Fr. Arcadii sic loquitur hispano ejus idiomate in latinum verso. *In decreto sacræ Congregationis de propaganda fide ab Innocentio X. approbato permittuntur Tabellæ dummodò in vero Altari Progenitoribus dicato non maneant.*

Idem P. de Paz ad repetitum de hac materia quæsitum à R. P. Fr. Andrea Lopez Ordinis S. Dominici, & Sinensi Missionario sibi propositum distinctiùs per hæc verba respondit, *ad 11. P. Fr. Joannis Baptistæ de Morales quæsitum de progenitorum defunctorum Tabellis eadem sacra Congregatio respondit non esse licitum illas habere in vero, & proprio Altari dictis defunctis dicato. Itaque Tabellæ non sunt absolutè prohibitæ, nisi in casu in*

quo in Altari defunctis dicato ſint collocata. Hactenùs P. de Paz.

Tertius teſtis eſt R. P. Fr. Dominicus Maria de ſancto Petro ejuſdem Ordinis S. Dominici, qui præter ejus præclaras dotes in Sinicis litteris, & ritibus eſt apprimè verſatus. Hic in peculiari tractatu, quem de Sinicis controverſiis eximio ſtudio elaboravit, ſic ait hiſpanum ejus ſermonem latinè transfero. Præter „ dicta optarem, ut fratres mei hoc unum ad„ verterent, ſcilicet quod etiamſi P. Fr. Joannes „ Baptiſta de Morales ſacræ Congregationi „ propoſuerit Infideles ſacrificare Tabellis, „ eáſque animarum ſedes vocaverit, non prop„ tereà eas ſacra Congregatio prohibuit, niſi in „ *vero, & proprio Altari.* Quid autem egiſſet, ſi „ ipſa ſciviſſet quod menſa munerum defun„ ctis oblatorum non eſt verè, & propriè Al„ tare propter rationes jam dictas, neque aula „ in qua id agitur eſt templum, neque mu„ nerum oblatio eſt ſacrificium & encomia, „ orationes funebres, nihil aliud eſſe, quàm „ hyperbolicas laudes, & Tabellam nihil aliud „ eſſe, quàm defuncti viri imaginis ſubſtitu„ tum, illámque non vocari ſedem, niſi me„ taphoricè, repræſentativè, & ſolâ opinio„ ne, vel cogitatione, & ante illas domeſti„ corum negotiorum narratio, obedientiæ, „ filialis pietatis erga parentes defunctos ma„ nifeſtationem, ſive manifeſtationis ſpeciem „ non excedit; agunt enim cum eorum imagi„ ne eoſdem actus, quos coram illis viventi„ bus egiſſent. Hactenùs P. de S. Petro, cu-

jus ſingula dicta veriſſima, & notatu digniſſima ſunt, & alibi Deo favente Sinicis textibus confirmabuntur, & elucidabuntur.

Quartus Teſtis eſt R. P. Fr. Bonaventura yubanches è ſacro Ordine S. Franciſci omnium ſuæ religionis Miſſionariorum in Sinis ſuperior, & Commiſſarius Provincialis. Hic in quodam ſcripto propriâ ipſius manu exarato, quod mecum ſervo, cum Cantone degerem 2. Julii 1680. ad me tranſmiſſo, in quo agit de modo, quo cupit dictas Tabellas reformare, earum ſanè uſum proculdubio admittit, & tamen quam ibi proponit, reformatio an ſit neceſſaria & opportuna, alibi plenè diſcutietur.

Præter hos quatuor tam fide dignos teſtes, quibus ullam exceptionem dare poſſe nefas eſt, aliud etiam majoris ponderis addi debet, ſcilicet quod R. P. Fr. Carolus Clemens Ordinis S. Dominici, & Philippinarum Provincialis, variis vicibus Miſſionariis ſuis ſubditis in Sinis degentibus imperavit, ut cum Societatis Jeſu Patribus in eadem Miſſione morantibus uniformiter in ritibus agerent. Hoc ex variis ejus epiſtolis in noſtro Archivio ſervatis conſtat. Item R. P. Franciſcus de Paula ejuſdem Ordinis, & Provinciæ Provincialis, eiſdem Patribus ſibi ſubjectis juſſit, ut reſponſionibus à P. Martino Martinio Româ allatis ſe conformarent. Denique R. P. Fr. Philippus Pardus ejuſdem itidem Ordinis, & Provinciæ Provincialis præcitatis ſibi ſubditis vetuit, ne in ſuis libris illi doctrinæ contrarium ſcriberent, quam Societatis Patres ſcripſiſſent in ſuis. Hæc

omnia manifestè constant ex epistola prædicti Patris de sancto Petro ad suum Provincialem, & Definitores Capituli Provincialis Philippinarum conscripta; quæ ante initium citati tractatus ejusdem Patris invenitur. Cùm igitur sacrarum Romanæ Curiæ Congregationum responsiones à summis Pontificibus ter approbatæ, Tabellas defunctorum seclusis superstitiosis, Sinensibus permittant; item cùm talem esse earundem responsionum sensum prædicti valdè æstimandi testes affirment; cùm denique in ritibus Sinensibus conformitate nobiscum, responsionum à P. Martino Martinio allatarum observantiam, & ne quid nostræ doctrinæ contrarium in libris conscribatur, Tres Provinciales Ordinis S. Dominici Missionariis Sinicis suis subditis præceperint.

His omnibus non obstantibus P. Franciscus Varus in sui Sinici opusculi quæsito dicto hæc quæ sequuntur exarare non timuit, & apud Neophytos evulgare non dubitavit. Sic igitur ait.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Id est. *Quæritur. Sinenses omnes consanguineis, affinibus, sapientibus demortuis erigere & exponere Tabellas ad eos honorandos, hoc præcipuè antiquo ritui attribuitur*, & in ejus usu, *petendi felicitatis intentio non intervenit? Cur ergo sancta Dei lex hoc interdicit? Respondetur Tabella defunctorum est fal-*

sa, deceptiva, & erronea res, quomodo ergo fieri potest, ut sancta lex eam non prohibeat?

In quæsito etiam 11. ejusdem opusculi idem Autor has Tabellas appellat.

. . . .

Id est *Aulæ defunctorum falsas imagines, sive Idola.*

Ex utroque textu planè constat, quantum P. Varus Apostolicis decretis, cæterisque supra relatis directè adversetur, & quomodò suam privatam opinionem, tanquàm divinæ legis dogma, & præceptum ipse proponat, quâ fide erga veritatem, & quo Sinensium scandalo cæteri judicent, quæ ab Autore ad suam stabiliendam sententiam loco citato, & in aliis ejus manu scriptis tractatibus afferuntur; alibi plenè expendentur; modò enim de mala fide, in quânam altercantium parte ipsa consistat, per modum præludii pertractamus.

QUARTA PROPOSITIO.

Obſequium filiale ſupra quam fieri debeat, & liceat extollitur à P. de Morales in ſui opuſculi prima periodo, ait.

. . . .

Id eſt *Sanctæ Dei legis obſequinm filiale, eſt prima res neceſſaria.*

LIcet Autor verbis poſt hunc textum immediatè ſequentibus aſſerere voluiſſe videatur, obſequium filiale in lege Chriſtiana exercitum, cum obſequio filiali ab Ethnicis ſuis parentibus præſtito comparatum, illud iſti præcedere tamen negari non poteſt, prima jam relatæ periodi verba magnam continere æquivocationem, & Sinenſibus in parentum obſequium propenſiſſimis non leviter offendiculum afferre, cùm ex illis verbis facillimè inducantur, & apud ſe arbitrentur primum, & magis in divina lege neceſſarium eſſe honorare Parentes. Confirmatur hoc ex ultima opuſculi periodo, ubi abſolutè, & ſine ulla æquivocatione ſic dicitur.

. . . .
. . . .

Id eſt *unius Dei cultu excepto, honorare Parentes, eſt prima res neceſſaria.*

Hæc propoſitio ſub his terminis enunciata videtur penitùs falſa, & Neophytis ſcandaloſa, ne dicam illam quoque eſſe hæreticam, etenim cultum B. Virginis, & ſanctorum, filiali ergà Parentes cultui poſtponit, cui ille proculdubio præferri debet. Quod autem ſit falſa, præterquàm quod allata ratio id perſuadeat, inſuper probatur ex eo, quod multa alia ſunt homini ad ſalutem magis neceſſaria, quàm cultus parentum, nam ſi parentes ſint mortui, vel etiam ſi vivi ſint, & abſentes, ſine ullo ergà eos cultu æternam ſalutem aſſequi poſſumus. At verò ſine obſervatione aliorum mandatorum, quorum aliqua ſunt negativa, quæ pro omni tempore obligant, impoſſibile eſt æternam adipiſci ſalutem. Deinde ſi de vivis parentibus agatur, quod Autor non determinat, certum eſt, quod in ſingulis Dei præceptis ad ſalutem conſequendam obſervandis, non datur magis, aut minùs neceſſarium, cùm ſingula ſint ita neceſſaria, ut uno tantùm non ſervato ſalutem obtinere ſit impoſſibile. Unde Chriſtus ſimpliciter, & abſolutè pronunciat, *ſi vis ad vitam ingredi ſerva mandata.* Falsò ergo dicitur, quod *colere parentes poſt Dei cultum ſit primum maximè neceſſarium.*

At fortaſsè reſpondet Autor, quod per *ly* neceſſarium intelligit præcipuum, ſive magis principale, & ſtrictiùs obligatorium. Hoc autem quoque falſum eſſe, ſic oſtenditur. Præceptum magis obligans, in majus peccatum violantem inducit, ſed majora dantur pecca-

ta, quàm præcepti de honorandis parentibus violatio, illud enim cùm ſit poſitivum, omiſſione frangitur. Quis autem non dicet eſſe majus peccatum, ſeipſum, aut quemlibet alium occidere, quàm cultum parentum negligere? Similiter fornicationem, adulterium, pactum inire cum dæmone &c. levius hoc eſſe, quàm in cultu eorundem parentum per omiſſionem deficere quis autumet. Præterea peto ab Auctore, quodnam ſit majus peccatum, parentes, vel Eccleſiam non audire ſanè hoc eſt gravius, cùm nos Ethnicis publica vis ſimiles efficiat: obſequium igitur filiale nullo modo præferendum eſt obſequio, & ſubmiſſioni, quam Eccleſiæ Chriſti ſponſæ quiſque debet, adeóque prædictam propoſitionem temerariam, & falſam eſſe, videtur non poſſe dubitari. Denique ea propoſitio eſt Neophytis ſcandaloſa, cùm per illam perperam doceantur, quod præter peccata, quæ directè contra Dei cultum committuntur, nullum ſit gravius, quàm parentum cultum negligere, & quod in vita Chriſtiana parentes deſerere ad Evangelica conſilia ſequenda non liceat, juxtà illud Chriſti: *Qui non odit Patrem & Matrem, non poteſt meus eſſe diſcipulus.*

Non temerè forſan quis opinabitur P. de Morales dictis propoſitionibus ſuum tractatum à capite ad calcem præcluſiſſe ad ſibi captandam Sinenſium benevolentiam, & quaſi illius extrema dulci lacte & melle tinxiſſe ad tegendam, quæ in toto opuſculi corpore continetur, amaritiem, ludicra ſanè eſt res, ali-

quid unâ manu liberaliter offerre, & alterâ avarè surripere.

QUINTA PROPOSITIO.

Quartum Dei Præceptum in positivum, & negativum minùs aptè dividitur.

PAter de Morales in suo Sinico opusculo quartum Dei præceptum, quod à Theologis inter positiva præcepta absolutè & simpliciter collocatur, illud in positivum, & negativum distinguit. Positivum eâ ratione declarat, ut si ejus doctrina de obsequio filiali cum ea quâ Sinenses de eodem tradunt, comparetur, illa præ hâc valdè sterilis, & jejuna videtur, immò talibus loquendi formulis Autor utitur, ut pleræque ex libris Sinicis erutæ inveniantur, pauca scilicet de plurimis, quæ inibi extant ad filiale obsequium pertinentia.

Negativam autem hujus præcepti partem à se effictam Autor sic explicat.

. . . .
. . . .

Dupliciter textum hunc transferri oportet; nempè & juxta Patris de Morales privatam intentionem, & secundum publicam, & communem Sinarum, qui hunc textum legerint,

intelligentiam, juxtà dicti Patris intentionem sic vertitur.

Attamen quod prohibetur, tantummodò est vana res ſacrificia defunctis hominibus offerendi, quia ſacrificii oblatio ſoli Deo fieri poteſt.

Secundùm obvium & communem Sinarum conceptum ſic transferri debet.

Attamen quod prohibetur, eſt vaña res munera defunctis hominibus offerendi, quia ſacrificii oblatio ſoli Deo fieri poteſt.

In hujus textûs verſione, & Autoris mentem, & Sinarum intelligentiam circà litteram . . *Ci* duplicem ſenſum disjunctivè appoſui: In utroque tamen ſenſu à debito loquendi modo ipſe Autor declinat quàm maximè, vel enim Sinenſes hic per litteram *Ci* verum, & proprium ſacrificium intelligunt, & ſic malè explicatur alteri præterquàm ſoli Deo exhibiti ſacrificii graviſſima malitia, cùm dicatur hoc eſſe rem vanam, & ſupervacaneam, iſte enim eſt ſenſus litterârum . . *Hiu* . . *Su*, cùm reverà ſit ſummè criminoſa, & nefaria Idololatria, vel Sinenſes per eandem litteram *Ci* intelligunt munus genericè ſumptum, & tunc eſt falſiſſimum, immò & valdè ridiculum aſſerere à Deo prohiberi munera defunctis offerre, cùm de facto ab ejus Eccleſia hoc agi olim, & modò permittatur. Quomodò ergò Autor poteſt aſſerere, & Sinenſibus denunciare dictorum munerum oblationem à Deo præceptivè interdici.

Prætereà notandum me nullatenùs argui poſſe, ex eo, quod litteram *Ci* ad Deum di-

rectam nomine ſacrificii interpreter, & eandem ad defunctos relatam nomine muneris transferam, quia cùm hæc littera ſit æquivoca, & in religioſo, vel politico ſenſu inter Sinas adhibeatur, juxtà ſubjectam materiam diverſimodè explicari, & verti opus eſt. v. g. cùm hanc vocem *Canis* audio. Si de ſtellis loquamur, Syrium intelligo. Cùm de animalibus agitur, belluam percipio, cùm de cantu fit ſermo, de canendo tunc agi percipio. Immò ex hoc contra P. de Morales & cæteros ejus aſſeclas argumentor, quia cùm diſputent de rebus omninò diverſis, ut ſunt verum, & in rigore acceptum ſacrificium, & munera politica per æquivocationem vocis, & litteræ *Ci*, utrumque confundunt, & perpetuò paralogizant, videatur articulus 1. capitis præſentis tractatûs.

SEXTA PROPOSITIO.

Nova, & nunquàm audita Dei mandata, circa defunctorum funera Neophytis proponuntur.

PAter frater de Morales in ſuo Sinico opuſculo, apud me, pag. 2. ſic inquit.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Id eſt. *Si contra filiorum vota Parentes vitâ defungantur quid agendum? Equidem neceſſe eſt, honorificè, & graviter ritus peragere funerales, nempè defuncti cadaver mortualibus veſtibus componere, arcam ligneam ad condendum cadaver fortem, ac nitidam præparare, ejus ſepulturæ locus elevatus ſit, & ſiccus, lugubres veſtes ex cannabe confectæ ſunt induendæ, ad cordis commiſerationem perfectè quidem, & fideliter demonſtrandam, ne fiat, ut poſteà aliquid in hoc eſſe prætermiſſum, oporteat pœnitere: hoc certè eſt quod Deus præcipit, planè ita eſt.*

Si hæc verba in Sinico Patris de Morales opuſculo clariſſimè conſcripta non extarent, quis unquàm ea, ex tanti viri ore excidiſſe credere auderet? In his igitur doctrinis ex traditionibus hominum, quæ apud Sinas pravâ non ſemel intentione involutæ reperiuntur, cùm deberet Autor ſedulò elaborare, ut pretioſum à vili, & ſuperſtitioſum à politico, & indiferenti ſecerneret ſine ulla diſtinctione, & præmonitione omnia mixtìm tanquàm à Deo præcepta Neophytis indubitata aſſertione proponit. Quidni noſtro Autori non ineptè diceretur, quod habetur Jeremiæ c. 23. v. 28. *Propheta qui habet ſomnium, & qui habet ſermonem meum, loquatur ſermonem meum verè quid paleis ad triticum dicit Dominus?* Sed de his, quæ Autor Neophytis concedit, & Dei nomine præcipit, alibi plura.

SEPTIMA PROPOSITIO.

Quæ juxta Dei legem, vel P. de Morales sententiâ prohiberi debent ab eodem Neophytis facilè conceduntur, & uæ Romæ ille damnari curaverat degens postea in Sinis approbat, & iisdem indulget.

HIc Autor in eodem opusculo pag. 1. facie 2. sic loquitur.

. . . .

Id est *Annuatim statuto tempore, cùm recurrit solemnitas vocata . . Jo, & alia vocata . . La die natali parentum, die, quâ virilis pileus assumitur, & die nuptiarum filii parentibus fausta hilariter annuncient, & profundam exhibeant reverentiam.*

Optimè iis verbis, vel saltem innocenter locutum se esse autor forsitan arbitrabitur, sed revera in illis dupliciter, & graviter labitur.

Primò enim concedit Sinensibus in gentilica solemnitate vocata *Jo* tanquàm in die magnæ lætitiæ suis parentibus fausta hilariter apprecari, illósque profundâ reverentiâ venerari. Non advertit autem, ut videtur, hanc diem esse superstitiosæ infidelium solemnitati consecratam, ideóque illicitum esse saltem sine protestatione Christianis ad ejiuslætitiam, cujus

objectum est superstitiosum, concurrere. Legatur vocabularium Sinicum nomine . . *Chim* . . . . *Cu*, tum in explicatione litteræ . . *fo*, ibi enim dicitur hanc litteram inter alia significare tres dies anni, quorum primus, & secundus post solstitium æstivum occurrit, & tertius initio Autumni, deindè addit.

. . . .

„ Id est in diebus vocatis *fo*, mali spiritus, „ sive lemures perambulant, ideóque totis il- „ lis diebus, homines se abscondunt, & do- „ mestica negotia non tractant. Hactenùs voca- „ bularium. Hi igitur dies apud Sinenses festivi habentur, & filii coram parentibus accedentes, illos genuflexo adorant, & fausta omnia eisdem apprecantur, ad eos hilariter consolandos, hoc enim significat illa littera . . *Kim*, in textu apposita.

Secundò in eodem textu Sinensibus Autor indulget, ut in illa duodecimo mensis die, quæ apud illos vocatur . *La*, illa ipsa, quæ superiùs relata sunt, reverentiæ faustæ acclamationis, & hilaritatis signa coram parentibus peragant. Hæc autem dies inter Sinas est festiva, eò quod ut aiunt vocabularia Sinica in explicatione hujus litteræ *La* tali die . . *Ci* . . *Sien* . . *Cu* id est, ut interpretari cogitur P. de Morales, sacrificia majoribus defunctis offeruntur. Cùm ergo secundum dicti Patris sententiam Sinensium munera majoribus defunctis oblata sint superstitiosa, & nefaria, cur eo die,

die, quo illa peraguntur Neophytis absolutè, & sine ulla protestationis mentione, si quid ea tunc valeat, ipse concedit per supra relatam lætitiam, & faustas acclamationes ad ea concurrere, & cooperari? Cur ullum de ea re quæsitum sacris Romæ Tribunalibus non proposuit, immò èконтра sine ulla, ut videtur conscientiæ titillatione Neophytis hoc permisit? Certum est, quod antiqua Ecclesia gentilicas strenas, quæ Kalendis Januariis celebrabantur adeò abhorruit, ut in variis conciliis non tantùm hunc superstitiosum ritum prohibuerit, sed insuper strenarum diebus jejunia, & preces indixerit, & Alleluya cantari vetuerit, ut constat ex Concilio Tolet. 4. can. 11. & Concil. Turon. 2. can. 18. horum ratio affertur ab Augustino in psalmum 98. qui ait. " *Ut quando ipsi*, gentiles, *lætantur nos pro illis gemamus*, & etiam ab Ambrosio serm. 11. dicente, " *ut quando illi epulantur, & læti sunt*, " *tunc nos simus soli, atque jejuni, quo intelligant* " *suam lætitiam nostrâ abstinentiâ condemnari*. Videatur Basilius Pontius, qui de his copiosè, & eruditè agit in libro variarum disputationum parte 1. quæst. 2.

Ex supradictis ergò evidenter infertur, quod quæ juxta Dei legem, vel P. de Morales sententiam, debent Neophytis prohiberi, ab eodem P. eisdem liberaliter conceduntur, & quæ Romæ ille damnari curaverat, in Sinis posteà degens approbavit, & Christianis indulsit.

OCTAVA PROPOSITIO.

Summis, & indebitis laudibus à P. de Morales, ejúsque sociis extollitur Confucius, licet agnitus, sed falsò, ut primus Autor eorum rituum, quorum in Romana Curia damnationi urgenter incubuit.

PAter de Morales citati Sinici opusculi, apud me, pag. 6. Sic loquitur.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Id est *erit sanè aliquis vir doctus, qui sic argumentari possit, & dicere. Equidem juxta ritûs munera sic litteram Ci juxta doctorum virorum Sinensium intelligentiam interpretor*, offerre, *defunctis nonne hæc est doctrina Confucii : respondeo sex volumina*, id est Sinensium sex antiqui, & classici libri *sunt, naturali legi conformia commentaria. Cœlum assumpsit Confucium, ut esset ligneum crepitaculum*, alludit ad antiquum Sinarum morem ut quotannis quidam Præfectus ligneum crepitaculum tangens in publicis viis altâ voce sex morales sententias recitaret, *ad homines*

jamdiù exleges educendos, ideo illum legati munera fungentem misit ad surdos excitandos, & cæcos expergiscendos, notetur de cœcis expergefactis loquendi improprietas, *ac si esset Dei præcursor. Nunc verò naturam humanam Deus assumpsit, & per se ipsum magni sacrificii ritum stabilivit. Orto jam sole, ligneâ faculâ ex paleâ confectâ uti velle, hoc nonne est supervacaneus labor?* Hactenùs P. de Morales, in hoc textu quinque notatu dignissima inveniuntur.

Primò, & principaliter de immodicis laudibus Confucio attributis, quantum ad hoc pactum dictus P. suos habet contestes, & sequaces.

Primus contestis est ex eodem Ordine S. Dominici in libro sinicè conscripto, & Manilæ typis excusso cui titulus est.

. . . .

Id est *Patris Dominici Lichoma*, Europeum verum cognomen qualenam sit ignoro, *de recta Dei lege facilè lectu, & novitèr excussum commentarium.*

Hic igitur autor dicti operis lib. 1. à pag. 110. & deinceps agit de Christi Domini imitatione à Christianis sedulò procuranda pag. verò 112. sic ait.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Id eſt, *exempli gratia eſt qui dicat: Jeſus Chriſtus ipſe certè Deus, ego verò homo, & nihil ampliùs: ipſe eſt valdè bonus, & magna virtute præditus, ego valdè inferior, imperitus, & valdè inferius vilis, & ſanè inutilis, quomodò potero illum imitari? Hoc verò difficile eſt: Si tamen Deus gratiæ munus conferat, & humanas vires adjuvet, difficile non erit. Comparationem à Confucio ſumamus, ipſe ſanè à Nativitate ſapiens eſt, & ſanctus vir hoc autem quomodò potuit obtinere; ſi Deus hominibus diſtinctam rerum ſcientiam & ingenii perſpicacitatem concedat, & diſcendi voluntas ab homine habeatur, tum demùm & poterit ille in pedes aſſurgere, & appropinquare ad Chriſti imitationem &c.* Hactenùs prædictus Autor.

Circa hujus textûs ſtyli, & locutionis intelligentiam quæſo lectorem ne turbetur, ſi ibi Deus appelletur *Leao Xi*, quod propriè verti debet, *homo quidam cognomine Leao*. Itidem ſi nomen Jeſu exprimatur per litteras *Si Su*, quæ propriè ſignificant *Occidentis litterarum virum*, quâ phraſi noſmetipſos inter Sinas vocitamus. Item ſi nomen Chriſti Sinicè pronuncietur *Xichixetao*, cujus ſenſus eſt *Admirabilis viri vera lex.* Denique ſi gratia divina nominetur ni fallor, quod ſecundam litteram, quam in quatuor vocabulariis Sinicis non inveni *ya la xe.* Non propterea inquam Lector turbetur neque miretur, quia hæ loquendi formulæ apud dictum

Autorem in explicandis Christianæ legis Mysteriis sunt passim usitatæ, licèt reverà nec materialiter sumptæ quoad vocum Sinicarum sonum ullo modo Dei Jesu Christi, & gratiæ, Europea nomina exprimant, & insuper sensum in Sinensi idiomate plurimum indecentem efficiant, sed de his alibi plurima.

His ad majorem declarationem præmissis ad citatum textum redeamus. Clarè patet Confucium ibi vocari à nativitate sapientem, & virum sanctum verâ propriâ, & supernaturali sanctitate præditum, ut ex benè inter se collato toto loci contextu legitimè inferri debet. Si tamen Sinenses litteratos viros, eorúmque libros consulamus, nihil tale de Confucio potest in rigore affirmari. Probatur quia licet quidam Sinenses Confucium à nativitate sapientem appellaverint, tamen ex libris Sinicis, & ex ipsiusmet Confucii expressis verbis planè constat, ipsum habuisse Magistros, & rerum scientiam paulatim usque ad senium didicisse. Illud igitur de Confucii scientia ex ipso ortu habita dictum, sumendum est, ut hyperbolicè prolatum. Quoad sanctitatem verò si propriè sumatur est pariter falsum, illam à Sinensibus Confucio tribui, præsertìm juxtà scientiam nos impugnantium, qui Confucio, & cæteris Sinensibus omnem Dei, futuræ vitæ, & omnium supernaturalium notitiam adimunt. Ex dictis itaque clarè evincitur, quàm gratis dictæ sapientiæ & sanctitatis encomiis in relato textu Confucius exornetur.

Secundus contestis est P. Fr. Antonius de

ſancta Maria Ordinis S. Franciſci, qui in libro Sinicè ſcripto, & typis mandato, cui titulus eſt . . *Tien* . . *Ju* . *In* Id eſt, *Cœli, ſeu Dei legis, & Sinenſium litterariæ ſectæ ad modum ſigilli, & rei ſigillatæ conformitas* pag. 16. præterquàm quod Confucio defert nomen . . *Xim*, quod alibi eidem poſſe deferri acerrimè negat, & impugnat, eò quod putet illam litteram veram, & propriam ſanctitatem ſignificare, hæc etiam addit ad magnum Confucianæ laudis complementum.

. . . .
. . . .

Id eſt. *Vir nomine y yum etiam inquit cœlum aſſumpſit Confucium, ad hoc ut eſſet ligneum crepitaculum. Hinc ſimul intelligitur hoc quod eſt Confucium præſidere doctrinæ, ejúſque promulgationi à ſuperioris Cœli mandato præfici.*

Ex dictis patet, quænam encomia à tribus Sinicis ſcriptoribus utriuſquè Ordinis S. Dominici, & Franciſci Confucio tribuantur, ſcilicèt, quod ſit ab ipſa Nativitate ſapiens, & . . *Xim*, id eſt, proprii, & genuini Sinici ſensûs metâ, & limitibus prætergreſſis, verâ propriâ, & ſupernaturali ſanctitate præditus, à Cœlo ſpecialiter electus, & ad hominum Magiſterio præſidendum delegatus, conſtitutus, & cui nihil addi poſſe præcelſius videatur, alter Dei in carne venturi Præcurſor.

Liceat modò hos Confucianos Encomiastas in illius laudibus tam exorbitanter profusos sic convenire. Summa veritas pronunciat. *Omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor malos fructus facit, non potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala, bonos fructus facere, ergo, aut facite arborem bonam & fructum ejus bonum, aut facite arborem malam, & fructum ejus malum.* Cùm igitur tam grandiloquis, & immoderatis laudibus ad sydera Confucius extollatur, & in nono quæsito P. de Morales sacræ Congregationi de propaganda Fide proposito Sinenses ritus circa cultum defunctorum ex tradita à Confucii doctrina processisse supponantur, cur quæso deinde idem P. in quæsito 13. eos omnes ritus illicitos esse supponit, eorúmque omnium condemnationem tantâ sollicitudine, & ardore obtinere curavit? difficulter sanè, ut videtur, viam sibi aperiat ad seipsum ab indissolubili per æternam veritatem confecto dilemate extricandum. Quomodò à manifesta contradictione immunem se eximet, dum in Romana Curia Confucium tanquàm superstitionum, & Sinicæ Idololatriæ erga defunctos Autorem vehementissimè accusat, & deprimit? Apud Sinas verò eundem tam prodigè effusis, & quàm maximè indebitis laudibus prosequitur, & exaltat? Sed ad textum P. de Morales initio hujus octavæ propositionis allatum revertamur.

Secundò in eodem textu dictus Autor sa-

tis clarè insinuat per institutionem sacrificii Missæ tanquàm ad ortum Solis mirabiliter coruscantis cætera omnia prisca sacrificia, inter quæ etiam Sinensium munera Confucio, & defunctis oblata adnumerari videntur. Si totus contextus benè perpendatur, tanquàm tenuissimas faculas conspici desiisse: immò cessasse, & evanuisse; ergo ante institutum à Christo Domino Missæ Sacrificium, non solùm veteris legis sacrificia licita erant, sed etiam à Confucio, ut supponitur, sed falsò in honorem defunctorum apud Sinas instituta sacrificia erant pariter licita. Ex præmissis in textu propositis, hæc videtur inferri legitima consequentia. Sed contra sacrificia superstitiosa, & Idololatrica quocunque tempore sunt illicita, quia intrinsecè mala. Quomodo ergo à Confucio instituta sacrificia juxta P. de Morales intelligentiam loquor, ante Christi adventum fuisse licita supponuntur?

Tertiò in eodem textu affirmatur, Sinarum sex libros antiquos, & classicos quos vocant . . *Lo* . *Xim*, esse leges naturæ conformes, ergo eorum doctrina, utpotè naturæ consona recta est, & in suo genere perfecta. Quomodò igitur à P. de Morales asseclis affirmari potest, Confucii, & priscorum Sinarum doctrinam esse merum Atheismum, cùm lex naturæ dari Deum clarè convincat? Præterea cùm denominatio à potiori sumatur, si quod est potiùs in lege naturæ Dei scilicet notitia priscis Sinensibus denegetur, quomodò illorum

illorum doctrinam eſſe legi naturæ conformem dici poterit ?

Quartò in eodem textu Deus ſub cœli nomine appellatur, & de eo dicitur, quod Confucium in ſuæ legis promulgatorem, ſuum legatum, & præcurſorem elegerit. Immeritò igitur ab iiſdem contrarium defenditur, Sinenſes ſcilicet ſub *Cœli* nomine nullam divinitatem agnoſcere, & per illud nihil niſi quid materiale ſignificari.

Quintò ibidem falsò affirmatur, quod Confucius Sinenſes jamdiù exleges naturalem legem docuerit manifeſtè, hoc refellit idem Confucius in libro . . *Lun* . . *yu* initio Capitis per hæc verba.

. . . .

Id eſt, *Confucius ait : Ego refero, & non* (meo marte) *compono, credo, & amo antiquos ſapientes.*

Commentator nomine . . *Chu* . . *Hy* hunc locum exponens ſic ait in perſona Confucii.

. . . .

Id eſt. *Refero, & promulgo antiqua, & nihil amplius.*

Deinde idem Commentator ibidem fusè probat Confucium veterem doctrinam docuiſſe, nec aliquid novi protuliſſe ; ex quo patet falſum eſſe, quod P. de Morales

disertè asserit, jam diù exleges Sinas propriâ doctrinâ excoluisse.

De omnibus igitur, de quibus in hoc capite actum est Lectorem obsecro, ut suum ferat æquâ lance judicium, an scilicet suspicio de malâ fide, quâ politicus Confucii & defunctorum impugnatur cultus, solidè nec nè per superius dicta multipliciter confirmetur.